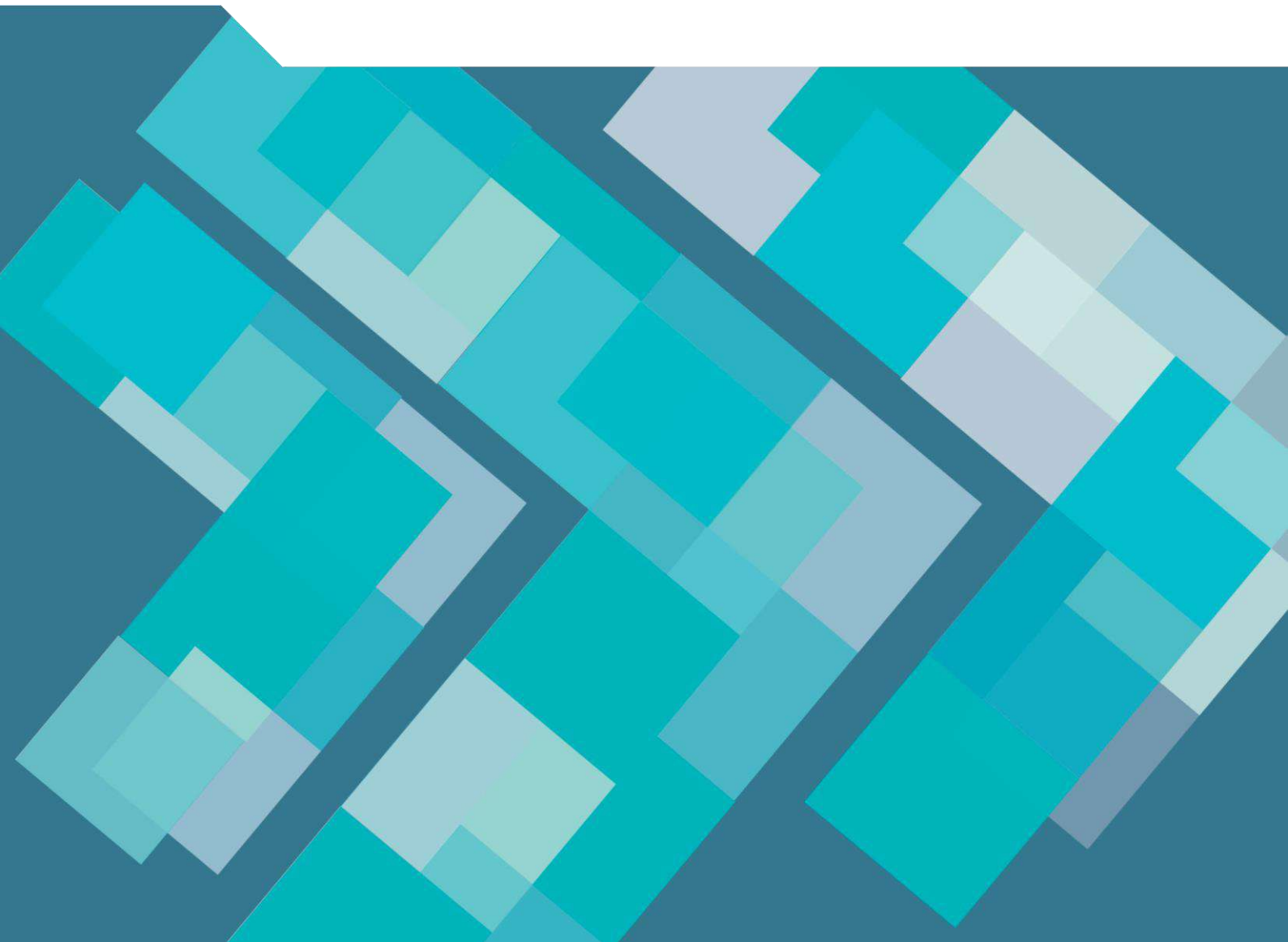

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei a felelős üzleti magatartásról

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei a felelős üzleti magatartásról

A Nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat [[OECD/LEGAL/0144](#)] Részes Országai elfogadták a Multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvek 2023. évi módosításait. A Multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvekről szóló határozatot [[OECD/LEGAL/0307](#)] az OECD Tanácsa miniszteri szinten fogadta el. Mindkettő magyarázatát az OECD Beruházási Bizottsága hagyta jóvá. Az Előszó az OECD főtitkárának felelősségi körébe tartozik, és nem feltétlenül tükrözi az OECD-tagországok hivatalos álláspontját.

Sem a jelen dokumentum, sem a benne szereplő semmilyen adat vagy térkép nem érinti semmilyen terület státuszát vagy bármilyen terület feletti szuverenitást, a nemzetközi határok meghatározását, valamint semmilyen terület, város vagy régió nevét.

Kérjük, a jelen kiadványra az alábbiak szerint hivatkozzanak:

OECD (2023), *OECD Guidelines for Multinational Enterprises (Az OECD multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvei)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/81f92357-en>.

ISBN 978-92-64-60598-5 (nyomtatott)

ISBN 978-92-64-81363-2 (pdf)

Az OECD-kiadványok helyesbítései a következő internetes elérhetőségen található meg: www.oecd.org/about/publishing/corrigenda.htm.

© OECD 2023

A jelen mű digitális vagy nyomtatott felhasználására a <https://www.oecd.org/termsandconditions> oldalon található Feltételek az irányadók.

Előszó

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei (Irányelvek) a multinacionális vállalatok részére szóló kormányajánlások. Céljuk a fenntartható fejlődéshez való vállalati hozzájárulás növelése, valamint az üzleti tevékenységeknek a bolygóra, a társadalomra és az emberekre gyakorolt, káros hatásainak csökkentése. Az Irányelvek megvalósítását, egy speciális mechanizmus, a felelős üzleti magatartást elősegítő Nemzeti Kapcsolattartó Pontok hálózata (NKP-k) támogatja, melyet a Részes Országok abból a célból hoztak létre, hogy az Irányelveket népszerűsítsék és alkalmazásukat támogassák.

1976-os bevezetésük óta az *Irányelvek* folyamatosan aktualizálásra kerültek, mivel a társadalmi kihívások és a változó nemzetközi üzleti környezet ezt időről időre szükségessé tette. A 2023. évi aktualizálás a legutóbbi, 2011-ben végzett felülvizsgálat óta eltelt évtized tapasztalatait tükrözi, és mindazokra a sürgős társadalmi, környezeti és technológiai prioritásokra reflektál, amelyekkel a társadalmak és a vállalkozások szembesülnek. Az aktualizálás legjelentősebb pontjai:

- Ajánlások a vállalatok számára az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, nemzetközileg elfogadott célokhoz való igazodás érdekében.
- A kellő gondossági elvárások beépítése a technológiák fejlesztésével, finanszírozásával, értékesítésével, licenceivel, kereskedelmével és felhasználásával kapcsolatos folyamatokba, beleértve az adatgyűjtést és felhasználást is.
- A vállalatok termékeinek és szolgáltatásai hatásának kezelése, és üzleti kapcsolatait során megvalósuló, kellő gondosságra vonatkozó ajánlások.
- Erősebb védelem a veszélyeztetett személyek és csoportok számára, beleértve az üzleti magatartással kapcsolatban aggályokat felvetőket is.
- Aktualizált ajánlások a felelős üzleti magatartásra vonatkozó információk közzétételéről.
- A kellő gondossági ajánlások kiterjesztése a korrupció minden formájára.
- A lobbi-tevékenységek és az *Irányelvek* közötti összhang megteremtését célzó ajánlások a vállalatok számára.
- Megerősített eljárások a felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontok láthatóságának, eredményességének és funkcionális egyenértékűségének érdekében.

Az aktualizálást az OECD Nemzetközi befektetésekről és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozatának 51 Részes Országáé és az Európai Unió végezte, amelyek részt vesznek az OECD Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoportjában és az OECD Beruházási Bizottságában. Az aktualizálásban részt vettek továbbá az intézményi érdekeltek, az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottsága, az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottsága és az OECD Civil Tanácsadó Szervezete, amelyek világszerte több millió vállalkozás, munkavállaló és civil társadalmi szereplő véleményét képviselik. A folyamat része volt két társadalmi egyeztetés is, amelyekben bárki, a világ bármely részéről részt vehetett.

A konzultációban és az *Irányelvek* tematikus fejezeteinek felülvizsgálatában az OECD szervezetei és titkárságaik is részt vettek. Többek között a Versenyügyi Bizottság, a Fogyasztáspolitikai Bizottság, a Felelős Vállalatirányítási Bizottság, a Fejlesztési Hozzájárulási Bizottság, a Digitális Gazdaságpolitikai Bizottság, a Foglalkoztatási, Munkaügyi és Szociális Bizottság, a Környezetpolitikai Bizottság, a Pénzpiaci Bizottság, a Költségvetési Bizottság, az Iparügyi, Innovációs és Vállalkozási Bizottság, a Biztosítási és Magánnyugdíjügyi Bizottság, a Tudomány- és Technológiapolitikai Bizottság, a KKV-ügyi és Vállalkozásügyi Bizottság, a Kereskedelmi Bizottság, a Vesztegetés a Nemzetközi Üzleti Tranzakciók elnevezésű Munkacsoport, valamint a Vezető Integritás Tisztviselők Munkacsoportja.

Az aktualizálást az OECD Pénzügyi és Vállalkozási Ügyek Igazgatóságán belül működő Felelős Üzleti Magatartással Foglalkozó Központ végig támogatta.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
A nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat	6
I. rész: Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei a felelős üzleti magatartásról	9
Bevezetőség	10
I. Koncepció és alapelvek	12
II. Általános elvek	14
III. Közzététel	21
IV. Emberi jogok	25
V. Foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok	28
VI. Környezetvédelem	33
VII. Küzdelem a vesztegetés és a korrupció egyéb formái ellen	40
VIII. Fogyasztói érdekek	44
IX. Tudomány, technológia és innováció	48
X. Verseny	52
XI. Adózás	54
II. rész: Az OECD multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelveinek alkalmazási eljárásrendje	58
A multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvekről szóló tanácsi határozat	59
Eljárásrend	62
Magyarázat az alkalmazási eljárásrendhez	68

Az OECD kiadványai nyomon követhetők az alábbi linkeken:

<https://twitter.com/OECD>

<https://www.facebook.com/theOECD>

<https://www.linkedin.com/company/organisation-eco-cooperation-development-organisation-cooperation-developpement-eco/>

<https://www.youtube.com/user/OECDiLibrary>

<https://www.oecd.org/newsletters/>

A nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat

RÉSZES KORMÁNYOK¹

TEKINTETTEL ARRA, HOGY:

- a nemzetközi beruházásoknak nagy jelentősége van a világgazdaságban, és jelentősen hozzájárultak az országok fejlődéséhez;
- a multinacionális vállalatok fontos szerepet játszanak a beruházási folyamatokban;
- a nemzetközi együttműködés javíthatja a külföldi beruházási kedvet, ösztönözheti a multinacionális vállalatoknak a gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődéshez való, pozitív hozzájárulását, valamint minimalizálhatja és megoldhatja a működésükből adódó nehézségeket;
- a nemzetközi együttműködés előnyeit fokozza a nemzetközi beruházásokkal és a multinacionális vállalatokkal kapcsolatos kérdések - egymással összefüggő eszközök - kiegyensúlyozott keretein keresztül történő kezelése;

KIJELENTIK, HOGY:

Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvek

I. közösen ajánlják a területükön vagy területükről működő multinacionális vállalatoknak az 1. sz. mellékletben foglalt Irányelvek² követését, figyelembe véve az Előszóban foglaltakat és az Irányelvek elválaszthatatlan részét képező megfontolásokat és megállapításokat;

Nemzeti bánásmód

1. a részes kormányok – összhangban a közrend fenntartásához, alapvető biztonsági érdekeik védelméhez és a nemzetközi békével és biztonsággal kapcsolatos kötelezettségvállalásaik teljesítéséhez fűződő igényeikkel – a területükön működő és egy másik részes kormány állampolgárainak közvetlen vagy közvetett tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló vállalatoknak (a

¹ 2023. június 8-tól valamennyi OECD-tag, valamint Argentína, Brazília, Bulgária, Horvátország, Egyiptom, Jordánia, Kazahsztán, Marokkó, Peru, Románia, Tunézia, Ukrajna és Uruguay is Részes Országnak minősül. Az Európai Közösség felkérést kapott, hogy a hatáskörébe tartozó kérdésekben csatlakozzon a nemzeti elbánásról szóló szekcióhoz.

² A *Multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvek* szövegét a jelen kiadvány I. része tartalmazza.

továbbiakban: külföldi ellenőrzés alatt álló vállalatok) jogszabályaikban, előírásaikban és közigazgatási gyakorlatukban a nemzetközi joggal összhangban lévő és a hazai vállalatoknak hasonló helyzetekben biztosítottnál nem kevésbé kedvező bánásmódot (a továbbiakban: nemzeti bánásmódot kell biztosítaniuk;

2. a részes kormányok megfontolják a „nemzeti bánásmód” alkalmazását a nem részes kormánytól eltérő országok tekintetében;

3. a részes kormányok törekedni fognak arra, hogy területi alegységeik „nemzeti bánásmódot” alkalmazzanak;

4. jelen nyilatkozat nem szabályozza a külföldi beruházások megjelenését vagy külföldi vállalatok alapításának feltételeit

Ellentmondó követelmények

II. A Részes Országok együttműködnek annak érdekében, hogy elkerüljék vagy minimalizálják a multinacionális vállalatokra vonatkozó, egymásnak ellentmondó követelmények alkalmazását, és figyelembe veszik a 2. mellékletben foglalt, általános megfontolásokat és gyakorlati módszereket.³

Nemzetközi beruházási ösztönzők és ellenösztönzők

III. 1. A Részes Országok felismerik, hogy meg kell erősíteniük együttműködésüket a nemzetközi közvetlen beruházások terén;

2. Ezért elismerik annak szükségességét, hogy kellő jelentőséget kell tulajdonítaniuk a nemzetközi közvetlen beruházásokat hivatalosan ösztönző vagy visszatartó konkrét jogszabályok, előírások és közigazgatási gyakorlatok (a továbbiakban: intézkedések) által ezen a területen érintett részes kormányok érdekeinek;

3. A részes kormányok törekednek az e területen alkalmazott intézkedések minél átláthatóbbá tételére annak érdekében, hogy fontosságuk és céljuk megállapítható legyen, és hogy a róluk szóló információk könnyen hozzáférhetőek legyenek;

Egyeztetési eljárásrend

IV. A Részes Országok készek a Tanács vonatkozó határozataival összhangban egyeztetni egymással a fenti kérdésekben;

Felülvizsgálat

V. Fenti kérdéseket rendszeresen felülvizsgálják a részes kormányok közötti, nemzetközi beruházásokkal és multinacionális vállalatokkal kapcsolatos kérdésekben folytatott, nemzetközi gazdasági együttműködés eredményességének javítása érdekében.

³ A 2. melléklet megtalálható a nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat teljes szövegében, amely itt érhető el: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0144>.

I. rész: Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei a felelős üzleti magatartásról

Szöveg és magyarázat

Bevezető

1. Az OECD *Multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvei* (az *Irányelvek*) a multinacionális vállalatok részére vonatkozó kormányajánlások. Az *Irányelvek* Részes Országainak közös célja, hogy ösztönözzék a vállalatok pozitív hozzájárulását a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez, és minimalizálják az *Irányelvekben* foglalt területekre gyakorolt káros hatásokat, amelyek a vállalatok működésével, termékeivel és szolgáltatásaival összefüggésben jelentkezhetnek. A felelős üzleti magatartás lehetővé teszi az egyenlő versenyfeltételek megteremtését a globális piacokon, elősegíti a dinamikus és jól működő piaci szektor kialakulását, és fokozza a vállalatok hozzájárulását a fenntartható fejlődéshez, beleértve az éghajlatváltozás kezelésére, az arra való reagálásra irányuló megoldásokat is.
2. Az *Irányelvek* az OECD *Nemzetközi befektetésekről és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozata* [OECD/LEGAL/0144] részét képezik. Az *Irányelvek* Részes Országai kötelezettséget vállalnak arra, hogy az OECD *Multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelveiről szóló tanácsi határozattal* [OECD/LEGAL/0307] összhangban előmozdítják az *Irányelvek* érvényesülését. Ebben a tekintetben központi szerep jut a felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontoknak.
3. Az *Irányelvek* célja a felelős kereskedelem és beruházás ösztönzése, és ezáltal a kereskedelem és a beruházás előnyeinek megsokszorozása a világ minden piacán történő folyamatos szerepvállalás és fejlesztés révén. A nemzetközi kereskedelem és a nemzetközi beruházások erősítik és mélyítik a világ országai és régiói közötti kapcsolatokat, és olyan jelentős előnyökkel járnak, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a társadalmak elérjék a fenntartható fejlődés eredményeit, ideértve a több és jobb munkahely megteremtését, a készségek fejlesztését, az életszínvonal javítását célzó termékek és szolgáltatások nyújtását, valamint a digitális és zöld átmenethez szükséges finanszírozáshoz és technológiához való hozzáférést.
4. Az *Irányelvek* kifejezik a Részes Országok közös elvárásait az országukban vagy az országukból működő vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozóan, és mértékadó támpontot nyújtanak a vállalatok és más érdekelt felek számára. Ajánlásként szerepel, hogy a vállalatok kockázatalapú, kellő gondossági intézkedésekkel azonosítsák, előzzék meg, és mérsékeljék a tényleges és potenciális káros hatásokat, valamint adjanak számot arról, hogyan kezelik ezeket, az *Irányelvekben* foglalt kérdésekre gyakorolt, káros hatásokat. Ebben a tekintetben az *Irányelvek* kiegészítik, és egyúttal megerősítik a magán- és közszféra felelős üzleti magatartás meghatározására és alkalmazására irányuló erőfeszítéseit.
5. Az *Irányelvek* a felelős üzleti magatartásra vonatkozó önkéntes alapelveket és normákat fogalmaznak meg, összhangban a vonatkozó jogszabályokkal és nemzetközileg elismert normákkal. Az *Irányelvekben* foglalt kérdésekre nemzeti jogszabályok és nemzetközi kötelezettségvállalások vonatkozhatnak. Az *Irányelvek* a felelős üzleti magatartásra vonatkozó ajánlásokat fogalmaznak meg, amelyek túlmutatnak a vállalatok jogszabályi kötelezettségein. A kormányok azon ajánlása, hogy a vállalatok kövessék az *Irányelveket*, különbözik a jogi felelősség és a végrehajtás kérdéseitől.
6. A multinacionális vállalatok képességét a fenntartható fejlődés segítésére jelentős mértékben növeli, ha a kereskedelem és a befektetések nyitott, versenyképes és megfelelően szabályozott piacokon zajlanak, a jogállamiság és a polgári tér védelmének érvényesülése mellett. A kormányoknak fontos szerepe van az *Irányelvek* eredményes alkalmazásának támogatásában – többek között a felelős üzleti gyakorlatok ösztönzését, támogatását és előmozdítását lehetővé tevő politikai környezet

megteremtésével. A nemzeti és nemzetközi szintű politikai koherencia elősegítheti a felelős üzleti magatartásra irányuló kezdeményezések összehangolását és harmonizációját. Ebben a tekintetben lényeges szerep jut az átgondolt kormányzati megközelítéseknek és intézkedéseknek, amelyek magukba foglalják a kötelező és önkéntes megközelítéseket, a kapacitásfejlesztést és egyéb kapcsolódó intézkedéseket is. A felelős üzleti magatartásra vonatkozó konkrét szakpolitikák, jogszabályok és egyéb intézkedések kialakítását az egyes országok politikai, közigazgatási és jogi környezete határozza meg.

7. A nemzetközi üzleti élet politikai, gazdasági, környezeti, társadalmi, fizikai és technológiai környezete mélyreható és gyors változáson megy keresztül. Maguk az *Irányelvek* is e változásokat tükrözve fejlődtek. Az elmúlt évtizedekben jelentősen nőtt a nemzetközi kereskedelem és pénzügyek világgazdasági részesedése. A nagyvállalatok még mindig jelentős részét képviselik a nemzetközi kereskedelemnek és beruházásoknak, miközben a kis- és közepes vállalkozások határokon átnyúló kereskedelme és beruházásai is növekedtek, és ezek a vállalatok ma már jelentős szerepet játszanak a nemzetközi piacokon. A multinacionális vállalatok – hasonlóan belföldi társaikhoz – fejlődésük során az üzleti megállapodások és szervezeti formák szélesebb skáláját ölelik fel. A technológiai fejlődés, a stratégiai szövetségek és a beszállítókkal és alvállalkozókkal létrehozott, szorosabb kapcsolatok a vállalatok határainak elmosódása irányába mutatnak. A multinacionális vállalatok szerkezetének gyors fejlődését tükrözi a feltörekvő és fejlődő gazdaságokban folytatott tevékenységük is, amelyek részesedése egyre nő a határokon átnyúló kereskedelemben és befektetésekben. A feltörekvő és fejlődő gazdaságokban működő, multinacionális vállalatok a primer termelésen és ásványkincs-kitermelésen túl diverzifikálják tevékenységüket a feldolgozó, összeszerelő, belföldi piacfejlesztő és szolgáltatói területeken is.

8. A gazdasági változások természete, mértéke és sebessége új stratégiai kihívások elé állította a vállalatokat és tevékenységük érintettjeit. Erős a verseny, és a multinacionális vállalatok sokféle jogi, társadalmi és szabályozási helyzettel találkoznak. Számos multinacionális vállalat bizonyította, hogy a szigorú üzleti magatartási normák tiszteletben tartása szorosan összefügg a növekedéssel és a nyereségességgel. A vállalatok egyre inkább olyan üzleti modelleket alkalmaznak, amelyek célul tűzik ki a fenntartható fejlődést, és támogatják a gazdasági, környezeti és társadalmi célkitűzések közötti összhangot. A vállalatok elősegítették a felelős üzleti magatartásról szóló szociális párbeszédet is, valamint az érdekeltekkel – beleértve a multistakeholder kezdeményezéseket is – együtt fejlesztették a felelős üzleti magatartás iránymutatásait.

9. Az *Irányelvek* 1976-os elfogadása és későbbi aktualizálásaik azt tükrözik, hogy az üzleti életben egyre nagyobb elvárás a felelős üzleti magatartás alapelveinek és normáinak követése. Ez a fejlődés, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) munkájához köthetően, a huszadik század elején vette kezdetét. A második mérföldkő az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) által 1948-ban elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata volt. Ezt a felelős üzleti magatartás számos területét érintő normák folyamatos fejlesztése követte. Az OECD jelentősen hozzájárult ehhez a folyamathoz a - többek között – az alábbi területekre vonatkozó normák kidolgozásával: környezetvédelem, korrupció elleni küzdelem, fogyasztói érdekek, felelős vállalatirányítás, tudomány, technológia, innováció és adózás.

10. Az *Irányelvek* továbbra is a felelős üzleti magatartás vezető, nemzetközi eszközei. Az *Irányelvek* alkalmazásának előmozdítása érdekében az *Irányelvek* Részes Országai elkötelezettek a kölcsönös és más kormányokkal való együttműködés mellett, az azonos célért a maguk módján fellépő számos vállalattal, szakszervezettel és más civil szervezetekkel való partnerségben. .

I. Konceptió és alapelvek

1. Az *Irányelvek* a kormányok közös ajánlásai a multinacionális vállalatok számára. Alapelveket és normákat fogalmaznak meg a vonatkozó jogszabályokkal és nemzetközileg elismert normákkal összhangban álló, helyes gyakorlatokra. Az *Irányelvek* betartása a vállalatok számára önkéntes, jogilag nem kötelező. Mindazonáltal az *Irányelvekben* foglalt kérdések között lehetnek olyanok, amelyeket nemzeti jogszabályok és nemzetközi kötelezettségvállalások is szabályoznak.
2. A vállalatok első számú kötelessége a nemzeti jogszabályok betartása. Az *Irányelvek* nem helyettesítik vagy írják felül a nemzeti törvényeket és rendeleteket. Ha a kormányok nem juttatják érvényre az *Irányelvekkel* vagy a hozzájuk kapcsolódó nemzetközi kötelezettségvállalásokkal összhangban lévő alapelveket és normákat, attól még a vállalatoktól elvárható, hogy betartsák az *Irányelveket*. Bár az *Irányelvek* sok esetben túlmutatnak a jogszabályokon, nem hozhatják és nem is szándékoznak olyan helyzetekbe hozni a vállalatokat, hogy egymásnak ellentmondó követelményeknek kelljen megfelelniük. Azokban az országokban azonban, ahol a nemzeti törvények és rendeletek ellentmondanak az *Irányelvek* által meghatározott alapelveknek és normáknak, a vállalatoknak meg kell találniuk az ilyen alapelvek és normák teljes mértékű tiszteletben tartásának módját, olyan mértékben, amellyel nem sértik meg a nemzeti jogot.
3. Mivel a multinacionális vállalatok tevékenysége az egész világra kiterjed, a nemzetközi együttműködésnek minden országra ki kellene terjednie ezen a területen. Az *Irányelvek* Résztes Országai arra ösztönzik a területükön vagy a területükről működő vállalatokat, hogy tartsák be az *Irányelveket*, bárhol is tevékenykednek, miközben az egyes fogadó országok sajátos körülményeire is figyelemmel vannak.
4. Az *Irányelvek* céljai nem igénylik a multinacionális vállalatok pontos meghatározását. Bár az *Irányelvek* tág teret engednek annak meghatározására, hogy mely szervezetek tekinthetők multinacionális vállalatnak az *Irányelvek* alkalmazásában, adott vállalat szerkezetének vagy tevékenységének nemzetközi jellege, valamint kereskedelmi formája, célja vagy tevékenységei a fő tényezők, amelyeket e tekintetben figyelembe kell venni. Ezek a vállalatok a gazdaság minden ágazatában jelen vannak. Általában olyan vállalatokról, vagy más gazdasági egységekről van szó, amelyeket egynél több országban hoztak létre, és oly módon kapcsolódnak egymáshoz, hogy tevékenységüket különböző módon össze tudják hangolni. Bár egy vagy több ilyen egység képes lehet jelentős befolyást gyakorolni a csoporton belüli más szervezetek tevékenységére, a csoporton belüli önállóságuk mértéke nagymértékben eltérhet az egyes multinacionális vállalatok között. A multinacionális vállalatok tulajdonjog szerint lehetnek magán, állami vagy vegyes tulajdonban. Az *Irányelvek* a multinacionális vállalatok valamennyi egységére (az anyavállalatokra és/vagy a helyi egységekre) vonatkoznak. A különböző egységektől – a tényleges felelősségmegosztás szerint – elvárható, hogy együttműködjenek és segítsék egymást az *Irányelvek* betartásának megkönnyítésében.
5. Az *Irányelveknek* nem célja különböző elbánás bevezetősége a multinacionális és a hazai vállalatok felé, mindenki számára tükrözik a helyes gyakorlatot. Ennek megfelelően a multinacionális és a hazai vállalatok magatartásával szemben megfogalmazott elvárások azonosak, ahol az *Irányelvek* mindkét csoportra vonatkoztathatók.
6. A kormányok szándéka az *Irányelvek* lehető legteljesebb betartásának ösztönzése. Miközben elfogadott, hogy a kis- és közepes vállalkozások nem rendelkeznek ugyanolyan kapacitásokkal,

mint a nagyobb vállalatok, az *Irányelvek* Részes Országai mindazonáltal ösztönzik őket az *Irányelvek* ajánlásainak lehető legteljesebb betartására.

7. Az *Irányelvek* Részes Országai nem használják azokat protekcionista célokra vagy oly módon, amely vita tárgyává teszi bármely olyan ország komparatív előnyét, ahol multinacionális vállalatok befektetnek.
8. A kormányoknak – a nemzetközi jog keretei között – jogukban áll meghatározni azokat a feltételeket, amelyek mellett a multinacionális vállalatok a joghatósági területükön tevékenykednek. A multinacionális vállalat különböző országokban található egységeire ezeknek az országoknak alkalmazandó jogszabályai vonatkoznak. Amennyiben a multinacionális vállalatok részes vagy harmadik ország részéről ellentmondó követelményekkel szembesülnek, az érintett kormányokat jóhiszemű együttműködésre ösztönzik az esetlegesen felmerülő problémák megoldása érdekében.
9. Az *Irányelvek* Részes Országai a dokumentumot úgy adják közre, hogy feladatuknak tekintik a vállalatok méltányos, a nemzetközi jognak és szerződéses kötelezettségeiknek megfelelő kezelését.
10. Az *Irányelvek* a vállalatok és a fogadó országok kormányai között felmerülő jogi problémák megoldásának megkönnyítésére ösztönzik a megfelelő nemzetközi vitarendezési mechanizmusok igénybevételét – ideértve a választott bíróságokat is.
11. Az *Irányelvek* Részes Országai alkalmazzák és ösztönzik azok alkalmazását. Ennek érdekében felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontokat hoznak létre az *Irányelvek* népszerűsítésére, és hogy fórumként szolgáljanak minden, az *Irányelvekkel* összefüggő kérdés megvitatásához. Az *Irányelvek* értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos aggályok kezelése és az *Irányelveknek* a változó világban való folyamatos aktualitásának fenntartása érdekében a Részes Országok továbbá részt vesznek a megfelelő felülvizsgálati és konzultációs eljárásokban.

II. Általános elvek

A vállalatok vegyék teljes mértékben figyelembe a működési területük szerinti országokban kialakított szakpolitikákat, és mérlegeljék más érdekelték véleményét. E tekintetben:

A. A vállalatoktól elvárható, hogy:

1. Járuljanak hozzá a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez a fenntartható fejlődés érdekében.
2. Tartsák tiszteletben a tevékenységük által érintettek nemzetközileg elismert emberi jogait.
3. Ösztönözzék a helyi kapacitásfejlesztést, szorosan együttműködve a helyi közösséggel – beleértve az üzleti érdekeket –, valamint fejlesszék a vállalat tevékenységét a hazai és külföldi piacokon a megbízható kereskedelmi gyakorlatra vonatkozó igénnyel összhangban.
4. Ösztönözzék a humántőke-képzést, különösen foglalkoztatási lehetőségek teremtésével és az alkalmazottak képzési lehetőségeinek megkönnyítésével.
5. A lobbitevékenységek során gondoskodjanak az átláthatóságról és integritásról, valamint tartózkodjanak az olyan emberi jogi, környezetvédelmi, egészségvédelmi, biztonsági, munkaügyi, adózási, pénzügyi ösztönzők általi vagy egyéb mentességek keresésétől vagy elfogadásától, amelyek a törvényi vagy szabályozási keretek között nem szerepelnek.
6. Támogassák és tartsák be a felelős vállalatirányítás alapelveit, továbbá alakítsanak ki és alkalmazzanak felelős vállalatirányítási gyakorlatokat a teljes vállalatcsoportra kiterjedően.
7. Alakítsanak ki és alkalmazzanak olyan hatékony önszabályozó gyakorlatokat és menedzsment rendszereket, amelyek elősegítik a vállalatok és a környező társadalmak közötti kölcsönös bizalmon alapuló viszonyt.
8. Segítsék elő, hogy a multinacionális vállalatok által foglalkoztatott munkavállalók megismerjék a vállalati politikákat, és azoknak megfeleljenek, azáltal, hogy e politikákat megfelelően, többek között képzési programokkal megfelelően terjesztik.
9. Tartózkodjanak a megkülönböztető vagy fegyelmező intézkedésektől, illetve a megtorlástól azon munkavállalókkal, szakszervezeti képviselőkkel vagy más munkavállalói képviselőkkel szemben, akik jóhiszeműen jelentik a vezetőségnek vagy adott esetben az illetékes hatóságoknak a jogszabályokkal, az *Irányelvekkel* vagy a vállalat szabályzataival ellentétes gyakorlatokat.
10. Tartózkodjanak a megtorlástól, és tegyenek lépéseket a megtorlások megelőzése érdekében (beleértve azon szervezetek általi megtorlást is, amelyekkel a vállalat üzleti kapcsolatban áll) bármely olyan személlyel vagy csoporttal szemben, akik, vagy amelyek a vállalat működésével, termékeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatos tényleges vagy potenciális káros hatásokkal kapcsolatban vizsgálatot kezdeményeznek vagy folytatnak, illetve aggályokat vetnek fel. Ez magában foglalja az olyan környezet támogatását, amelyben az egyének és csoportok biztonságban tudják felvetni aggályaikat, és adott esetben hozzájárulnak az esetleges megtorlások káros hatásainak helyreállításához.
11. Járjanak el a kockázatalapú kellő gondosság elve szerint, például annak beépítésével a vállalat kockázatkezelési rendszerébe, a 12. és 13. pontban leírt tényleges és lehetséges káros hatások azonosítása, megelőzése és mérséklése érdekében, és számoljanak be arról, hogyan kezelik ezeket a hatásokat. A kellő gondosság jellege és mértéke az adott helyzet körülményeitől függ.

12. Kerüljék el, hogy az *Irányelvekben* foglalt kérdésekben, saját tevékenységük révén, káros hatást idézzenek elő, vagy ezekhez hozzájáruljanak, és kezeljék az ilyen hatásokat, ha bekövetkeznek, többek között a káros hatások helyreállítása vagy az abban való közreműködés révén.
13. Törekedjenek a káros hatás megelőzésére vagy mérséklésére akkor is, ha ahhoz nem járultak hozzá, de a hatás üzleti kapcsolataik révén mégis közvetlenül összefügg tevékenységükkel, termékeikkel vagy szolgáltatásaikkal. Ennek nem célja a felelősség áthárítása a káros hatást előidéző szervezetről a vele üzleti kapcsolatban álló vállalatra.
14. Az *Irányelvekben* foglalt kérdésekkel kapcsolatos káros hatások kezelésén túlmenően – ahol lehetséges – ösztönözzék azokat a szervezeteket, amelyekkel az adott vállalat üzleti kapcsolatban áll, hogy alkalmazzák az *Irányelvekkel* összeegyeztethető, felelős üzleti magatartási elveket.
15. Érdemben működjenek együtt az érintett érdekelt felekkel vagy azok törvényes képviselőivel a kellő gondosság részeként, valamint annak érdekében, hogy lehetőséget teremtsenek véleményük figyelembevételére az *Irányelvekben* foglalt kérdésekkel kapcsolatban őket jelentősen befolyásoló tevékenységek tekintetében.
16. Tartózkodjanak a helytelen politikai részvételtől.

B. A vállalatok ösztönzik, hogy:

1. Adott esetben vegyenek részt vagy támogassák a felelős üzleti magatartásról szóló magán- vagy többoldalú kezdeményezéseket és szociális párbeszédet, és közben ügyeljenek arra, hogy ezen kezdeményezések kellőképpen figyelembe vegyék a fejlődő gazdaságokra gyakorolt társadalmi és gazdasági hatásait és a meglévő nemzetközileg elismert normákat.

Magyarázat a II. fejezethez: Általános elvek

1. Az *Irányelvek* „Általános elvek” fejezete az első, amely konkrét ajánlásokat tartalmaz a vállalatok számára. Ily módon fontos, mert meghatározza az alaphangot, és lefekteti a következő fejezetek konkrét ajánlásainak közös alapelveit.
2. Ösztönzik a vállalatokat a kormányokkal való együttműködésre a szakpolitikák és jogszabályok kidolgozásában és alkalmazásában. A többi társadalmi érdekelt fél – beleértve a helyi közösséget és a tevékenységük által hátrányosan vagy potenciálisan hátrányosan érintetteket, valamint az üzleti érdekeltek – véleményének figyelembevétele gazdagíthatja ezt a folyamatot. Azt is felismerték, hogy szükséges az átláthatóság a kormányok vállalatokkal való kapcsolatában továbbá az egyeztetés az üzleti világgal az említett kérdésekről. A vállalatokat, szociális partnereket, civil szervezeteket, szakszervezeteket és egyéb érdekelt feleket a kormányzat partnereinek kell tekinteni, az őket érintő szakpolitikák önkéntes és szabályozási megközelítéseinek (amelyeknek az *Irányelvek* is részét képezik) kidolgozásában és alkalmazásában.
3. A multinacionális vállalatok tevékenysége és a fenntartható fejlődés között nem lehet ellentmondás, és az *Irányelvek* célja, hogy elősegítsék a kölcsönös kiegészítést ebben a tekintetben. A fenntartható fejlődés céljainak előmozdításában kulcsfontosságú eszköz a gazdasági, a társadalmi és a környezeti fejlődés közötti kapcsolat.¹
4. Az A.2. pont általános emberi jogi ajánlását a IV. fejezet fejteti ki.

¹ A fenntartható fejlődés egyik legszélesebb körben elfogadott meghatározását a Környezet és Fejlődés Világbizottsága (a Brundtland Bizottság) fogalmazta meg 1987-ben: „olyan fejlődés, amely a jelen szükségleteinek kielégítése során nem veszélyezteti a jövő nemzedékek azon képességét, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket”. A globális szegénység felszámolására, a bolygó védelmére és annak elérésére irányuló globális célok, hogy mindenki békében és jólétben élhessen, fontos támpontot jelentenek ebben a tekintetben.

5. Az *Irányelvek* elismerik és ösztönzik is a multinacionális vállalatok lehetséges hozzájárulását a helyi kapacitásfejlesztéshez, a helyi közösségekben folytatott tevékenységük eredményeképpen. Hasonlóképpen, a humántőke fejlesztésére vonatkozó ajánlás annak kifejezett és előrettekintő elismerése, hogy a multinacionális vállalatok hozzájárulhatnak alkalmazottaik egyéni fejlődéséhez, és az alkalmazási gyakorlatokon túlmenően felöleli a képzést és más fejlesztéseket is az alkalmazottak számára. A humántőke-fejlesztés magában foglalja a diszkriminációmentes alkalmazási és előléptetési gyakorlatok, az élethosszig tartó tanulás valamint egyéb munkahelyi képzések fogalmát is.

6. A vállalatok szabadon részt vesznek a nyilvános diskurzusban. A nyilvános érdekérvényesítésben való részvétel során a vállalatoknak megfelelően figyelembe kell venniük a *lobbizás átláthatóságának és integritásának elveiről* szóló ajánlást [[OECD/LEGAL/0379](#)], és gondoskodniuk kell arról, hogy lobbizási tevékenységük összhangban legyen az *Irányelvekben* foglalt kérdésekkel kapcsolatos kötelezettségvállalásaikkal és céljaikkal. A kormányok feladata, hogy a köztisztviselőknél folytatott lobbizással kapcsolatos kockázatokhoz igazodó, integritási keretrendszert hozzanak létre. Az *Irányelvek* általánosságban azt ajánlják, hogy a vállalatok kerüljék a törvényi vagy szabályozási keretek között nem szereplő mentességek elérésére tett erőfeszítéseket, egyebek mellett az emberi jogi, környezetvédelmi, egészségvédelmi, biztonsági, munkaügyi, adózási és pénzügyi ösztönzők területén, anélkül, hogy ezzel sértenék a vállalat azon jogát, hogy a törvényi vagy szabályozási keretek megváltoztatására törekedjen. A „vagy elfogadásától” szavak az állam szerepére is utalnak a mentességek nyújtása terén. Bár az ilyen jellegű rendelkezések hagyományosan a kormányokra vonatkoznak, közvetlenül érintik a multinacionális vállalatokat is. Fontos azonban, hogy a jogszabályok vagy egyéb szakpolitikák alóli konkrét mentességek esetenként jogos közpolitikai okokból összhangban lehetnek ezen jogszabályokkal. Példákat a környezetvédelmi és versenypolitikai fejezetek tartalmaznak.

7. Az *Irányelvek* a *G20/OECD Felelős vállalatirányítási alapelvekre* [[OECD/LEGAL/0413](#)] építő felelős vállalatirányítási gyakorlatok alkalmazását javasolják a vállalatok számára. Az alapelvek a részvényesi jogok gyakorlásának védelmére és megkönnyítésére szólítanak fel, beleértve a részvényesekkel való méltányos bánásmódot. A vállalatoknak tiszteletben kell tartaniuk az érdekelt felek jogszabályban vagy kölcsönös megállapodásokban megállapított jogait, és ösztönözniük kell az érdekelt felekkel való, aktív együttműködést a jólét, a munkahelyteremtés, valamint a fenntartható és rugalmas, ellenálló vállalatok létrehozása érdekében.

8. Az Alapelvek felhívják az anyavállalat igazgatóságát, hogy biztosítson a vállalat számára stratégiai iránymutatást, a vezetőség felett hatékony felügyeletet, legyen elszámoltatható a vállalat és a részvényesek felé, miközben figyelemmel van az érdekelt felek érdekeire is. E felelősségében az igazgatóságnak biztosítania szükséges a vállalat számviteli és pénzügyi beszámolási rendszereinek integritását, ideértve a független könyvvizsgálót, a megfelelő ellenőrzési rendszereket – különösen a kockázatkezelést és a pénzügyi és operatív ellenőrzést – valamint a jogszabályoknak és a vonatkozó normáknak való megfelelést.

9. Az Alapelvek kiterjednek a vállalatcsoportokon belüli, tőzsdén jegyzett társaságokra is, jóllehet a leányvállalatok vezetőségének a bejegyzési helyük szerinti joghatóság jogszabályai alapján is lehetnek kötelezettségei. A megfelelőségi és ellenőrzési rendszereket, ahol lehetséges, terjesszék ki ezekre a leányvállalatokra is. Továbbá az igazgatóság vállalatirányítás feletti felügyelete magában foglalja a belső struktúrák folyamatos felülvizsgálatát annak érdekében, hogy a vállalatcsoport egészében egyértelműen biztosítsák a vezetőség elszámoltathatóságát.

10. Az állami tulajdonú multinacionális vállalatokra ugyanazok az ajánlások vonatkoznak, mint a magántulajdonban lévő vállalatokra, de – ha a végső tulajdonos az állam – a közvélemény ellenőrzése gyakran felerősödik. Az *állami vállalatok felelős irányítására vonatkozó OECD-irányelvek* kifejezetten ezen vállalatok számára kialakított iránymutatások, melyek ajánlásai jelentősen javíthatják a vállalatirányítást.

11. Bár a jogi és intézményi szabályozási keretek fejlesztése elsődlegesen a kormányok felelőssége, a felelős vállalatirányítás alkalmazásához a vállalatoknak erős üzleti érdekük fűződik.

12. A nem-kormányzati önszabályozó eszközök és intézkedések egyre növekvő köre foglalkozik a vállalati magatartás dimenzióival és az üzleti élet és a társadalom kapcsolataival. E tekintetben érdekes fejlemények történnek a pénzügyi szektorban. A vállalatok felismerik, hogy tevékenységüknek gyakran vannak társadalmi és környezeti következményei. Ezt példázza a célok elérésére érzékeny vállalatok önszabályozási gyakorlatainak és irányítási rendszereinek bevezetése, valamint a kapcsolódó, többoldalú kezdeményezésekben való részvétel – ami egyben a fenntartható fejlődést is támogatja. Az önszabályozási gyakorlat és a multilaterális kezdeményezések hitelesek, és átláthatóak kell, hogy legyenek. Ha az ilyen kezdeményezések a felelős üzleti magatartásra vonatkozó, kellő gondosságra összpontosítanak, akkor a vonatkozó nemzetközi normákkal, például az *Irányelvekkel*, való összehangolás fokozhatja az eredményességet, miközben csökkenti a bonyolultságot, és az ilyen kezdeményezésekben részt vevő vállalatok költségeit. Másfelől az ilyen gyakorlatok kialakítása előmozdíthatja a konstruktív kapcsolatot a vállalatok és az őket körülvevő társadalom között. Bár a vállalatok együttműködhetnek iparági vagy az érdekeltek szintjén, továbbra is egyénileg felelnek a kellő gondosság eredményességéért.

13. A hatékony, önszabályozó gyakorlatokból következően a vállalatoktól magától értetődően elvárják, hogy elősegítsék a vállalati szakpolitikák tudatosítását alkalmazottaikban. Ajánlott a jóhiszemű visszaélés-bejelentési tevékenységek védelmére szolgáló biztosítékok alkalmazása, többek között azon alkalmazottak védelme, akik – időben történő korrekciós intézkedések hiányában vagy negatív foglalkoztatási intézkedés valós kockázata mellett – bejelentik a törvénybe ütköző gyakorlatokat az illetékes hatóságoknál. Az ilyen védelem különösen fontos a VII. fejezetben tárgyalt, korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos belső kontrollok, etikai és megfelelési programok, valamint környezetvédelmi kezdeményezések szempontjából, de az *Irányelvekben* szereplő egyéb ajánlások szempontjából is relevánsak.

14. A vállalatoknak olyan teret kell teremteniük, ahol a tevékenységükkel, vagy a velük üzleti kapcsolatban álló szervezetek tevékenységével összefüggő, káros hatásokkal kapcsolatos aggályokat biztonságosan kifejezésre lehet juttatni. A megtorlástól való tartózkodás és a megtorlás megelőzésére irányuló intézkedések fontosak a polgári tér védelme, valamint az olyan csoportok és egyének sérelmének megelőzése szempontjából, akik ilyen aggályokat vizsgálnak, juttatnak kifejezésre, jelentenek, vagy ezt kívánják tenni. A megtorlás magában foglalja a kritikusok cenzúrázására, megfélemlítésére, károsítására vagy elhallgattatására irányuló megtorló, vagy hátrányosan megkülönböztető intézkedéseket, például: fenyegetés, hírnévrontás, rágalmozás, zaklatás, megfélemlítés, megfigyelés, a nyilvánosság részvétele ellen indított stratégiai perek, a jogszerű tevékenységek kriminalizálására irányuló kísérletek, fizikai támadások és gyilkosságok.

15. Az *Irányelvek* alkalmazása szempontjából kellő gondosságon az a folyamat értendő, amelynek révén a vállalatok képesek azonosítani, megelőzni és mérsékelni - az üzleti döntéshozatali vagy a kockázatkezelési rendszerük szerves részeként - a tényleges és lehetséges káros hatásokat, és be tudnak számolni azok kezeléséről. Az OECD Felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondossági iránymutatása és az ágazati kellő gondossági iránymutatásai segítik a vállalatokat az *Irányelvek* kellő gondossági ajánlásainak értelmezésében és végrehajtásában. Céljuk emellett, hogy elősegítsék a felelős üzleti magatartással kapcsolatos, kockázatalapú kellő gondosság egységes értelmezését a kormányok, és egyéb érdekeltek által. Ennek érdekében az OECD Felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondossági iránymutatása egy ún. kellő gondossági keretrendszer határoz meg, melynek aktív támogatására és nyomon követésére a kormányok kötelezettséget vállaltak. Az iránymutatás a következő intézkedéseket ismerteti: 1. A felelős üzleti magatartás beágyazása a szakpolitikákba és irányítási rendszerekbe. 2. A vállalat működésével, termékeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatos tényleges és potenciális káros hatások azonosítása és értékelése. 3. A káros hatások megszüntetése, megelőzése és mérséklése. 4. A végrehajtás és az eredmények nyomon követése. 5. A hatások kezelésének kommunikálása. 6. Adott esetben a helyreállítás lehetővé tétele vagy az abban való együttműködés. Emellett az iránymutatás gyakorlati intézkedéseket javasol ezen intézkedések végrehajtására. A kellő

gondosságról szóló iránymutatásban említett gyakorlati intézkedések nem alkalmazhatók minden helyzetben.

16. A kellő gondosság beilleszthető a vállalati kockázatkezelés szélesebb rendszerébe, feltéve, hogy az kiterjed a vállalatra leselkedő, jelentős kockázatok azonosításán és kezelésén túl az *Irányelvekben* foglalt kérdésekre vonatkozó káros hatások kockázataira is. A lehetséges hatások megelőzendők vagy mérséklendők, míg a tényleges hatásokat orvosolni kell. Az *Irányelvek* azokra a káros hatásokra vonatkoznak, amelyeket a vállalatok okoztak, vagy amelyekhez hozzájárultak, illetve amelyek üzleti kapcsolat révén, közvetlenül összefüggnek tevékenységükkel, termékeikkel vagy szolgáltatásaikkal az A.12. és az A.13. pontban leírtak szerint. A kellő gondosság segíthet a vállalatoknak elkerülni az ilyen káros hatások kockázatát. Jelen ajánlás alkalmazása szempontjából a káros hatáshoz való „hozzájárulás” lényeges hozzájárulásként értelmezendő, olyan tevékenységként, amely miatt egy másik szervezet káros hatást okoz, illetve amely azt ehhez hozzásegíti, vagy erre ösztönzi; a csekély vagy jelentéktelen mértékű hozzájárulások nem tartoznak ide. A vállalat és a káros hatás közötti kapcsolat nem statikus. A helyzet alakulásától, de például attól függően is változhat, hogy a kellő gondosság keretében és az azonosított kockázatok és hatások kezelése érdekében tett lépések mennyire csökkentik a kockázatok és hatások bekövetkezését.

17. Az „üzleti kapcsolat” kifejezés magában foglalja az üzleti partnerekkel, az alvállalkozókkal, franchise-partnerekkel, a befektetési céltársaságokkal, ügyfelekkel és a vegyesvállalati partnerekkel fennálló kapcsolatot. Ezen felül az ellátási lánc azon szereplőivel fennálló kapcsolatot, amelyek olyan termékeket vagy szolgáltatásokat nyújtanak, melyek hozzájárulnak a vállalat saját működéséhez, termékeihez vagy szolgáltatásaihoz, vagy amelyek a vállalatától termékeket vagy szolgáltatásokat kapnak, vesznek licencbe, vásárolnak vagy használnak, valamint a vállalat működéséhez, termékeihez vagy szolgáltatásaihoz közvetlenül kapcsolódó bármely más, nem állami vagy állami szervezettel fennálló kapcsolatot. Az olyan, természetes személyek, egyéni fogyasztók, akik üzleti, kereskedelmi vagy kormányzati tevékenységtől független céllal járnak el, az *Irányelvek* értelmében általában nem minősülnek „üzleti kapcsolatnak”, bár adott vállalat hozzájárulhat az általuk okozott káros hatásokhoz. Az üzleti kapcsolatok magukban foglalják a szerződéses, „első szintű” vagy közvetlen kapcsolatokon túlmenő kapcsolatokat is. Azon szervezetek esetében, amelyekkel az adott vállalat üzleti kapcsolatban áll, indifferens, hogy a Részben Országban vagy a Részben Országból működnek-e vagy sem. Adott vállalatnak az A.11. pontban meghatározott tényleges és potenciális káros hatások azonosítására, megelőzésére és mérséklésére való képessége az üzleti kapcsolatok különböző típusai és egyéb tényezők miatt, beleértve a Magyarázat 24. pontban leírtakat is, eltérő lehet.

18. Az A.11. pontban szereplő ajánlás az *Irányelvekben* foglalt azon kérdésekre vonatkozik, amelyek adott vállalat működésének, termékeinek és szolgáltatásainak káros hatásaival kapcsolatosak. Az A.11. pontban szereplő ajánlás nem vonatkozik a versenyről és az adózásról szóló fejezetekre. Az *Irányelvekben* a kellő gondossággal kapcsolatos ajánlásokat az A.11–13. ponttal és a kapcsolódó magyarázatokkal összhangban kell értelmezni.

19. A kellő gondosság jellegét és mértékét, például az adott helyzetnek megfelelő konkrét lépéseket olyan tényezők befolyásolják, mint a vállalat működésének körülményei, az *Irányelvekben* szereplő konkrét ajánlások, továbbá ezeknek a lépéseknek arányosnak kell lenniük a vállalat méretével, a káros hatásban való érintettségével és a káros hatások súlyosságával. Ebben a tekintetben, az adott vállalat által a kellő gondosság érdekében hozott intézkedések kockázatalapú, a káros hatás súlyosságával és valószínűségével arányos, valamint az adott körülményeknek megfelelő kell, hogy legyen. Amennyiben valamennyi azonosított hatás egyszerre történő kezelése nem oldható meg, a vállalatnak – a káros hatások valószínűsége és súlyossága alapján – fel kell állítania a megteendő intézkedések prioritási sorrendjét.

20. Az *Irányelvek* elismerik, hogy a legtöbb vállalat nem feltétlenül képes felmérni vagy bevonni ebbe a folyamatba az összes olyan szervezetet, amellyel üzleti kapcsolatban áll. Ha a vállalatoknak nagyszámú beszállítója és egyéb üzleti kapcsolata van, akkor az *Irányelvek* arra ösztönzik őket, hogy azonosítsák

azokat az általános területeket, ahol a káros hatások kockázata a legjelentősebb, és e kockázatértékelés alapján - a Magyarázat 19. pontban ismertetett intézkedésekkel összhangban - rangsorolják ezeket a területeket a kellő gondosság szempontjából. A vállalat termékeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatos, kockázatalapú kellő gondossági intézkedésnek figyelembe kell vennie a termék vagy szolgáltatás rendeltetésszerű használatához kapcsolódó ismert vagy ésszerűen előrelátható körülményeket, illetve az ésszerűen előrelátható nem rendeltetésszerű használat vagy visszaélészerű használat olyan körülményeit, amelyek káros hatásokat eredményezhetnek. Az egyes kérdésekkel kapcsolatos kellő gondosságra vonatkozó konkrét ajánlásokat a vonatkozó fejezetek tartalmazzák.

21. Ha adott vállalat káros hatást okoz vagy okozhat, meg kell tennie a szükséges lépéseket a hatás megszüntetése vagy megelőzése érdekében.

22. Ha egy vállalat valamely káros hatás kialakulásához hozzájárul vagy hozzájárulhat, meg kell tennie a szükséges lépéseket hozzájárulásának megszüntetésére vagy megelőzésére, és érvényesíteni kell befolyásoló erejét a fennmaradó hatások lehető legnagyobb mértékű mérséklése érdekében. A befolyás fennállását akkor állapíthatjuk meg, ha a vállalat képes változást előidézni a kárt okozó szervezet jogellenes gyakorlatain.

23. Az *Irányelvek* elismerik, hogy a felelősség nem hárítható át a káros hatást okozó szervezetről arra a vállalatra, amellyel üzleti kapcsolatban áll. Ebben a tekintetben, ha adott vállalat üzleti kapcsolaton keresztül közvetlenül kapcsolódik valamely káros hatáshoz, de azt nem maga okozza, vagy nem járul hozzá, akkor nem felel a helyreállításért, bár ebben szerepet vállalhat, hanem inkább egyedül vagy más szervezetekkel együttműködve kell hatást gyakorolnia a káros hatást okozó szervezetre a hatás megelőzése, mérséklése vagy helyreállítása érdekében. Amennyiben adott vállalatnak nincs elegendő befolyása, meg kell vizsgálnia, miként növelheti a hatását. A vállalatok számos módon használhatják vagy növelhetik befolyásukat a velük kapcsolatban álló szervezetekre. Támogatást nyújthatnak, képzéseket indíthatnak, a kapacitásukat. Ösztönözhetik a hatások megelőzését és/vagy mérséklését; beépíthetik a kereskedelmi szerződéseikbe a felelős üzleti magatartással és a kellő gondossággal kapcsolatos elvárásokat (például a menedzsment szerződéseikbe, a potenciális beszállítókra vonatkozó előminősítési követelményekbe, a csoportos részvényesi meghatalmazásokba, valamint a licenc- vagy franchise-megállapodásokba). Az üzleti ösztönzőket a felelős üzleti magatartás terén nyújtott teljesítményhez köthetik és együttműködhetnek a szabályozó hatóságokkal és a politikai döntéshozókkal a felelős üzleti magatartással kapcsolatos kérdésekben. A felelős üzleti magatartással kapcsolatos elvárások be nem tartása esetén kommunikálhatják a felelősségteljes visszalépés lehetőségét; a befolyásolási képesség egyesítése érdekében együttműködhetnek (ágazati, kockázati vagy országos szinten) más vállalatokkal és alkalmazhatják a felelős üzleti magatartás közös normáit. Az azonosított kockázatokra adandó megfelelő választ meghatározó, további tényezők között szerepel a káros hatások súlyossága és valószínűsége, valamint, hogy az adott beszállító mennyire döntő fontosságú a vállalat számára.

24. Az *Irányelvek* elismerik, hogy a vállalatok befolyásolási képességének mértéke gyakorlati korlátokba ütközik, illetve hogy a vállalatok a gyakorlatban korlátozott mértékben képesek befolyásolási képességet kialakítani a velük üzleti kapcsolatban álló szervezetek magatartásának megváltoztatására. Ezek a termék és/vagy szolgáltatás jellemzőivel, a beszállító és egyéb üzleti kapcsolatok számával, az ellátási lánc szerkezetével és összetettségével, illetve az üzleti kapcsolat vagy a szóban forgó káros hatás jellegével kapcsolatosak. Bizonyos helyzetekben például a szolgáltatás nyújtása vagy egy termék értékesítése vagy továbbértékesítése után a vállalatoknak csökkenhet a képességük arra, hogy nyomon kövessék hatásukat, vagy befolyásolási képességüket alkalmazzák/növeljék. Ilyen helyzetekben különösen fontos lehet az értékesítés előtt és az értékesítés helyén a tényleges és potenciális hatások azonosítására irányuló erőfeszítések, valamint a megelőző vagy mérséklő intézkedések megtétele.

25. Az üzleti kapcsolat szempontjából megfelelő válaszok lehetnek a kapcsolat folytatása a kockázatcsökkentési intézkedések mellett; a kapcsolat ideiglenes felfüggesztése a folyamatos kockázatcsökkentés mellett; vagy végső megoldásként az üzleti kapcsolat megszüntetése sikertelen kockázatcsökkentési kísérleteket követően, ha a vállalat úgy ítéli meg, hogy a kockázatcsökkentés nem

megvalósítható, vagy a káros hatások annyira súlyosak. Amennyiben a vállalatoknak lehetőségük van a kapcsolat folytatására, és az idő múlásával reális javulás reményét vagy tényleges javulást tudnak felmutatni, akkor ez a megközelítés gyakran előnyösebb, mint a kapcsolat megszüntetése. A vállalat vegye figyelembe a kapcsolat megszakításáról szóló döntés lehetséges, káros társadalmi, környezeti és gazdasági hatásait is. Ha a vállalatok úgy döntenek, hogy megszüntetik a kapcsolatot, akkor ezt felelősségteljesen kell tenniük, például úgy, hogy időben és érdemben egyeztetnek az érintett érdekelt felekkel, és amennyiben lehetséges, ésszerű és megfelelő intézkedéseket hoznak a kapcsolat megszüntetésével kapcsolatos káros hatások megelőzésére vagy mérséklésére.

26. A vállalatok bevonhatják a beszállítókat és a vállalatokkal üzleti kapcsolatban álló, egyéb szervezeteket, hogy – más érdekelt felekkel együttműködve – javítsák a teljesítményüket – többek között az alkalmazottak képzése és más kapacitásfejlesztési formák által –, és támogassák az *Irányelvekkel* összeegyeztethető, felelős üzleti magatartási alapelvek üzleti gyakorlataikba való beépítését. Ebből a szempontból különösen fontos a vállalatokkal üzleti kapcsolatban álló, kis- és közepes vállalkozásokkal való együttműködés és a támogatásuk. Ha adott vállalattal üzleti kapcsolatban álló szervezetekre potenciálisan egymásnak ellentmondó követelmények vonatkoznak, amelyeket például különböző vevők vagy szolgáltatók írnak elő, akkor az *Irányelvek* arra ösztönzik a vállalatokat, hogy – a versenyjogi szempontok figyelembevételével – vegyenek részt (többek között információ megosztás formájában) más vállalatokkal az egész ágazatra kiterjedő és a kellő gondossági politikák és kockázatkezelési stratégiák összehangolására irányuló együttműködésben.

27. Az *Irányelvek* arra is ösztönzik a vállalatokat, hogy vegyenek részt a felelős üzleti magatartásról szóló magán- vagy többoldalú kezdeményezésekben és a szociális párbeszédben, mint például az *OECD Multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelveiről szóló tanácsi határozat* és az ahhoz csatolt eljárásrend alapján indított kezdeményezésekben és párbeszédben.

28. Az érdekelték érdemi bevonása a kellő gondossági folyamat kulcsfontosságú eleme. Bizonyos esetekben az érdekelt felek bevonása önmagában is jog lehet. Az érdekelték bevonása magában foglalja az elköteleződés interaktív folyamatait az érintett érdekelttekkel, például összejövetelek, meghallgatások vagy konzultációs eljárások révén. Az érintett érdekelt felek olyan személyek vagy csoportok, illetve törvényes képviselőik, akiknek jogaik vagy érdekeik vannak az *Irányelvekben* foglalt kérdésekkel összefüggésben, és amely jogait vagy érdekeit érintik vagy érinthetik a vállalat működésével, termékeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatos káros hatások. A vállalatok prioritásként kezelhetik a (potenciálisan) legsúlyosabban érintett érdekelt felek bevonását. A bevonás mértékét az érdekelt felekre gyakorolt hatás mértékéhez érdemes igazítani. Az érdekelt felek érdemi bevonása az érdekelt felekkel való folyamatos, kétirányú, mindkét fél által jóhiszeműen folytatott és az érdekelt felek véleményére reagáló, folyamatos együttműködést jelenti. Annak érdekében, hogy az érdekelt felek bevonása érdemi és eredményes legyen, fontos gondoskodni annak az érintettek számára időben történő, hozzáférhető, megfelelő és biztonságos voltáról, valamint a sérülékeny vagy a társadalom peremére szorult érdekelt felekkel való kapcsolattartás lehetséges akadályainak azonosításáról és megszüntetéséről. Az OECD Felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondossági útmutatás és az OECD vonatkozó ágazat-specifikus útmutatásai gyakorlati támogatást nyújtanak a vállalatoknak az érdekelt felek bevonásához, például a vállalati kellő gondossági eljárás részeként. Ez az elköteleződés különösen fontos azon projektekkal vagy más tevékenységekkel kapcsolatos tervezés vagy döntéshozatal során, amelyek például a föld vagy a vizek intenzív használatát érintik, amelyek jelentős hatással lehetnek a helyi közösségekre.

29. Végezetül fontos megjegyezni, hogy az önszabályozás és más hasonló kezdeményezések – köztük az *Irányelvek* – ne korlátozzák a versenyt jogellenesen, és ne tekintsék azokat a kormányzás hatékony törvényeinek és rendeleteinek helyettesítőjeként sem. Természetesen a kódexek és önszabályozó gyakorlatok kidolgozása során a multinacionális vállalatoknak kerülniük kell a kereskedelmet vagy a befektetéseket torzító, lehetséges hatásokat.

III. Közzététel

1. A vállalatoknak figyelembe kell venniük a működésük szerinti országokban és ágazatokban elfogadott közzétételi politikákat, és figyelembe kell venniük a részvényesek és más érdekeltek véleményét és tájékoztatás iránti igényeit. A vállalatoknak rendszeres, időszerű, megbízható, világos, teljes, pontos, összehasonlítható és kellően részletes információkat kell közzétenniük minden lényeges kérdésben. Az információkat a vállalat egészére, és adott esetben üzletágak vagy földrajzi területek mentén tegyék közzé. A vállalatok közzétételi politikáit igazítsák a vállalat jellegéhez, méretéhez és elhelyezkedéséhez, megfelelően figyelembe véve a költségeket, az üzleti titkokat és a versennyel kapcsolatos egyéb szempontokat.
2. A vállalatok közzétételi politikái tartalmazzák a következő lényeges információkat, de ne korlátozódjanak csak azokra:
 - a) a vállalat pénzügyi és működési eredményei;
 - b) a vállalati célkitűzések és a fenntarthatósággal kapcsolatos információk;
 - c) tőkeszerkezetek, csoportszerkezetek és ellenőrzési rendszereik;
 - d) jelentős részesedések, beleértve a tényleges tulajdonosokat és a szavazati jogokat;
 - e) az igazgatóság összetételére és tagjaira vonatkozó információk, beleértve a tagok képzettségét, a kiválasztási folyamatot, egyéb vállalati igazgatósági tisztségeket, valamint azt, hogy az igazgatóság minden egyes igazgatósági tagot függetlennek tekint-e;
 - f) az igazgatósági tagok és a kulcspozícióban lévő vezetők javadalmazása;
 - g) a kapcsolódó felekkel folytatott ügyletek;
 - h) előrelátható kockázati tényezők;
 - i) irányítási struktúrák és politikák, beleértve a nemzeti felelős vállalatirányítási kódexeknek vagy politikáknak való megfelelés mértékét és a végrehajtásuk folyamatát;
 - j) adósságszerződések, beleértve a kötelezettségek be nem tartásának kockázatát.
3. Szintén fontos, hogy a vállalatok kommunikálják a felelős üzleti magatartásra vonatkozó információkat, többek között a kellő gondossági felelősségük részeként. Ezen információk egy része a 2. pont szerint is lényeges lehet. A felelős üzleti magatartással kapcsolatos információk a következőket tartalmazhatják:
 - a) nyilvános közzétételre szánt értéknilyilatkozatok vagy üzleti magatartásról szóló nyilatkozatok, beleértve a felelős üzleti magatartással kapcsolatos kérdésekre vonatkozó politikákat, amelyek megfogalmazzák a vállalatnak az *Irányelvekben* foglalt alapelvek és normák iránti elkötelezettségét, valamint a kellő gondosság alkalmazására vonatkozó terveit;
 - b) azok a szakpolitikák és más magatartási kódexek, amelyek iránt a vállalat elkötelezte magát, elfogadásuk időpontja, valamint azon országok és egységek, amelyekre e nyilatkozatok vonatkoznak;
 - c) tájékoztatás a felelős üzleti magatartási kérdésekkel kapcsolatos politikák - a vállalat vezetőségében és felügyeleti szerveiben való - érvényesítése érdekében végrehajtott intézkedésekről;

- d) a vállalat beazonosított, jelentős hatás- vagy kockázati területei, az azonosított, rangsorolt és értékelt káros hatások vagy kockázatok, valamint a rangsorolási szempontok;
- e) a 3. pont a) pontjában foglalt nyilatkozatokkal és a b) pontban foglalt kódexekkel kapcsolatos teljesítménye, beleértve a 3. pont c) és d) pontjában azonosított kockázatok vagy hatások megelőzésére vagy mérséklésére tett intézkedéseket, beleértve – amennyiben lehetséges – a fejlesztés becsült ütemterveit és irányadó értékeit, valamint eredményeiket, beleértve a vállalat által végzett helyreállításokat vagy az azokban való együttműködést;
- f) a belső ellenőrzési, a kockázatkezelési és a jogszabályi megfelelési rendszerekről szóló tájékoztatás;
- g) tájékoztatás a munkavállalókkal és más érdekelttel fennálló kapcsolatokról;
- h) kiegészítő információk a IV. és VI. fejezetben foglalt, felelős üzleti magatartásra vonatkozó információk közzétételére vonatkozó ajánlásokkal összhangban.

4. A vállalatoknak a nemzetközileg elismert számviteli és közzétételi normákkal összhangban kell elkészíteniük és közzétenniük az információkat, és tartózkodniuk kell az elégtelen vagy nem egyértelmű információk közzétételétől. Az éves külső könyvvizsgálatot független, hozzáértő és képzett könyvvizsgálónak kell elvégeznie a nemzetközileg elismert könyvvizsgálati, etikai és függetlenségi normákkal összhangban annak érdekében, hogy az igazgatóság és a részvényesek kellő bizonyosságot szerezhessenek arról, hogy a pénzügyi kimutatások minden lényeges szempontból az alkalmazandó pénzügyi beszámolási keretrendszerrel összhangban készültek. A felelős üzleti magatartásra vonatkozó információk hitelességének erősítése érdekében a vállalatok igénybe vehetik az ilyen információk külső megbízhatósági tanúsítását is.

Magyarázat a III. fejezethez: Közzététel

30. Jelen fejezet célja, hogy segítse az átláthatóság és az elszámoltathatóság megteremtését a multinacionális vállalatok működéséhez kapcsolódóan. A vállalatokról szóló világos és teljes körű információk fontosak a különböző felhasználók számára. A részvényesektől, a potenciális befektetőktől és a pénzügyi közösségtől kezdve a munkavállalók, a helyi közösségek, a speciális érdekcsoportok, valamint a kormányok, és a társadalom egésze is érdekelt ezekben az információkban. A vállalatok struktúrájának és tevékenységeinek, vállalati politikáinak és teljesítményének környezeti, társadalmi és irányítási szempontból való jobb megértése érdekében a vállalatoknak átláthatónak kell lenniük működésük során, és reagálniuk kell a nyilvánosság egyre összetettebb információs igényeire.

31. Az információk közzétételéről szóló ajánlások első csoportja megegyezik az *G20/OECD Felelős vállalatirányítási alapelvekben [OECD/LEGAL/0413]*, az információk közzétételéről vázoltakkal. Azok vonatkozó magyarázatai további iránymutatást adnak, és az *Irányelvek* ajánlásai ezekkel összefüggésben értelmezendők. A közzétételi ajánlások első csoportja elsősorban a tőzsdén jegyzett társaságokra vonatkozik és a vállalattal kapcsolatos összes lényeges kérdésre összpontosít. A lényeges információ olyan információ, amelynek kihagyásáról vagy téves bemutatásáról ésszerűen várható, hogy befolyásolja a vállalat értékének befektetői megítélését. Ez jellemzően magába foglalja a vállalat jövőbeli készpénzáramlásainak értékét, időzítését és bizonyosságát. A lényeges információ egyben olyan információ is, amelyet racionális befektető fontosnak tartana a befektetési vagy szavazási döntés során. Amennyiben a vállalatok jellegére, méretére és elhelyezkedésére való tekintettel alkalmazhatóak ezek az információk, úgy ezek a közzétételi ajánlások hasznos eszközei lehetnek a felelős vállalatirányítás fejlesztésére a tőzsdén nem jegyzett vállalatok, például a magán- vagy állami tulajdonban lévő vállalatok esetében is. A közzétételi ajánlások e csoportja rendszeres, időszerű, megbízható, világos, teljes, pontos, összehasonlítható és kellő részletességű tájékoztatást követel meg a vállalattal kapcsolatos, minden lényeges kérdéstről, beleértve a vállalat pénzügyi helyzetét, teljesítményét, fenntarthatóságát, tulajdonosi viszonyait és irányítását. A részvényesek számára szintén fontosak az igazgatósági tagok és a vezetők

javadalmazására vonatkozó információk, beleértve a javadalmazás és a vállalat hosszú távú teljesítménye, fenntarthatósága és ellenálló képessége közötti viszonyt. Az Irányelvek értelmében a vállalatoknak időben közzé kell tenniük az igazgatósági tagokra és a kulcspozícióban lévő vezetőkre alkalmazott javadalmazási politikák lényeges változásait, valamint a szabványosított és összehasonlítható javadalmazási szinteket és összegeket, hogy a befektetők értékelni tudják a javadalmazási programok költségeit és előnyeit, valamint az ösztönző rendszerek, például a részvényopciós rendszerek, teljesítményhez való hozzájárulását. Közzé kell tenni a lényeges információkat a kiemelt, kapcsolódó felekkel folytatott ügyletekről, valamint az előrelátható kockázati tényezőkről is.

32. Az *Irányelvek* tartalmazzák a felelős üzleti magatartással kapcsolatos információk közzétételére vonatkozó ajánlások második csoportját is, beleértve a vállalatnak az emberekre, a környezetre és a társadalomra gyakorolt tényleges vagy potenciálisan káros hatásait. E mellett kitérnek a kapcsolódó kellő gondossági eljárásokra, amelyek lényegesek lehetnek a befektetői döntéshozatal szempontjából, és amelyek az érdekelt felek szélesebb köre, többek között a munkavállalók, a munkavállalói képviselők, a helyi közösségek és a civil társadalom számára is relevánsak lehetnek. A közzététellel összefüggésben a 3. pontban ismertetett kellő gondossági eljárások hasznos eszközök lehetnek, amelyekkel a vállalatok gondoskodhatnak arról, hogy eredményesen, következetesen és hitelesen azonosítsák és kommunikálják a felelős üzleti magatartással kapcsolatos releváns információkat, beleértve az esetlegesen lényeges információkat is. Ily módon a kellő gondosság támogathatja a vállalatokat a lényeges kockázatok és hatások azonosításában, és javíthatja a 2. és 3. pont szerinti közzétételek relevanciáját, minőségét és összehasonlíthatóságát. Ezen túlmenően a kellő gondossági eljárások olyan vállalati célokkal és kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos hiteles jelentéstétel eszközei lehetnek, amelyekre vonatkozóan nem feltétlenül léteznek egyértelműen azonosítható vagy mérhető célok. Számos ország lehetővé teszi vagy előírja az érdekelt felek érdekeinek figyelembevételét, és számos vállalat a pénzügyi teljesítménynél tágabb témakörökről is szolgáltat információkat, amelyekkel általánosságban is bizonyítani tudják a felelős üzleti gyakorlatok iránti elkötelezettségüket és teljesítményüket. Ezen második típusú közzététel – vagy a nyilvánossággal és a vállalat tevékenységei vagy üzleti kapcsolatai által közvetlenül érintett más felekkel való kommunikáció – a vállalat pénzügyi beszámolójában szereplő szervezetektől eltérő szervezetekre is vonatkozhat. Kiterjedhet például az alvállalkozók, beszállítók, vegyesvállalati partnerek vagy más olyan személyek tevékenységére vonatkozó információkra is, akikkel a vállalat üzleti kapcsolatban áll.

33. A 2. és a 3. pontban szereplő két közzétételi csoport összefügg egymással, és bizonyos információk mindkettőre vonatkozóan relevánsak lehetnek. A 2. pont alapján közzéteendő információk meghatározásához az *Irányelvek* a lényegesség fogalmát alkalmazzák. A 2. pont szerinti információk, beleértve a felelős üzleti magatartással és a kellő gondossággal kapcsolatos kérdéseket, akkor is lényegesnek tekinthetők, ha kihagyásuk, vagy téves állításuk befolyásolja a vállalat értékének, a vállalat jövőbeli készpénzáramlásai időzítésének és bizonyosságának befektetői megítélését, valamint a befektetők befektetési vagy szavazási döntéseit. A lényeges információk körének meghatározása idővel, valamint a helyi, és a vállalat specifikus, körülményektől, valamint a joghatósági követelményektől függően változhat. A pénzügyi információk felhasználóinak és a piaci szereplőknek információkra van szükségük az ésszerűen előrelátható lényeges kockázatokról. Ezek a következők lehetnek: az iparágra vagy a vállalat működési területére jellemző kockázatok; az áruktól és ellátási láncoktól való függés; kamatláb-, árfolyam- és egyéb pénzügyi kockázatok; a származtatott ügyletekhez és a mérlegen kívüli ügyletekhez kapcsolódó kockázatok; az üzleti magatartás kockázatai; a digitális biztonsági kockázatok; a megfelelési kockázatok; és a fenntarthatósági kockázatok, különösen az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok. Egyes országok megkövetelhetik vagy ajánlhatják a vállalat munkavállalói és legfontosabb érdekelt felei számára kritikus fenntarthatósági kérdések vagy a vállalat nem diverzifikálható kockázatokra gyakorolt hatásának közzétételét is.

34. A 3. pont szerint közzétett információkkal kapcsolatban a pénzügyi szempontból nem jelentős, de az emberek és a bolygó szempontjából releváns kockázatok és hatások egy adott ponton pénzügyi szempontból jelentőssé válhatnak az adott vállalat számára.

35. A jelen fejezetben és az *Irányelvekben* szereplő közzétételi ajánlások nem jelenthetnek aránytalan igazgatási vagy költségterheket a vállalatok számára. A vállalatokkal szemben nem elvárható, hogy a versenyhelyzetüket veszélyeztető információkat tegyenek közzé, kivéve, ha a közzététel szükséges a befektetői döntést megalapozó teljes tájékoztatáshoz és a befektetők félrevezetőségének elkerüléséhez.

36. Az információkat a nemzetközileg elismert számviteli és közzétételi normákkal összhangban kell elkészíteni és közzétenni. Az éves külső könyvvizsgálatot független, hozzáértő és képzett könyvvizsgálónak kell elvégeznie a nemzetközileg elismert könyvvizsgálati, etikai és függetlenségi normákkal összhangban annak érdekében, hogy érvényesülhessen a kellő bizonyosság abban a tekintetben, hogy a pénzügyi kimutatások minden lényeges szempontból az alkalmazandó pénzügyi beszámolási keretrendszerrel összhangban készültek.

37. Sok vállalat hozott olyan intézkedéseket, amelyek segítik az üzleti magatartásról szóló jogszabályoknak és normáknak való megfelelést, valamint növelik működésük átláthatóságát. Egyre több vállalat ad ki önkéntes üzleti magatartás kódexeket, amelyek az olyan nemzetközi normák vagy etikai értékek iránti kötelezettségvállalások kifejezései, mint a környezetvédelem – azon belül is az éghajlatváltozás és a biológiai sokféleség –, az emberi jogok, a munkaügyi normák, a fogyasztóvédelem vagy az adózás. Speciális irányítási rendszereket fejlesztettek vagy fejlesztenek, és azokat továbbfejlesztik, hogy segítsék a vállalatokat e kötelezettségvállalások tiszteletben tartásában. Ezek információs rendszereket, működési eljárásokat és képzési követelményeket foglalnak magukba.

38. A vállalatoknak adott esetben a szabályozó vagy tőzsdei hatóságok által előírt, szélesebb körű közzétételi normák alapján kell jelentést tenniük, és amennyiben ez összhangban van az adott ország jogi és közzétételi követelményeivel, törekedniük kell a kialakulóban lévő, globális legjobb gyakorlatok és a fejlődő közzétételi normák átvételére és összehangolására, például az éghajlat és kibocsátás tekintetében. A vállalatok együttműködnek civil és kormányzati szervezetekkel olyan beszámolási normák kidolgozásában, amelyek növelik a tájékoztatási képességüket a tevékenységeik hatásáról a fenntartható fejlődésre vonatkozóan.

39. A vállalatok számára javasolt, hogy proaktívan kommunikálják a felelős üzleti magatartással kapcsolatos releváns információkat, könnyen hozzáférhető, felhasználóbarát, időszerű, pontos, világos és teljes körű információkat nyújtsanak, adjanak gazdaságos hozzáférést a közzétett információkhoz, és fontolják meg az információs technológiák felhasználását e cél elérése érdekében. A hazai piacok felhasználói számára elérhetővé tett információkat tegyék hozzáférhetővé valamennyi érdekelt felhasználó számára a hozzáférhetőség szem előtt tartásával. A vállalatoknak törekedniük kell arra, hogy a különböző célközönségek számára megfelelő módon jelenítsék meg az információkat, és külön intézkedésekkel tehetik őket hozzáférhetővé olyan közösségek számára, amelyek nem férnek hozzá az online vagy nyomtatott médiához (például távoli vagy elszegényedett közösségek, amelyeket a vállalat tevékenységei közvetlenül érintenek).

40. A felelős üzleti magatartásra vonatkozó információk független, hozzáértő és képzett szervezet általi, nemzetközileg elismert és bizonyosságot nyújtó normákkal összhangban történő felülvizsgálata alátámaszthatja és növelheti a nyilvánosságra hozott információkba vetett bizalmat, és hozzájárulhat a jobb minőségű és összehasonlíthatóbb jelentéstételhez.

IV. Emberi jogok

Az államoknak kötelessége az emberi jogok védelme. A vállalatok a nemzetközileg elismert emberi jogok, a működési területük szerinti országok nemzetközi emberi jogi kötelezettségei, valamint a vonatkozó nemzeti törvények és rendeletek keretei között:

1. Tartsák tiszteletben az emberi jogokat, azaz kerüljék mások emberi jogainak megsértését, és kezeljék a káros emberi jogi hatásokat, ha részesek azok kialakulásában.
2. Saját tevékenységük keretében kerüljék káros emberi jogi hatások előidézését, illetve a hozzájárulást azok kialakulásához, és – ilyen hatások bekövetkezése esetén – kezeljék azokat.
3. Törekedjenek – az üzleti tevékenységükkel, termékeikkel vagy szolgáltatásaikkal üzleti kapcsolat révén közvetlenül összefüggő – káros emberi jogi hatások megelőzésére illetve mérséklésére még akkor is, ha maguk nem járulnak hozzá e hatások kialakulásához.
4. Legyen nyilvánosan hozzáférhető politikai kötelezettségvállalásuk az emberi jogok tiszteletben tartására.
5. Az emberi jogi szempontú kellő gondosság elve szerint járjanak el a vállalat méretének, működési jellegének és környezetének valamint annak megfelelően, milyen súlyos a káros emberi jogi hatások kockázata.
6. Jogszerű eljárás keretében gondoskodjanak a káros emberi jogi hatások orvoslásáról vagy működjenek abban együtt, ha megállapítják, hogy azokat maguk okozták vagy hozzájárultak azok kialakulásához.

Magyarázat a IV. fejezethez: Emberi jogok

41. A fejezetet bevezető szövegrész meghatározza a vállalatokra vonatkozó konkrét ajánlások keretét az emberi jogok tiszteletben tartása tekintetében. Támaszkodik az ENSZ „Védelem, tisztelet és jogorvoslat a vállalatok és az emberi jogok terén” című keretrendszerére, és összhangban van a végrehajtására kiadott üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó irányelvekkel, valamint az ILO multinacionális vállalatokra és szociálpolitikára vonatkozó alapelvek tripartit nyilatkozatával.

42. A bevezető szövegrész és az első pont elismeri, hogy az államoknak kötelessége az emberi jogok védelme, és a vállalatok – mérettől, ágazattól, működési környezettől, tulajdonlástól és szerkezeti felépítéstől függetlenül – tartsák tiszteletben az emberi jogokat, bárhol is működnek. Az emberi jogok tiszteletben tartása a vállalatoktól elvárt magatartás globális normája attól függetlenül, hogy az államok mennyire képesek és/vagy hajlandók eleget tenni emberi jogi kötelezettségeiknek. A vállalatok ez irányú képessége és hajlandósága és nem csökkenti ezeket a kötelezettségeket.

43. Az emberi jogok tiszteletben tartására vonatkozó, vállalatokkal szembeni elvárásokat nem csökkenti, ha egy állam nem szerez érvényt a vonatkozó nemzeti törvényeinek, vagy nem teljesíti nemzetközi emberi jogi kötelezettségeit, vagy éppen az ilyen törvényekkel vagy nemzetközi kötelezettségekkel ellentétesen cselekszik. Azokban az országokban, ahol a helyi törvények és rendeletek ellentétesek a nemzetközileg elismert emberi jogokkal, a vállalatok törekedjenek azok – nemzeti jogot nem sértő – lehető legteljesebb tiszteletben tartására, összhangban a „Konceptió és alapelvek” fejezet 2. pontjával.

44. Függetlenül attól, hogy a vállalat milyen országban vagy konkrét környezetben működik, a lenti dokumentumok a mérvadók. : Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, és az azt kodifikáló fő eszközök, mint a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya és a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, az emberi jogok nemzetközi egyezményeiben kifejtett, nemzetközileg elismert emberi jogok, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló nyilatkozatában meghatározott alapvető jogokról szóló alapelvek.

45. A vállalatok hatással lehetnek a nemzetközileg elismert emberi jogok gyakorlatilag teljes spektrumára. A gyakorlatban egyes emberi jogok bizonyos iparágakban és környezetben másoknál nagyobb mértékben lehetnek kitéve a káros hatásoknak, ezért fokozott figyelem fókuszába kerülnek. Azonban a helyzet változhat, így valamennyi jog felülvizsgálatára rendszeresen kerüljön sor. A körülményektől függően a vállalatok számára további normák megfontolása is szükséges lehet. Tartsák tiszteletben például a konkrét, különös odafigyelést igénylő csoportokhoz vagy populációkhoz tartozó egyének emberi jogait, ha rájuk káros emberi jogi hatással lehetnek. A vállalatoknak különös figyelmet kell fordítaniuk az egyéneket – például az emberi jogi jogvédőket – érő egyes káros hatásokra, ők ugyanis a társadalom peremére szorulásuk, sérülékenységük vagy egyéb körülmények miatt, egyénileg vagy bizonyos csoportok vagy népességcsoportok tagjaiként, beleértve az őslakos népeket is, fokozott kockázatnak lehetnek kitéve. Ebben a tekintetben további gyakorlati útmutatást nyújt az OECD kellő gondossági útmutatása, beleértve az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondossági útmutatását, az OECD nyersanyag-kitermelési ágazat érdekelt feleinek érdemi bevonására vonatkozó kellő gondossági útmutatását, valamint az OECD-FAO felelős mezőgazdasági ellátási láncokra vonatkozó útmutatását, beleértve a szabad, előzetes és megfelelő tájékoztatáson alapuló beleegyezéssel (FPIC) kapcsolatos útmutatást is. Az Egyesült Nemzetek eszközei kidolgozták az őslakos népek (az ENSZ őslakos népek jogairól szóló nyilatkozata), a nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek, nők, gyermekek, fogyatékkal élők, valamint a migráns munkavállalók és családjaik jogait. Ezenfelül fegyveres konfliktussal terhelt helyzetekben a vállalatok tartsák tiszteletben a nemzetközi humanitárius jog normáit. Fegyveres konfliktus vagy súlyos visszaélések fokozott kockázata esetén a vállalatoknak fokozottabb kellő gondossággal kell eljárniuk a káros hatásokkal kapcsolatban, ideértve a nemzetközi humanitárius jog megsértését is.

46. A tényleges és lehetséges káros emberi jogi hatások 1. pont szerinti kezelésébe az azonosításukra, lehetőség szerinti megelőzésükre, valamint a lehetséges emberi jogi hatások mérséklésére, a tényleges hatások orvoslására és a káros emberi jogi hatások kezelésének módjáról szóló beszámolásra tett, megfelelő intézkedések tartoznak. A „megsértés” azokra a káros hatásokra utal, amelyeket egy vállalat az egyének emberi jogaira gyakorolhat.

47. A 2. pont ajánlása szerint a vállalatok kerüljék, hogy saját tevékenységükkel káros emberi jogi hatást idézzenek elő, vagy ilyen kialakulásához hozzájáruljanak, továbbá bekövetkezése esetén kezeljék azt. A „tevékenység” fogalmába mind a ténykedések, mind a mulasztások beletartozhatnak. Ha egy vállalat káros emberi jogi hatást okoz vagy okozhat, tegye meg a szükséges lépéseket a hatás megszüntetésére, illetve megelőzésére. Ha egy vállalat ilyen hatás kialakulásához hozzájárul vagy hozzájárulhat, tegye meg a szükséges lépéseket hozzájárulása megszüntetésére, illetve megelőzésére, és érvényesítse befolyásoló erejét a fennmaradó hatások lehető legnagyobb mértékű mérséklése érdekében. Befolyásoló erő létezésének azt tekintik, ha a vállalat képes változást előidézni egy káros emberi jogi hatást okozó szervezet gyakorlatában.

48. A 3. pont olyan összetettebb helyzetekre vonatkozik, amelyekben a vállalat ugyan nem járult hozzá a káros emberi jogi hatás kialakulásához, de az a hatás egy másik szervezettel fennálló üzleti kapcsolat révén mégis közvetlen összefüggésben van tevékenységével, termékeivel vagy szolgáltatásaival. A 3. pontnak nem célja, hogy a káros emberi jogi hatást előidéző szervezetet terhelő felelősséget a vele üzleti kapcsolatban álló vállalatra hárítsa át. A 3. pontban megfogalmazott elvárásnak megfelelő vállalat önállóan, vagy adott esetben más szervezetekkel együttműködve felhasználja, és szükség szerint fokozza befolyásoló erejét a káros emberi jogi hatást előidéző szervezetre a hatás megelőzése vagy mérséklése érdekében. Az „üzleti kapcsolatok” magukban foglalják a vállalatok üzleti

tevékenységével, termékeivel vagy szolgáltatásaival közvetlen összefüggésben álló kapcsolatait az üzleti partnerekkel, az ellátási láncában részt vevő szervezetekkel és bármely más nem állami vagy állami szervezettel. Az ilyen helyzeteknek megfelelő fellépést meghatározó tényezők között szerepel a vállalat befolyásoló ereje az érintett szervezetre, a kapcsolat fontossága a vállalat számára, a hatás súlyossága, valamint hogy kapcsolat megszüntetése magával a szervezettel hordozna-e káros emberi jogi hatásokat.

49. A 4. pont ajánlása szerint a vállalatok olyan, nyilvánosan hozzáférhető nyilatkozatban fejezzék ki az emberi jogok tiszteletben tartása melletti elkötelezettségüket, amely: (i) a vállalat legmagasabb szintjén nyer jóváhagyást; (ii) releváns belső és/vagy külső szakértelmen alapul; (iii) megfogalmazza a vállalat emberi jogi elvárásait alkalmazottai, üzleti partnerei és a tevékenységével, termékeivel vagy szolgáltatásaival közvetlen összefüggésben álló más felek felé; (iv) minden munkavállalóval, üzleti partnerrel és más releváns féllel belső és külső csatornán keresztül közölt; és (v) tükröződik a vállalat egészébe történő beágyazódáshoz szükséges operatív politikákban és eljárásokban.

50. Az 5. pont ajánlása szerint a vállalatok az emberi jogi szempontú kellő gondosság elve szerint járjanak el. A folyamat szükségessé teszi a tényleges és lehetséges emberi jogi hatások értékelését, az eredmények beépítését és az annak megfelelő cselekvést, a válaszlépések nyomán követését, és a hatások kezeléséről való tájékoztatást is. Az emberi jogi szempontú kellő gondosság beilleszthető a vállalat szélesebb kockázatkezelési rendszerébe, feltéve, hogy az meghaladja a pusztán magára a vállalatra lefelé, jelentős kockázatok azonosítását és kezelését, és magában foglalja a jogok jogosultjait érintő kockázatokat. Ez a feladat folyamatos, mivel az emberi jogi kockázatok a vállalati tevékenységek és működési környezet alakulása miatt idővel változhatnak. Az „Általános elvek” fejezet A.11–A.13. pontja és a hozzájuk tartozó magyarázatok kiegészítő útmutatást adnak az ellátási láncokat is érintő kellő gondossághoz, valamint az ellátási láncokban felmerülő kockázatokra adandó megfelelő válaszlépésekhez. Ezen túlmenően további iránymutatások vonatkoznak bizonyos ágazatokra és kockázati kérdésekre, valamint – ágazatközi szinten – az OECD felelős üzleti magatartásról szóló kellő gondossági útmutatása keretében. Az emberi jogi kellő gondosság magában foglalhatja az egymástól elkülönülő és egymást átfedő kockázatokat, beleértve az egyéni jellemzőkkel vagy a sérülékeny vagy a társadalom perifériájára szorult csoportokkal kapcsolatos kockázatokat is. Ebben a tekintetben fontos az érdekelt felek érdemi bevonása, továbbá az ilyen csoportok számára szintén fontos lehet a fenntartható fejlődés eredményeinek maximalizálására irányuló módszerek figyelembevétele.

51. Ha a vállalatok az emberi jogi szempontú kellő gondossági eljárás során vagy más módon azt észlelik, hogy káros hatást okoztak vagy ilyenhez járultak hozzá, az *Irányelvek* ajánlása szerint jogszerű eljárás keretében gondoskodjanak, vagy működjenek közre e hatások helyreállításában. A vállalatok alakítsanak ki, vagy vegyenek részt a helyreállítást lehetővé tevő folyamatokban. Egyes helyzetek bírósági vagy bíróságon kívüli állami mechanizmusokkal való együttműködést tesznek szükségessé. Más helyzetekben a vállalati tevékenységek lehetséges érintettjei számára elérhető operatív szintű panaszkezelési mechanizmusok is hatékony eszközök lehetnek e folyamatokhoz, ha megfelelnek a törvényesség, hozzáférhetőség, kiszámíthatóság, méltányosság, az *Irányelvekkel* való összeegyeztethetőség, az átláthatóság és jogszerűség (amelyek egyben a folyamatos tanulás forrásai is) alapvető kritériumainak, továbbá párbeszédre és egyezségre alapuló megoldások keresésére irányuló elkötelezettségen alapulnak. Az ilyen mechanizmusok a vállalat által önállóan vagy más érdekelttel együttműködésben kezelhetők, és a folyamatos tanulás forrásai lehetnek. Az operatív szintű panaszkezelési mechanizmusokat ne használják a szakszervezetek munkaügyi viták kezelésében betöltött szerepének aláásására, és azok ne legyenek a bírósági vagy bíróságon kívüli panaszkezelési mechanizmusokhoz való hozzáférés akadályai sem, beleértve az *Irányelvek* szerinti Nemzeti Kapcsolattartó Pontokat.

V. Foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok

A vállalatok a vonatkozó jogszabályok, szabályozások, a fennálló munkaügyi kapcsolatok és foglalkoztatási gyakorlatok valamint a vonatkozó nemzetközi munkaügyi normák keretében, elkerülve a jogellenes foglalkoztatási és munkaügyi kapcsolatokkal összefüggő gyakorlatokat, valamint a II. és IV. fejezetben leírt kellő gondossággal kapcsolatos elvárásokkal összhangban:

1.

- a) tartsák tiszteletben a munkavállalók jogát arra, hogy saját választásuk szerint szakszervezeteket és képviseleti szervezeteket hozzanak létre vagy ilyenekhez csatlakozzanak, például ne avatkozzanak bele a munkavállalók azon döntésébe, hogy saját választásuk szerint szakszervezetet vagy képviseleti szervezetet hozzanak létre vagy ilyenekhez csatlakozzanak.
- b) Tartsák tiszteletben a munkavállalók azon jogát, hogy saját választásuk szerinti szakszervezetük, illetve képviseleti szervezetük legyen a kollektív alku céljára, és folytassanak konstruktív tárgyalásokat – egyedileg vagy munkaadói szövetségen keresztül – ezekkel a képviselőkkel a foglalkoztatási feltételekről szóló megállapodás elérése érdekében.
- c) Járuljanak hozzá a gyermekmunka hatékony eltörléséhez, és sürgősséggel tegyenek azonnali és hathatós intézkedéseket a gyermekmunka legrosszabb formáinak megszüntetése érdekében.
- d) Járuljanak hozzá a kényszermunka és a kényszer- vagy kötelező munka minden formájának felszámolásához, és tegyenek azonnali és hathatós intézkedéseket a kényszermunka és a kötelező munka sürgős felszámolása érdekében.
- e) Tevékenységüket az esélyegyenlőség és egyenlő elbánás elve vezérelje a foglalkoztatás területén, és ne alkalmazzanak hátrányos megkülönböztetést munkavállalóikkal szemben a foglalkoztatás vagy a munkavégzés terén faj, bőrszín, nem, életkor, vallás, politikai nézet, nemzeti hovatartozás, társadalmi származás, fogyatékoság vagy más státusz alapján. Kivételt képez, ha a munkavállaló megkülönböztetése megalapozott és kifejezetten nagyobb foglalkoztatási esélyegyenlőséget biztosító kormányzati szakpolitikán alapul, vagy ha az adott munkakör lényegéből adódik.
- f) Teremtsenek biztonságos és egészséges munkakörnyezetet a munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló ILO-nyilatkozattal összhangban.

2.

- a) Biztosítsanak a munkavállalók képviselői számára olyan lehetőségeket, amelyek szükségesek lehetnek, hogy segítsék hatékony kollektív szerződés létrehozását.
- b) Kellő időben lássák el a munkavállalók képviselőit minden olyan információval, amely a foglalkoztatási feltételekről való érdemi tárgyalásokhoz szükséges.
- c) Adjanak megfelelő tájékoztatást a munkavállalóknak és képviselőiknek, hogy azok valós és korrekt képet kaphassanak a szervezeti egység, vagy adott esetben az egész vállalat teljesítményéről.

3. Jogszerű eljárások, struktúrák vagy mechanizmusok révén mozdítsák elő a munkáltatók és a munkavállalók, valamint képviselőik közötti konzultációt és együttműködést a kölcsönös érdekeket érintő kérdésekben.

4.

- a) Működésük során tartsák tiszteletben a foglalkoztatási normákat, a szerződéses megállapodásokat és a munkaügyi kapcsolatokat.
- b) Ha a multinacionális vállalatok más országokban is működnek, a működésük során kínált bérek, juttatások és munkafeltételek nem lehetnek kedvezőtlenebbek a munkavállalók számára, mint a fogadó ország hasonló munkáltatói által kínáltak. Ahol nem léteznek hasonló munkáltatók, a vállalatoknak a kormányzati szakpolitikák és az alkalmazandó nemzetközi normák alapján a lehető legjobb béreket, juttatásokat és munkafeltételeket kell nyújtaniuk. Ezek igazodjanak a vállalat gazdasági helyzetéhez, de legalább a munkavállalók és családtagjaik alapvető szükségleteit elégítsék ki.
- c) Érvényesítsék a legszigorúbb munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi előírásokat.

5. Tevékenységükhöz a lehető legnagyobb mértékben alkalmazzanak helyi munkavállalót, valamint nyújtsanak képzést a képességek szintjének emelésére, együttműködve a munkavállalói képviselőkkel és adott esetben az érintett kormányzati szervekkel.

6. Amennyiben működésükben olyan változtatásokat mérlegelnek, amelyek nagymértékben hatnak a foglalkoztatásra, különösen valamely részleg csoportos leépítésekkel vagy elbocsátásokkal járó bezárásokkor, tájékoztassák azokról megfelelően az érintett munkavállalók képviselőit és szervezeteit, és adott esetben az illetékes kormányzati szerveket, valamint működjenek együtt a munkavállalói képviselőkkel és a megfelelő kormányzati szervekkel a változások káros hatásainak maximális csökkentése érdekében. Helyénvaló lenne, ha a vezetőség – az egyes esetek konkrét körülményeire figyelemmel – a végső döntés meghozatala előtt tudna ilyen tájékoztatást adni. Egyéb eszközök is igénybe vehetők az ilyen döntések hatásait csökkentő értelmes együttműködés érdekében.

7. A munkavállalói képviselőkkel a foglalkoztatás feltételeiről folytatott jóhiszemű tárgyalások során, vagy amikor a munkavállalók önszerveződési jogukat gyakorolják, ne fenyegetsenek azzal, hogy a részleg egészét vagy valamely részét elviszik az adott országból, és ne hozzanak munkavállalókat a vállalat más országbeli hasonló részlegeiből, hogy tisztességtelenül befolyásolják ezeket a tárgyalásokat, vagy akadályozzák az önszerveződéshez és kollektív alkuhoz való jog gyakorlását.

8. Tegyék lehetővé az alkalmazásukban álló munkavállalók felhatalmazott képviselői számára a kollektív alkut, illetve a munkavállalók és a vezetőség és közötti kapcsolatok megvitatását, valamint biztosítsák, hogy a kölcsönös érdeklődésre számot tartó ügyekben a felek a vezetőség olyan képviselőivel konzultáljanak, akik döntési joggal rendelkeznek az adott kérdésekben.

Magyarázat az V. fejezethez: Foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok

52. A fejezet bevezető mondata a „vonatkozó” jogszabályokra és szabályozásokra hivatkozik, azaz figyelembe veszi, hogy – miközben a multinacionális vállalatok adott országok jogi keretei között működnek – nemzeti és nemzetközi szabályok is vonatkozhatnak rájuk a foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok területén. A „fennálló munkaügyi kapcsolatok” és „foglalkoztatási gyakorlatok” megfogalmazás kellően tág értelmezést tesz lehetővé az eltérő nemzeti körülmények közötti, különböző értelmezésekre, így például a nemzeti törvények és rendeletek által a munkavállalók számára biztosított eltérő érdekegyeztetési lehetőségekre.

53. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) illetékes a nemzetközi munkaügyi normák tekintetében, azokat kidolgozza, valamint előmozdítja a munka világra vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló nyilatkozatban elismert alapvető munkaügyi jogokat. Nem kötelező erejű eszközként az *Irányelveknek* is van szerepük annak elősegítésében, hogy a multinacionális vállalatok betartsák e normákat és alapelveket. Az *Irányelvek* jelen fejezete megismétli a nyilatkozat és az ILO multinacionális vállalatokra és szociálpolitikára vonatkozó alapelvek tripartit nyilatkozatának irányadó rendelkezéseit (az ILO Tripartit

nyilatkozata). A Tripartit nyilatkozat a foglalkoztatás, a képzés, a munkakörülmények és a munkaügyi kapcsolatok terén határoz meg alapelveket, míg az OECD *Irányelvek* a vállalati magatartás minden nagyobb területét lefedi. Az OECD *Irányelvek* és az ILO Tripartit nyilatkozat is a vállalatoktól elvárt magatartásra vonatkozik, és – szándék szerint – párhuzamosan, egymásnak nem ellentmondva alkalmazandók. A Tripartit nyilatkozat ezért oly mértékben felhasználható az *Irányelvek* értelmezésében is, amennyiben az részletesebben kidolgozott.

Ugyanakkor a Tripartit nyilatkozat és az *Irányelvek* szerinti utókövetési eljárások felelőssége intézményileg elkülönül.

54. Az V. fejezetben használt terminológia összhangban van a Tripartit nyilatkozatban használttal. Ismeretes, hogy a vállalatoktól munkaviszony hiányában is elvárt, hogy – az általános elvekről szóló II. fejezet A.11–A.14. pontjának megfelelően – a kockázatalapú kellő gondosságról és az ellátási láncokról szóló ajánlásoknak megfelelően járjanak el. Ez különösen fontos azokban az ágazatokban, ahol az informális működés, a rövid távú munkaszerződések, a tisztességes munka hiányosságai és a digitális átalakulás gyakoribbak lehetnek.

55. Jelen ajánlások nem befolyásolják a valódi civil vagy üzleti kapcsolatokat, csak annak biztosítását célozzák, hogy a munkaviszonyban állók megkapják azt a védelmet, amely az *Irányelvek* alapján jár nekik.

56. A jelen fejezet 1. pontja megismétli a munka világra vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló ILO-nyilatkozatban szereplő, a munka világra vonatkozó összes alapvető elvet és jogot, nevezetesen az egyesülés szabadságát és a kollektív alkuhoz való jogot, a gyermekmunka hatékony eltörlését, a kényszer- vagy kötelező munka valamennyi formájának felszámolását, a megkülönböztetés tilalmát a foglalkoztatás és a munkavégzés során, valamint a biztonságos és egészséges munkakörnyezet előmozdítását. Ezek az elvek és jogok alapvető ILO-egyezményekben kerültek kidolgozásra, konkrét jogok és kötelezettségek formájában.

57. Az 1c) pont a multinacionális vállalatok számára tesz ajánlást, hogy járuljanak hozzá a gyermekmunka hathatós felszámolásához a munka világra vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló ILO-nyilatkozat értelmében. A gyermekmunkára vonatkozóan az ILO hosszú ideje hatályban lévő eszközei a 138. egyezmény és a 146. ajánlás (mindkettőt 1973-ban fogadták el), amelyek a foglalkoztatás alsó korhatáráról szólnak, valamint az ILO 182. egyezménye és 190. ajánlása a gyermekmunka legrosszabb formáiról. A multinacionális vállalatok munkaerő-gazdálkodási gyakorlatukkal, minőségi és jól fizetett munkahelyek létrehozásával, a tisztességes munkával és a gazdasági növekedéshez való hozzájárulásukkal pozitív szerepet játszhatnak általában a szegénység és konkrétan a gyermekmunka kiváltó okainak kezelésében. Fontos elismerni és bátorítani azt a szerepet, amellyel a multinacionális vállalatok a gyermekmunka problémakör tartós megoldásához hozzájárulhatnak. E tekintetben különös figyelmet érdemel a fogadó országokban élő gyermekek oktatási színvonalának emelése.

58. Az 1d) pont ajánlása arra vonatkozik, hogy a vállalatok járuljanak hozzá a kényszermunka és a kötelező munka minden formájának felszámolásához, ami a munka világra vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló ILO-nyilatkozatból levezetett másik elv, és egyben a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában (ICCPR) a kényszermunkától és a kötelező munkától való mentességhez való emberi jogként elismert elv. Az erre az alapvető munkavállalói jogra való hivatkozás alapja az 1930. évi 29. ILO-egyezmény és annak 2014. évi jegyzőkönyve, valamint az 1957. évi 105. egyezmény. A 29. egyezmény felhívja a kormányokat, hogy „a lehető legrövidebb időn belül szorítsák vissza a kényszer- és kötelező munka minden formáját”. A 105. egyezmény pedig arra szólítja fel őket, hogy „szorítsák vissza a kényszer- és kötelező munka minden formáját, és ne húzzanak hasznot belőle” bizonyos meghatározott célok elérése érdekében (mint például politikai kényszerítés vagy munkafegyelem eszközeként), továbbá „hozzanak hatékony intézkedéseket azonnali és teljes eltörlésükre”. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy az ILO az illetékes szerv a börtönmunka nehéz kérdésének kezelésére, különösen, ha a fogvatartottak magánszemélyek, vállalatok vagy egyesületek számára történő munkaerő-kölcsönzéséről (vagy rendelkezésükre bocsátásáról) van szó. A vállalatoknak meg kell tenniük a szükséges lépéseket az

emberkereskedelem megelőzése érdekében – beleértve a kényszermunka céljából történő emberkereskedelmet –, és foglalkozniuk kell a kényszerítő eszközökkel, például az adósrabszolgassággal. A vállalatoknak meg kell felelniük az ILO kényszermunkára vonatkozó mutatóiban meghatározott mutatóknak, és növelniük kell az átláthatóságot a működésükkel, termékeikkel és szolgáltatásaikkal kapcsolatos kényszermunka kockázatainak kezelése érdekében tett intézkedések tekintetében.

59. Az 1e) pontban a foglalkoztatás és a foglalkozás tekintetében a megkülönböztetés mentesség elvére való hivatkozás úgy tekintendő, hogy az olyan feltételekre vonatkozik, mint a felvétel, a munkakörbe helyezés, az elbocsátás, a fizetés és a juttatások, az előléptetés, az átirányítás vagy áthelyezés, a felmondás, a képzés és a nyugdíjazás. A nem megengedett megkülönböztetési okok listája, amely a megkülönböztetésről szóló 111. ILO-egyezményen (foglalkoztatás és foglalkozás), a 100. ILO-egyezményen, az anyaság védelméről szóló 183. ILO-egyezményen, a foglalkoztatásról szóló 159. ILO-egyezményen (fogyatékosággal élő személyek), az idősebb munkavállalókról szóló 162. ILO-ajánlason és a munkahelyen előforduló HIV-ről és AIDS-ről szóló 200. ILO-ajánlason alapul, és minden megkülönböztetést, kizárást vagy előnyben részesítést ezen okok alapján az egyezményeket, ajánlásokat és kódexeket sértőnek tekint. A „más helyzet” kifejezés az *Irányelvek* alkalmazásában szakszervezeti tevékenységre és egyéb személyes tulajdonságokra utal, mint az életkor, a fogyatékoság, a nem, a várandósság, a családi állapot, a szexuális irányultság vagy a HIV-fertőzöttség. Az 1e) pont rendelkezéseivel összhangban az Irányelvek elvárják a vállalatoktól, hogy támogassák az esélyegyenlőséget, különös tekintettel a kiválasztás, javadalmazás, képzés és előmenetel követelményeinek egyenlőségére és e követelmények azonos módon történő alkalmazására, továbbá akadályozzák meg a házasság, a várandósság és családi feladatok ellátása alapján történő megkülönböztetést és elbocsátást. Ebben a tekintetben az erőszakról és zaklatásról szóló 190. ILO-egyezmény releváns.

60. Az 1f) pont ajánlása szerint minden vállalat feladata, hogy biztonságos és egészséges munkakörnyezetet teremtsen, beleértve a munkából eredő, azzal összefüggő vagy a munka során bekövetkező balesetek és sérülések megelőzését, a munkakörnyezetben rejlő veszélyek okainak ésszerűen megvalósítható mértékű minimalizálásával.

61. A fejezet 2c) pontja szerint elvárás, hogy a vállalatok munkavállalóik és azok képviselői számára teljesítményükről „valós és korrekt képet” adjanak. Ez a vonatkozik a vállalat felépítésére, gazdasági és pénzügyi helyzetére és kilátásaira, káros környezeti, egészségi és biztonsági hatásaira, foglalkoztatási trendjeire és működésének várható lényeges változásaira, figyelemmel az üzleti titoktartás jogos követelményeire is. Az üzleti titoktartás mérlegelése jelentheti azt, hogy bizonyos pontokon nem, vagy csak óvintézkedések mellett adnak tájékoztatást.

62. A fejezet 3. pontja a munkavállalókkal történő egyeztetési formákról a 94. ILO-ajánlás a „Munkaadók és munkavállalók közötti tárgyalásokról és együttműködésről vállalati szinten” című dokumentumon alapszik. Megfelel továbbá az ILO Tripartit nyilatkozat rendelkezésének is. Az ilyen egyeztetési intézkedések nem helyettesíthetik a munkavállalók munkafeltételekről szóló alkujogát. A munkakörülményekről folytatott egyeztetésekről szóló ajánlás a 8. pontban is megjelenik.

63. A 4. pontban a foglalkoztatásra és munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó normák magukba foglalják a javadalmazást és a munkaidő-beosztást is. A munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozóan a multinacionális vállalatokkal szemben elvárás, hogy a mindenkor érvényes szabályozásnak és munkaügyi szabályoknak megfelelően, minimálisra csökkentsék a foglalkoztatásból származó, azzal összefüggő vagy annak során fellépő balesetek és egészségkárosodások kockázatát. Ez arra bátorítja a vállalatokat, hogy tevékenységük minden részében emeljék munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági teljesítményük szintjét még akkor is, ha a működési területük szerinti országok hatályos szabályozása erre formálisan nem kötelezi őket. Arra is ösztönzi a vállalatokat, hogy munkavállalóik számára tegyék lehetővé az eltávozást az olyan munkahelyi körülmények közül, ahol alapos okkal feltételezhető a közvetlen és súlyos egészségi vagy biztonsági kockázat. Az egészségvédelmi és biztonsági elvárások fontosságát és az egyes vonatkozó ajánlásokban megjelenő, egymást kiegészítő jellegét tükrözi, hogy ilyen elvárások az

Irányelvek más részeiben, nevezetesen a „Fogyasztói érdekek” és a „Környezetvédelem” fejezetekben is ismétlődnek. A foglalkozási betegségek jegyzékéről szóló 194. ILO-ajánlás tájékoztató jellegű felsorolást közöl a foglalkozási betegségekről, továbbá gyakorlati kódexet és útmutatót jelent a vállalatoknak az *Irányelvek* jelen ajánlásainak átültetéséhez. A munkavédelemről szóló 155. ILO-egyezmény IV. része (Intézkedések a vállalatok szintjén) és a Munkavédelmi irányítási rendszerekről szóló iránymutatás (ILO-OSH) további útmutatást nyújt a vállalatoknak a munkavédelem terén.

64. Az 5. pontban foglalt ajánlás arra ösztönzi a multinacionális vállalatokat, hogy megfelelő arányban foglalkoztassanak helyi munkavállalókat – beleértve a vezetőket is – és biztosítsanak képzést számukra. A továbbképzésnek és átképzésnek figyelembe kell vennie a működés és a munkáltatói igények jövőbeni változásait, beleértve a társadalmi, környezeti és technológiai változások, az automatizálás, a digitalizáció, az igazságos átmenet és a fenntartható fejlődés kockázatait és az ezekre a lehetőségekre reagáló változásokat. E pont képzési és képességi szintre vonatkozó megfogalmazása kiegészíti az „Általános elvek” fejezet A.4. pontjának szövegét a humán tőke fejlesztésének ösztönzéséről. A helyi munkavállalókra vonatkozó hivatkozás kiegészíti az „Általános elvek” fejezet A.3. pontjának helyi kapacitásfejlesztést ösztönző bekezdését. A vállalatokat az emberi erőforrás fejlesztéséről szóló 195. ILO-ajánlással összhangban arra is bátorítja a dokumentum, hogy a lehető legnagyobb mértékben fektessenek képzésbe és egész életen át tartó tanulásba, egyenlő esélyt biztosítva a képzések igénybevételére a nők és más, védelemre szoruló csoportok számára, mint a fiatalok, az alacsony képzettségűek, a fogyatékkal élők, a bevándorlók, az idősebb munkavállalók és az őslakosok.

65. A vállalatoknak fontos szerepe van a tisztességes munka megteremtésében és előmozdításában. A 6. pont ajánlása szerint a vállalatok megfelelő időben tájékoztassák a munkavállalók képviselőit és az illetékes hatóságokat a munkavállalók megélhetésére jelentős hatással bíró, a működésükben bekövetkező változásokról, mint pl. valamely részleg csoportos vagy nagyarányú létszámleépítést vagy elbocsátást eredményező bezárását vagy az automatizálást. A leírtak szerint e rendelkezés célja lehetővé tenni az együttműködést a változások hatásainak mérséklésére. Ez a fontos alapelv nagymértékben áthatja a Részes Országok munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó jogszabályait és gyakorlatait, bár az érdemi együttműködés lehetőségének biztosítása érdekében alkalmazott megközelítések nem azonosak minden részes országban. A pont szerint helyes lenne, ha a konkrét körülmények fényében a vezetőség a tájékoztatást a végső döntés meghozatala előtt megadná. A végső döntés előtti tájékoztatás valójában számos részes ország munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó jogszabályaiban és gyakorlataiban megjelenik. Ez azonban nem az egyetlen mód az ilyen döntések hatásainak mérséklését célzó, érdemi együttműködés lehetőségére, más Részes Országok jogszabályaiban és gyakorlataiban más eszközök is megjelennek, mint például meghatározott konzultációs időszak biztosítása a döntések végrehajtását megelőzően.

VI. Környezetvédelem

A vállalatok kulcsszerepet játszanak a fenntartható gazdaságok előmozdításában, és hozzájárulhatnak a globális, regionális és helyi környezeti kihívásokra – többek között az éghajlatváltozás sürgető veszélyére – adott eredményes és progresszív válaszokhoz. A működésük szerinti országok jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási gyakorlatának keretében, valamint a vonatkozó nemzetközi megállapodások, elvek, célkitűzések és normák figyelembevételével a vállalatoknak tevékenységük során megfelelően figyelembe kell venniük a környezetvédelmi szempontokat és ezáltal a munkavállalók, a közösségek és tágabb értelemben a társadalom védelmét, el kell kerülniük és kezelniük kell a káros környezeti hatásokat, és hozzá kell járulniuk a fenntartható fejlődés tágabb céljának eléréséhez. A vállalatok számos káros környezeti hatás kapcsán lehetnek érintettek. Ezek közé tartoznak például a következők:

- a) az éghajlatváltozás;
- b) a biológiai sokféleség csökkenése;
- c) a szárazföldi, tengeri és édesvízi ökoszisztémák pusztulása;
- d) az erdőirtás;
- e) a levegő, a víz és a talaj szennyezése;
- f) a hulladékok, köztük a veszélyes anyagok helytelen kezelése.

A környezeti hatások közötti fontos különbségeket a jelen fejezethez fűzött magyarázat ismerteti, többek között az éghajlatváltozás tekintetében, valamint annak fényében, hogy az egyes vállalatok ilyen hatásokhoz való viszonyát hogyan kell figyelembe venni a vonatkozó keretrendszerek összefüggésében.

A vállalatok feladata

1. A vállalat működésével, termékeivel és szolgáltatásaival összefüggő, a vállalatnak megfelelő környezetvédelmi irányítási rendszer létrehozása és fenntartása a vállalat működésének, termékeinek és szolgáltatásainak teljes életciklusa során, beleértve a II. fejezetben leírt kockázatalapú kellő gondosságot a káros környezeti hatások tekintetében, többek között az alábbiak révén:
 - a) a vállalat működésével, termékeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatos káros környezeti hatások azonosítása és értékelése, beleértve a működésükkel, termékeikkel és szolgáltatásaikkal kapcsolatos káros hatásokra vonatkozó, megfelelő és időszerű információk összegyűjtését és értékelését, és – amennyiben a tevékenységek jelentős káros környezeti hatásokkal járhatnak – megfelelő környezeti hatásvizsgálat elkészítését;
 - b) mérhető célok, célértékek és stratégiák meghatározása és végrehajtása a működésükkel, termékeikkel és szolgáltatásaikkal kapcsolatos káros környezeti hatások kezelése és a környezeti teljesítmény javítása érdekében. A célértékeknek tudományosan megalapozottnak kell lenniük, összhangban kell lenniük a vonatkozó nemzeti szakpolitikákkal és nemzetközi kötelezettségvállalásokkal, célokkal, és a legjobb gyakorlatokon kell alapulniuk;

- c) a stratégiák eredményességének rendszeres ellenőrzése és a környezetvédelmi célok és célértékek teljesülésének nyomon követése, valamint a célok, célértékek és stratégiák aktualitásának rendszeres felülvizsgálata;
 - d) a nyilvánosság, a munkavállalók és egyéb releváns érdekelt felek megfelelő, mérhető, (adott esetben) ellenőrizhető és időszerű tájékoztatása a működésükkel, termékeikkel és szolgáltatásaikkal kapcsolatos környezeti hatásokról a rendelkezésre álló legjobb információk alapján, valamint az 1.b. pontban foglalt célértékek és célkitűzések teljesítése terén elért eredményekről;
 - e) szükség szerint gondoskodás vagy együttműködés azon káros környezeti hatások helyreállításában, amelyeket a vállalat okozott, vagy amelyekhez hozzájárult, valamint a káros környezeti hatásokat okozó vagy azokhoz hozzájáruló egyéb szervezetek befolyásolása a környezeti hatások helyreállítása érdekében.
2. A vállalat működésével, termékeivel vagy szolgáltatásaival összefüggő káros környezeti hatások által érintett érdekelt felekkel való érdemi együttműködés.
 3. A kockázatok tudományos és műszaki ismereteivel összhangban, ha súlyos vagy visszafordíthatatlan környezeti kár veszélye áll fenn (ideértve az emberi egészséget és biztonságot is), az ilyen károk megelőzésére vagy minimalizálására irányuló költséghatékony intézkedések elhalasztását ne indokolják a tudományos bizonyosság vagy cselekvési lehetőségek hiányával.
 4. Rendelkezzenek készenléti tervvel, a tevékenységükkel összefüggő, esetleges súlyos környezeti és egészségi károk (többek között balesetek és vészhelyzetek) megelőzésére, csökkentésére és ellenőrzésére, valamint az illetékes hatóságok azonnali tájékoztatását szolgáló mechanizmusokkal.
 5. Folyamatosan, a következők révén törekedjenek többek között a környezeti teljesítmény javítására a vállalat és adott esetben a vele üzleti kapcsolatban álló szervezetek szintjén:
 - a) a környezeti teljesítmény javítását célzó technológiák, lehetőség szerint a rendelkezésre álló legjobb technológiák alkalmazásán keresztül
 - b) olyan termékek és szolgáltatások kifejlesztése és nyújtása, amelyeknek nincs indokolatlan környezeti hatásuk, amelyek rendeltetésszerű használatuk esetén biztonságosak, tartósak, javíthatók, újrahasználatosak, újrahasznosíthatók vagy biztonságosan ártalmatlaníthatók, és amelyeket környezetbarát módon, a természeti erőforrások fenntartható felhasználásával, a lehető legkisebb energia- és anyagfelhasználással, valamint minimális környezetszennyezéssel, üvegházhatásúgáz - kibocsátással és hulladékképződéssel, különösen veszélyeshulladék-képződéssel, állítanak elő;
 - c) a vevők körében a vállalat termékei és szolgáltatásai használatának környezeti hatásaival kapcsolatos tudatosság növelése, többek között a környezeti hatásokkal kapcsolatos releváns és pontos információk nyújtásával (például az üvegházhatású gázok kibocsátásával, a biológiai sokféleségre gyakorolt hatásokkal, az erőforrás-hatékonysággal, a javíthatósággal és újrahasznosíthatósággal vagy más környezeti kérdésekkel kapcsolatban).
 6. Nyújtsanak munkavállalóik számára megfelelő oktatást és képzést környezetvédelmi, egészségi és biztonsági területen, beleértve a veszélyes és nem veszélyes anyagok és hulladékok kezelését, a környezeti balesetek megelőzését, valamint általánosabb környezetirányítási területeket, mint a környezeti hatásvizsgálati eljárások, a társadalmi kapcsolatok és a környezettechnológiák. Szükség és lehetőség szerint támogatás nyújtása (környezetgazdálkodási kapacitásfejlesztéssel együtt) a beszállítóknak és egyéb üzletfeleknek, különösen a kis- és közepes vállalkozásoknak és a kistermelőknek.

7. Hozzájárulás a környezetvédelmileg felelős és gazdaságilag hatékony közpolitika kialakításához, például olyan partnerségek vagy kezdeményezések révén, amelyek fokozzák a környezettudatosságot és a környezetvédelmet.

Magyarázat a VI. fejezethez: Környezetvédelem

66. A környezetvédelmi célok elérése az egész társadalomra kiterjedő szemléletet igényel. Az *Irányelvek* elvárásokat fogalmaznak meg azzal kapcsolatban, hogyan kerüljék el és kezeljék a vállalatok a káros környezeti hatásokat, és hogyan járuljanak hozzá az alábbi célok eléréséhez. Az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás; a biológiai sokféleség megőrzése, helyreállítása és fenntartható használata; a termőföld, az erőforrások és az energia fenntartható, hatékony és jogszerű használata; fenntartható fogyasztás és termelés, többek között a körforgásos gazdasági szemlélet előmozdítása révén; valamint a környezetszennyezés megelőzése, csökkentése és ellenőrzése. A nemzetközi kötelezettségvállalások, a multilaterális megállapodások és egyéb szabályozási keretek fontos viszonyítási pontot jelentenek a környezetvédelmi kérdések és elvárások megértéséhez. Egyes nemzetközi megállapodások kollektív kormányzati célokat tartalmaznak, de nem feltétlenül tartalmaznak részletes előírásokat az egyes vállalatoknak az ilyen célokkal kapcsolatos felelősségéről. Ilyen esetekben fontos támpontot jelentenek a vonatkozó szabályozási keretek, a nemzeti szakpolitikák, a környezetgazdálkodás és a környezetvédelmi biztosítékok széles körben elismert normái, valamint a tudományos bizonyítékok. A „Környezetvédelem” fejezet szövege nagymértékben tükrözi a „Riói nyilatkozat a környezetről és fejlődésről”, az „Agenda 21” (a Riói nyilatkozat akcióterve) és az ENSZ 2030-ig tartó Fenntartható Fejlődési Menetrendjének elveit és céljait. Összhangban van továbbá az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményével (UNFCCC), a Párizsi Klímavédelmi Egyezményvel, a Biológiai Sokféleségről szóló Egyezményvel, a Kunming-Montreali Globális Biodiverzitás Keretrendszerrel, a környezetvédelmi kérdésekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosság részvételéről és az igazságszolgáltatásról szóló, vonatkozó regionális egyezményekkel, az elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló ENSZ-egyezménnyel, a vonatkozó regionális környezetvédelmi megállapodásokkal, és tükrözi az olyan eszközökben foglalt normákat, mint az ISO környezetirányítási rendszerekre vonatkozó norma, a Nemzetközi Pénzügyi Társaság környezetvédelmi és társadalmi teljesítményre vonatkozó normái, valamint a nemzetközi vegyianyag-kezelés stratégiai megközelítése (SAICM).

67. Az *Irányelvek* alapján a „környezetgazdálkodás” fogalmát a legtágabb értelemben kell értelmezni, amely magában foglalja a környezeti hatások és kockázatok megértésére, a vállalat működésével, termékeivel és szolgáltatásaival kapcsolatos környezeti hatások elkerülésére és kezelésére, a vállalat kumulatív hatásából való részesedésének figyelembevételére, valamint a vállalat környezeti teljesítményének folyamatos javítására irányuló tevékenységeket. A környezetgazdálkodás magában foglalja a káros környezeti hatásokkal kapcsolatos, kockázatalapú kellő gondosságot is. A II. fejezettel összhangban a környezetvédelmi kellő gondosság jellege és mértéke az adott vállalat körülményeitől függ. A környezetvédelmi kellő gondossági intézkedések egyik korlátja a hiányzó környezetvédelmi adatok vagy technológiák. A kellő gondossági intézkedések része a kockázatalapú rangsorolás. Ez attól is függ, hogy a vállalat működésével, termékeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatos környezeti hatások ésszerűen előre láthatóak-e. A környezetgazdálkodás a fenntartható fejlődés fontos része, és a prioritások széles körének összehangolását jelentheti, beleértve a fenntartható fejlődés nemzeti prioritásaiban és célértékeiben meghatározott prioritásokat is. A környezetgazdálkodás egyszerre üzleti felelősség és üzleti lehetőség. A multinacionális vállalatoknak mindkét tekintetben van szerepe. Ezért vezetőségük fordítson kellő figyelmet a környezeti kérdésekre üzleti stratégiájuk kialakításakor. A környezeti teljesítmény javítása igényli a rendszerszemlélet és a folyamatos rendszerfejlesztés iránti elkötelezettséget. A környezetirányítási rendszer belső keretet ad a környezetvédelmi szempontok és az üzleti tevékenységek integrálásához. Az ilyen rendszer segít meggyőzni a részvényeseket, a munkavállalókat, a közösségeket és egyéb releváns érdekelt feleket arról, hogy a vállalat aktívan védi a környezetet tevékenységeinek káros hatásaitól.

68. Jelen fejezet nem teljeskörűen sorolja fel az üzleti tevékenységekkel összefüggésbe hozható káros környezeti hatásokat. Számos vállalati tevékenységnek lehet káros környezeti hatása. A káros környezeti hatások a környezetben vagy az élőhelyekben bekövetkező olyan jelentős változások, amelyek káros hatással vannak a természetes, és kezelt ökoszisztémák összetételére, ellenálló képességére, termelékenységére vagy teherbíró képességére, illetve a társadalmi-gazdasági rendszerek működésére vagy az emberekre. A káros környezeti hatásokat a rendelkezésre álló legjobb tudományos eredmények alapján kell értékelni. Az *Irányelvek* II. fejezetében foglaltak szerint adott vállalat akkor „okoz” káros környezeti hatást, ha tevékenységei önmagukban elegendőek a káros hatás előidézéséhez. A vállalat akkor „járul hozzá” valamely káros környezeti hatáshoz, ha tevékenységei más szervezetek tevékenységeivel együtt okozzák a káros hatást, vagy a vállalat tevékenységei hozzásegítenek vagy ösztönöznek más szervezetet káros hatás okozására, vagy azt megkönnyítik a számára. A káros környezeti hatások üzleti kapcsolat révén is kötődhetnek közvetlenül valamely vállalat üzleti tevékenységéhez, termékéhez vagy szolgáltatásához, még akkor is, ha a vállalat tevékenysége, termékei vagy szolgáltatásai nem járulnak hozzá az említett hatásokhoz.

69. A környezeti hatások lehetnek kollektívák és egymással összefüggők, vagy elszigeteltek, valamint helyi vagy határokon átnyúló jellegűek. Míg egyes környezeti hatások jól ismertek, addig egyéb környezeti hatások mértéke, jellege és okai kevésbé ismertek, kialakuló félben, vagy akár ismeretlenek is lehetnek. Ezért, míg egyes esetekben a rendelkezésre álló tudományos adatok és információk alapján felmérhető, hogy adott vállalat milyen mértékben járul hozzá a káros környezeti hatásokhoz, más esetekben ez a felmérés kihívást jelenthet. Ez utóbbi helyzetben – az *Irányelvek* alkalmazásában – a vállalat káros hatásokhoz való hozzájárulásának értékelése során, figyelembe kell venni, hogy tevékenységei milyen mértékben állnak összhangban a széles körben elismert előírásokkal, környezetirányítási eljárásokkal és a helyes környezetvédelmi gyakorlatra vonatkozó biztosítékokkal; az alkalmazandó környezetvédelmi szabályokban és szabályozási keretekben megállapított referenciamutatókkal és normákkal; valamint a vonatkozó nemzetközi megállapodásokkal.

70. A káros környezeti hatások gyakran szorosan kapcsolódnak az *Irányelvekben* foglalt egyéb területekhez, mint például az egészség és biztonság, a munkavállalókra és a közösségekre gyakorolt hatások, a megélhetéshez való hozzáférés vagy a földbirtokláshoz való jog. Ezen túlmenően a környezetvédelmi kellő gondossági intézkedés és a káros környezeti hatások kezelése gyakran több környezeti, társadalmi és fejlesztési prioritást is figyelembe vesz. Kiemelendő, hogy a Párizsi Klímavédelmi Egyezmény preambuluma figyelembe veszi az igazságos átmenet, a munkaerő, valamint a tisztességes munka és a minőségi munkahelyek megteremtésének szükségességét a nemzeti szinten meghatározott fejlesztési prioritásokkal összhangban, és elismeri, hogy az éghajlatváltozás kezelésére irányuló intézkedések meghozatalakor a feleknek tiszteletben kell tartaniuk, elő kell mozdítaniuk és figyelembe kell venniük saját kötelezettségeiket. Ebben a tekintetben fontos, hogy a vállalatok a környezetirányítási és kellő gondossági tevékenységeik keretében értékeljék és kezeljék a társadalmi hatásokat, és tegyenek lépéseket az ilyen káros hatások megelőzésére és mérséklésére, mind a környezetre káros gyakorlatokról való átmenet, mind pedig a környezetbarátabb iparágak vagy gyakorlatok – például a megújuló energia felhasználása – felé történő átmenet során. Ebben a tekintetben fontos lesz a munkajogok tiszteletben tartása, beleértve – az V. fejezetben vázoltak szerint – a szociális párbeszédben és a kollektív alkukban való részvételt, az érintett érdekelt felekkel való érdemi együttműködést, és adott esetben – a II. fejezetben vázoltak szerint – az együttműködés felelősségteljes megszüntetését.

71. A környezetvédelmi teljesítmény javítása mellett a környezetirányítási rendszer bevezetése gazdasági előnyökkel is járhat a vállalatok számára a működési és biztosítási költségek csökkentése, az energia- és erőforrás-takarékosság javítása, a megfelelési és felelősségi díjak csökkentése, a fenntarthatóság és ellenálló képesség növelése, a tőkéhez és a készségekhez való jobb hozzáférés, a vevői elégedettség javítása, valamint a közösségi és társadalmi kapcsolatok javítása révén.

72. A vállalat működésével, termékeivel és szolgáltatásaival összefüggő környezeti hatásokkal kapcsolatos kommunikáció, valamint az érdekelt felek érdemi bevonása a kellő gondosság része, és jogszabály is előírhatja. Az olyan jelentéstételi normák, mint a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés és

más környezetvédelmi jelentéstételi normák hasznos támpontot nyújtanak. Lásd még a közzétételről szóló III. fejezetet. Különösen fontos az olyan érdekelt felekkel, mint a munkavállalók, vevők, befektetők, beszállítók, alvállalkozók, helyi közösségek, sérülékeny vagy a társadalom peremére szorult egyének vagy csoportok, különleges jogokkal vagy legitim birtoklási jogokkal rendelkező személyek és őslakosok, valamint a szélesebb nyilvánossággal való érdemi együttműködés és kommunikáció, amennyiben az ilyen hatások érintik vagy érinthetik őket. Amennyiben szűkös, vagy veszélyeztetett környezeti értékek forognak kockán – akár regionális, nemzeti vagy nemzetközi összefüggésben – hasonlóan érdemi együttműködésre és kommunikációra van szükség.

73. A vállalatok számára javasolt, hogy alkalmazzanak fenntartható fogyasztási és termelési mintákat, többek között az erőforrás-hatékonyság, a körforgásos gazdaság és egyéb modellek mentén. Az ilyen gyakorlatok révén a vállalatok jelentősen csökkenthetik káros környezeti hatásaikat. Az erőforrás-hatékonyság elősegíti az erőforrások és anyagok hatékonyabb és eredményesebb felhasználását, többek között a környezetbarát nyersanyagellátás révén. Ezen túlmenően a körforgásos gazdasági megközelítések adott esetben eredményes eszközei lehetnek a fenntartható fejlődés elérésének. A nemzeti prioritásoknak és körülményeknek megfelelően a körforgásos gazdaság olyan modell, amelyben a termékek és anyagok tervezése lehetővé teszi, hogy újrahasználhatók, javíthatók, újragyárthatók, vagy újrahasznosíthatók legyenek, és így a gazdaságban a bennük lévő erőforrásokkal együtt, a lehető leghosszabb ideig jelen maradjanak, így elkerülhető vagy minimálisra csökkenthető a hulladék – különösen a veszélyes hulladék – keletkezése, valamint megelőzhető és csökkenthető az üvegházhatású gázok kibocsátása.

74. Az *Irányelvek* alapvető kiindulási tétele, hogy a vállalatok a lehető legrövidebb időn belül, proaktívan lépjenek a káros környezeti hatások elkerülése érdekében.

75. Az *Irányelveknek* nem céljuk újraértelmezni egyik meglévő eszközt sem, vagy új kötelezettséget, illetve precedenst teremteni a kormányok számára. Mindössze ajánlásokat kívánnak megfogalmazni az „elővigyázatossági megközelítés” vállalati szintű alkalmazására. Az *Irányelvek* elfogadják, hogy ezen szemlélet alkalmazásához szükség van bizonyos, a konkrét helyzettől függő rugalmasságra. Az *Irányelvek* azt is elfogadják, hogy ezen a területen a kormányok képességeik alapján határozzák meg az alapvető keretrendszert, és – az átláthatóság és a tudományos alapokon álló szemlélet érdekében – az ő felelősségük az érdekelt felekkel történő rendszeres egyeztetés a legmegfelelőbb, követendő útról.

76. A vállalatoknak fontos szerepük van az üvegházhatású gázok zéró kibocsátásának és az éghajlatváltozás mérséklésére, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó, nemzetközileg elfogadott célok eléréséhez szükséges, az éghajlatváltozással szembeni ellenálló gazdaság kialakításában. Az üvegházhatású gázok zéró kibocsátására való átmenet során számos üzleti tevékenység bizonyos mértékű üvegházhatásúgáz-kibocsátással vagy a karbonelnyelők csökkentésével jár. A vállalatoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátása és a karbonelnyelőkre gyakorolt hatásuk összhangban legyen a rendelkezésre álló legjobb, tudományos eredményeken alapuló, nemzetközileg elfogadott, globális hőmérsékleti célokkal, beleértve az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) értékelését is.

77. Ez magába foglalja az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra vonatkozó, tudományosan megalapozott politikák, stratégiák és átmeneti tervek bevezetését és végrehajtását, valamint a rövid, közép- és hosszú távú mérséklési célok elfogadását, végrehajtását, nyomon követését és a róluk szóló jelentéstételt. Ezeknek a céloknak tudományosan megalapozottnak kell lenniük, abszolút és – adott esetben – intenzitásalapú ÜHG-csökkentési célértékeket kell tartalmazniuk, és figyelembe kell venniük az 1. és 2. hatókörbe tartozó, valamint – a rendelkezésre álló legjobb információk alapján lehetséges mértékben – a 3. hatókörbe tartozó ÜHG-kibocsátásokat. Fontos a célértékekre vonatkozó, rendszeres jelentéstétel, valamint a célértékek megfelelőségének és relevanciájának rendszeres felülvizsgálata és aktualizálása a rendelkezésre álló legújabb tudományos bizonyítékok alapján, valamint a különböző nemzeti vagy ágazatspecifikus átmenetek kidolgozása és aktualizálása során. A vállalatoknak előnyben kell részesíteniük a kibocsátási források megszüntetését

vagy csökkentését a kiegyenlítő, kompenzáló vagy semlegesítő intézkedésekkel szemben. A szén-dioxid-kreditek vagy kibocsátás-kompenzációs egységek végső megoldásként jöhetnek szóba a nem csökkentett kibocsátások kezelésére. A szén-dioxid-kreditek vagy kibocsátás-kompenzációs egységek környezetvédelmi integritása magas szintű kell, hogy legyen, nem terelhetik el a figyelmet a kibocsátáscsökkentés szükségességéről, és nem járulhatnak hozzá az intenzív üvegházhatásúgáz-kibocsátású folyamatok és infrastruktúrák konzerválásához. A vállalatoknak nyilvánosan be kell számolniuk a szén-dioxid-kreditek és kibocsátás-kompenzációs egységek igénybevételéről, valamint ezek lényeges jellemzőiről. Az ilyen jelentéstételt meg kell különböztetni a kibocsátáscsökkentésről szóló jelentéstételtől, melyet ezzel az információval ki kell egészíteni.

78. A célértékek elérése és a hatások kezelése szempontjából döntő fontosságú lesz a befolyásolási képesség alkalmazása a technológia biztosítása, kölcsönösen elfogadható feltételek mellett, a technikai segítségnyújtás és a beszállítóknak nyújtott finanszírozás, valamint az éghajlatváltozás mérséklésére és az alkalmazkodásra irányuló, egyéb üzleti kapcsolatok.

79. Az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás megvalósítása az éghajlatváltozásra adott, hosszú távú globális válaszlépések kritikus eleme az emberek és az ökoszisztémák védelme érdekében, és a társadalom minden részének elkötelezettségét és támogatását igényli. A vállalatoknak kerülniük kell az olyan tevékenységeket, amelyek rontják a közösségek, a munkavállalók és az ökoszisztémák éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodását és ellenálló képességét.

80. A biológiai sokféleség megőrzése, valamint a természeti erőforrások és ökoszisztémák – beleértve például az erdőket, óceánokat, tőzeglápokat és vizes élőhelyeket – fenntartható kezelése és használata rendkívül fontos az emberi egészség és megélhetés, a fajok fennmaradása, valamint az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás szempontjából. A vállalatoknak hozzá kell járulniuk a biológiai sokféleség megőrzéséhez, összetevőinek fenntartható használatához, valamint a genetikai erőforrások hasznosításából származó előnyök igazságos és méltányos megosztásához. A vállalatoknak kerülniük és kezelniük kell a termőföld, a tengerek és az édesvizek állapotromlását, beleértve az erdőirtást is, összhangban az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak célkitűzéseivel, különösen a 15.2. célkitűzéssel, az ENSZ 2017–2030 közötti időszakra vonatkozó erdészeti stratégiai tervével és az erdőkről és földhasználatról szóló 2021-es glasgow-i vezetői nyilatkozattal, amelyek célja, hogy 2030-ig megállítsák és visszafordítsák az erdők pusztulását és a földterületek állapotromlását. Az erőfeszítéseknek ki kell terjedniük a nemzeti parkokban, rezervátumokban és egyéb védett területeken – beleértve az UNESCO természeti világörökségi területeket, a biológiai sokféleségről szóló egyezmény alapján védett területeket, valamint a nemzeti jogban meghatározottak szerint védett területeket – a biológiai sokféleségre és a védett fajokra gyakorolt lehetséges káros hatásokkal kapcsolatos fokozott kellő gondosságra. Adott esetben saját kapacitásuknak és a működésük helye szerinti nemzeti jogszabályoknak megfelelően a vállalatoknak hozzá kell járulniuk a fenntartható föld- és erdőgazdálkodáshoz, beleértve a helyreállítást, az erdőültetést, az újraerdősítést, valamint a föld, a tenger és az édesvíz pusztulásának csökkentését. A biológiai sokféleségre gyakorolt káros hatások megelőzésére vagy mérséklésére irányuló erőfeszítéseiket a vállalatoknak a biológiai sokféleség helyreállításának hierarchiája szerint kell irányítaniuk, amely azt ajánlja, hogy először is törekedjenek a biológiai sokféleség sérülésének elkerülésére, majd amennyiben az elkerülés nem lehetséges, csökkentsék vagy minimalizálják, az elkerülhetetlen káros hatások esetén végső megoldásként pedig alkalmazzanak kompenzációt és helyreállítást.

81. A káros környezeti hatások – különösen a biológiai sokféleség, valamint a földterületek, a tengerek és az édesvizek állapotromlása tekintetében – összefüggésbe hozhatók a föld-, erdő- és halászati jogok felelősségteljes kezelésével. Amint azt a nemzeti élelmezésbiztonság keretében a földművelés, a halászat és az erdőgazdálkodás felelősségteljes irányítására vonatkozó, önkéntes iránymutatások (VGGT) megállapítják, a földhasználati, erdőgazdálkodási és halászati jogok felelősségteljes kezelése szerepet játszhat a környezet fenntartható használatának támogatásában. Ebben az összefüggésben a VGGT-k olyan beruházásokra szólítanak fel, amelyek nem okoznak kárt, és védelmet nyújtanak a jogszerű birtokosok jogfosztása és a környezeti károkozás ellen.

82. Az *Irányelvek* arra is bátorítják a vállalatokat, hogy akkor is törekedjenek tevékenységük minden területén javítani környezeti teljesítményüket, ha a működési területük szerinti országok gyakorlata azt formálisan nem kívánja meg tőlük. E tekintetben a vállalatok fordítsanak kellő figyelmet az általuk a fejlődő országokra gyakorolt társadalmi és gazdasági hatásokra.

83. A multinacionális vállalatok például gyakran hozzáférnek olyan meglévő és innovatív technológiákhoz vagy üzemi eljárásokhoz, amelyek alkalmazásával növelni lehet a környezeti teljesítményt. A multinacionális vállalatokat gyakran tekintik területük élenjáróinak, így nem hagyható figyelmen kívül a példájukkal más vállalatokra gyakorolt hatásban rejlő potenciál. Annak biztosítása, hogy a multinacionális vállalatok működési területe szerinti országok környezetvédelme is profitál az elérhető és innovatív technológiákból és gyakorlatokból, fontos eszköz a nemzetközi beruházási tevékenységek támogatásának általánosabb megteremtéséhez.

84. A vállalatok fontos szerepet játszanak a munkavállalóik és egyéb érdekelt felek környezetirányítási képzésében és oktatásában. Az *Irányelvek* arra bátorítják őket, hogy ennek a felelősségnek minél szélesebb körben tegyenek eleget, különösen az emberi egészségvédelemmel és biztonsággal közvetlenül kapcsolatos területeken. A vállalatoknak a környezetvédelmi politikájukat, követelményeiket és normáikat is világosan és érthetően kell kommunikálniuk üzletfeleik felé.

85. A vállalatoknak tiszteletben kell tartaniuk az Állategészségügyi Világszervezet (WOAH) szárazföldi kódexéhez igazodó állatjóléti előírásokat. Adott állat akkor érzi magát jól, ha egészséges, kényelmes, jól táplált, biztonságban van, nem szenved olyan kellemetlen állapotoktól, mint a fájdalom, a félelem és a stressz, és képes a fizikai és mentális állapota szempontjából fontos viselkedésformákat tanúsítani. A megfelelő állatjólét megköveteli a betegségmegelőzést és a megfelelő állatorvosi ellátást, a hajlékot, a gondozást és a táplálást, az inger gazdag és biztonságos környezetet, a kíméletes bánásmódot és a kíméletes vágást vagy leölést. Ezentúl a vállalatoknak be kell tartaniuk a vonatkozó nemzetközi szervezetek által, az élő állatok szállítására vonatkozó útmutatást is.

VII. Küzdelem a vesztegetés és a korrupció egyéb formái ellen

Az *Irányelvekben* foglalt kérdésekre gyakorolt káros hatásokat gyakran a korrupció teszi lehetővé. Ezért a vállalatok eredményes korrupcióellenes intézkedéseinek végrehajtása fontos hozzájárulást jelent az *Irányelvekben* foglalt egyéb káros hatások elkerüléséhez. A vállalatok nem vehetnek részt vesztegetésben vagy a korrupció egyéb formáiban.

A vállalatok különösen:

1. Ne vállaljanak semmilyen korrupciós cselekményt, beleértve a köztisztviselőknek vagy a vállalattal üzleti kapcsolatban álló személyek vagy szervezetek alkalmazottainak, illetve ezek rokonainak vagy partnereinek kínált, ígért vagy adott jogosulatlan anyagi vagy egyéb előnyöket. Hasonlóképpen, a vállalatok nem kérhetnek, nem járulhatnak hozzá, és nem fogadhatnak el semmilyen jogtalan anyagi vagy egyéb előnyt olyan köztisztviselőktől vagy olyan személyek vagy szervezetek munkavállalóitól, akikkel a vállalatok üzleti kapcsolatban állnak. A vállalatok nem vehetnek igénybe harmadik feleket vagy más közvetítőket, többek között ügynököket, tanácsadókat, képviselőket, forgalmazókat, konzorciumokat, alvállalkozókat és beszállítókat, valamint közös vállalati partnereket annak érdekében, hogy jogosulatlan vagyoni vagy egyéb előnyöket juttassanak köztisztviselőknek, vagy olyan személyek vagy szervezetek munkavállalóinak, akikkel a vállalat üzleti kapcsolatban áll, illetve ezek rokonainak vagy partnereinek.
2. Dolgozzanak ki és alkalmazzanak kockázatalapú értékelésen alapuló megfelelő belső kontrollokat, etikai és megfelelőségi programokat vagy intézkedéseket a vesztegetés és a korrupció egyéb formáinak megfelelő megelőzésére, felderítésére és kezelésére. Ennek során vegyék figyelembe a vállalat egyedi körülményeit, különösen a vesztegetéssel és a korrupció egyéb formáival kapcsolatos vállalati kockázati tényezőket (beleértve többek között a működés földrajzi és ipari ágazatát, a felelős üzleti magatartással kapcsolatos egyéb kérdéseket, a szabályozási környezetet, az üzleti kapcsolatok típusát, a külföldi kormányokkal folytatott ügyleteket és a harmadik felek igénybevételét). Ezen belső kontrolloknak, etikai és megfelelőségi programoknak vagy intézkedéseknek magukban kell foglalniuk egy olyan pénzügyi és számviteli eljárásrendszert – beleértve a belső kontrollok rendszerét –, amely értelemszerűen gondoskodik a tisztességes és pontos könyvelésről, összeférhetlenségi jegyzékekről, nyilvántartásokról és beszámolókról annak érdekében, hogy ne legyenek felhasználhatók vesztegetés vagy más korrupciós cselekmények elkövetésére vagy elrejtésére. Az ilyen egyedi körülményeket és kockázatokat rendszeresen nyomon kell követni és szükség szerint újra kell értékelni a megfelelőségi erőforrások elosztásának és a vállalat belső kontrolljainak, etikai és megfelelőségi programjának vagy intézkedéseinek kiigazítása és folyamatos eredményességének érdekében, valamint a vállalatok vesztegetésben vagy a korrupció egyéb formáiban való részvétele kockázatának csökkentése érdekében. Ezen belső kontrollok, etikai és megfelelőségi programok vagy a korrupció összes formájának megelőzésére és felderítésére irányuló intézkedéseknek magukban kell foglalniuk a II. fejezetben leírt kockázatalapú kellő gondossági intézkedések végrehajtását is.
3. Tiltsák, illetve gátolják a vállalat belső kontroll, etikai, és megfelelőségi programjaiban vagy intézkedéseiben – az érintett országokban általában jogellenesnek minősülő – csekély összegű,

ügymenetkönnyítő juttatások alkalmazását. Amennyiben ilyen kifizetésre sor kerül, azt szerepeltessék pontosan a könyvelésben és a pénzügyi nyilvántartásokban.

4. Biztosítsanak – a vesztegetés és a korrupció egyéb formáival összefüggő kockázatokat figyelembe véve – jól dokumentált, kellő gondosságot a munkatársak felvétele, valamint megfelelő és rendszeres felügyelete során, továbbá biztosítsanak megfelelő díjazást számukra, amely kizárólag a jogszerű szolgáltatásokért jár. Adott esetben vezessenek naprakész nyilvántartást azon munkatársakról, akik közigazgatási szervvel vagy állami tulajdonú vállalattal kötendő ügyletekkel kerülnek kapcsolatba, és tegyék azt elérhetővé az illetékes hatóságok számára a vonatkozó nyilvános közzétételi követelményekkel összhangban. A vállalatoknak intézkedniük kell annak érdekében, hogy megbízottaik ne éljenek tiltott befolyással, és a köztisztviselőkkel való kapcsolattartásuk során tartsák be a szakmai normákat.
5. Növeljék tevékenységük átláthatóságát a vesztegetés és a korrupció egyéb formái elleni küzdelemben, és támogassák az integritás kultúráját. Ilyen intézkedések lehetnek az alábbiak: *i)* az igazgatóság vagy azzal egyenértékű irányító testület és a felsővezetés határozott, kifejezett és látható támogatása és elkötelezettsége a vállalat belső kontrolljai, etikai és megfelelőségi programjai mellett; *ii)* a vesztegetés és a korrupció egyéb formáinak tilalmáról szóló, világosan megfogalmazott és látható vállalati politika, amely könnyen hozzáférhető minden munkavállaló és érintett harmadik fél számára, beleértve többek között a külföldi leányvállalatokat, megbízottakat és egyéb közvetítőket; *iii)* a szervezetek által ezen kötelezettségvállalások teljesítése érdekében elfogadott irányítási rendszerek és belső kontrollok, etikai és megfelelőségi programok vagy intézkedések közzététele. A vállalatoknak a nyilvánossággal való nyitott kapcsolatot és párbeszédet is elő kell mozdítaniuk, hogy elősegítsék a vesztegetés és a korrupció egyéb formái elleni küzdelemmel kapcsolatos tudatosságot és együttműködést. A vállalatok számára javasolt, hogy a nemzeti jogszabályok és követelmények sérelme nélkül tegyék közzé a vesztegetéssel és a korrupció egyéb formáival összefüggő szabálytalanságokat, valamint a vesztegetés és a korrupció egyéb formáinak gyanúja esetén hozott intézkedéseket. Ezek az intézkedések magukban foglalhatják például a szabálytalanságok azonosítására, kivizsgálására és bejelentésére szolgáló eljárásokat, valamint a bűnüldöző hatóságokkal való érdemi és proaktív együttműködést.
6. Mozdítsák elő a vállalati politikák és belső kontrollok, etikai és megfelelőségi programok vagy a vesztegetés és a korrupció egyéb formái elleni intézkedések megismerésének lehetőségét, és betartását a munkavállalók és az üzleti kapcsolatban álló személyek vagy szervezetek körében az ilyen politikák, programok vagy intézkedések megfelelő terjesztésén, valamint a nyelvi, kulturális és technológiai akadályokat figyelembe vevő képzési programokon, adott esetben fegyelmi eljárások révén.
7. Ne juttassanak jogellenes támogatást közhivatali jelölteknek, politikai pártoknak vagy politikai pártokhoz vagy politikai jelöltekhez kapcsolódó, egyéb szervezeteknek. A politikai támogatásoknak teljes mértékben meg kell felelniük a nemzeti jogszabályoknak, beleértve a nyilvánosságra hozatali követelményeket is, és a felsővezetői jóváhagyást. Ez magában foglalja azt is, hogy a munkavállalókat nem kötelezik valamely politikai jelölt vagy politikai szervezet támogatására.

Magyarázat a VII. fejezethez: Küzdelem a vesztegetés és a korrupció egyéb formái ellen

86. A vesztegetés és a korrupció egyéb formáinak fogalmát az alábbi eszközökkel összhangban kell értelmezni. A korrupció magában foglalja a köztisztviselők vagy üzleti kapcsolatban álló személyek vagy szervezetek munkavállalóinak megvesztegetését. Magában foglalhatja továbbá a befolyással való üzérkedést, a sikkasztást, valamint a szponzorációkkal és jótékonyági adományokkal való visszaélést. Például: a vállalatok se közvetlenül, se közvetve ne ajánljanak, ígérjenek, adjanak vagy igényeljenek

kenőpénzt vagy egyéb jogtalan előnyt, hogy egy üzletet megszerezzenek, megtartsanak, vagy egyéb tisztességtelen előnyhöz jussanak. Hasonlóképpen álljanak ellen a kenőpénz kérésnek és a zsarolásnak. Bár az összeférhetetlenség nem jelent ipso facto korrupciót, egyre inkább elfogadott, hogy a köztisztviselők magánérdekei és közfeladatai közötti összeférhetetlenség – megfelelő kezelés hiányában – potenciálisan korrupcióhoz vezethet. Az *Egyezmény a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben* [OECD/LEGAL/0293] (Vesztegetés elleni OECD-egyezmény) 1999. február 15-én lépett hatályba. A külföldi vesztegetési tranzakciók kínálati oldalát célzó, alapvető OECD-eszközök: a *vesztegetés elleni OECD-egyezmény*, az *Ajánlás a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni további küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben* [OECD/LEGAL/0378] (Vesztegetés elleni ajánlás), az *Ajánlás adózási intézkedésekre a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni további küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben* [OECD/LEGAL/0371], az *Ajánlás a vesztegetésről és a hivatalosan támogatott exporthitelekről* [OECD/LEGAL/0447] Ajánlás a fejlesztési együttműködések szereplői számára a korrupciós kockázatok kezelésére vonatkozóan [OECD/LEGAL/0431]. Ezen eszközök közös célja, hogy megszüntessék a külföldi hivatalos személyeknek nyújtható kenőpénzek „kínálatát” azáltal, hogy az egyes országok felelősséget vállalnak vállalataik tevékenységéért és a joghatósági területükön történetéért.² Teljes körű megvalósításuk előmozdítása érdekében létrejött a *Vesztegetés elleni OECD-egyezmény* és a kapcsolódó eszközök egyes országokban történő végrehajtásának szigorú és módszeres vizsgálati programja. Egyéb korrupciós cselekményekkel és integritáskockázatokkal is foglalkozik a *közhitelességről szóló ajánlás* [OECD/LEGAL/0435]; a *lobbizás átláthatóságára és integritására vonatkozó elvekről szóló ajánlás* [OECD/LEGAL/0379]; a *közszolgálatban előforduló összeférhetetlenség kezelésére vonatkozó OECD-irányelvekről szóló ajánlás* [OECD/LEGAL/0316] és az *állami tulajdonú vállalatok korrupció elleni és integritási irányelveiről szóló ajánlás* [OECD/LEGAL/0451].

87. A korrupció rombolja a demokratikus intézményeket és a vállalatok irányítását. Elbátortalanítja a beruházókat, és torzítja a nemzetközi versenyfeltételeket. A gazdasági hatásokon túl a korrupciónak további káros hatásai is lehetnek, beleértve többek között a globális stabilitás aláadását, a környezetvédelmi normák és a munkajogok érvényesítésének hiányát vagy a nem szabványos termékek biztosítását. Különösen a pénzeszközök korrump használata ássa alá a gazdasági, társadalmi és környezeti jólét magasabb szintjének elérésére tett állampolgári törekvéseket. A korrupció aránytalanul sújtja a társadalom peremére szorult vagy sérülékeny csoportok, népesség csoportok tagjait, és súlyosbíthatja a nemek közötti egyenlőtlenségeket. Az etnikai hovatartozással, faji hovatartozással, nemmel és szexuális irányultsággal kapcsolatos strukturális megkülönböztetés egymást átfedő formáinak figyelembevételével a vállalatokra fontos szerep hárul e gyakorlatokkal szembeni küzdelemben – többek között a kontrollók, etikai és megfelelőségi programok kialakításakor.

88. Mind az állami, mind a magánszektor tisztessége, integritása és átláthatósága kulcsfontosságú a vesztegetés és a korrupció egyéb formájával szembeni küzdelemben. Az üzleti szférának, civil szervezeteknek, kormányoknak és kormányközi szervezeteknek mind együtt kell működniük a korrupcióellenes intézkedések közösségi támogatásának erősítésére, valamint az átláthatóság és a

² A *vesztegetés elleni OECD-egyezmény* a következőképpen határozza meg a külföldi vesztegetés bűncselekményét: „külföldi hivatalos köztisztviselő vagy harmadik személy részére szándékosan, közvetlenül vagy közvetítón keresztül ajánlott, ígért vagy ajándékozott aránytalan anyagi vagy egyéb előny azzal a céllal, hogy e hivatalos személy hivatalos feladatainak teljesítésével összefüggésben valamilyen tevékenységet elvégezzen, vagy attól tartózkodjon, hogy a nemzetközi üzleti tevékenység során üzletet, vagy egyéb helytelen előnyt szerezzen vagy tartson meg”. A *vesztegetés elleni OECD-egyezmény* magyarázatai (9. pont) tisztázzák, hogy „a kis összegű kenőpénz” nem minősül az 1. pont értelmében vett üzleti vagy más helytelen előny megszerzésére vagy megtartására irányuló kifizetésnek, és ennek megfelelően nem is minősülnek bűncselekménynek. Az ilyen kifizetések, amelyek egyes országokban azért történnek, hogy a köztisztviselőket rávegyék feladataik ellátására, például engedélyek vagy jogosítványok kiadására, általában jogellenesek az érintett külföldi országban. Más országok például a jó kormányzás programjainak támogatásával kezelhetik ezt a romboló jelenséget. A *vesztegetés elleni ajánlás* (XIV.i. szakasz) azt ajánlja, hogy a kormányok „vállalják, hogy a jelenség elleni eredményes küzdelem érdekében rendszeresen felülvizsgálják a kis összegű kenőpénzekkel kapcsolatos politikáikat és megközelítéseiket”.

korruptió és vesztegetés által okozott problémák társadalmi tudatosításának növelése érdekében. A vállalaton belüli etikai kultúra előmozdításának lényeges tényezője a felelős vállalatirányítás helyes gyakorlatának elfogadása is.

89. A *vesztegetés elleni ajánlás* különösen javasolja a kormányoknak vállalataik ösztönzését arra, hogy dolgozzanak ki és fogadjanak el megfelelő belső kontrollokat, etikai és megfelelőségi programokat vagy a külföldi vesztegetések megelőzésére és észlelésére irányuló intézkedéseket, figyelemmel a *vesztegetés elleni ajánlás* II. mellékletében foglalt, *belső kontrollok, etika és megfelelőség helyes gyakorlatairól szóló útmutatásra*. A jelen, *helyes gyakorlatokról szóló útmutató* a vállalatoknak szól – beleértve az állami tulajdonú vállalatokat, valamint az üzleti szervezeteket és a szakmai szövetségeket –, és kiemeli a belső kontrollok, etikai és megfelelőségi programok vagy a külföldi vesztegetés megelőzésére és felderítésére irányuló intézkedések eredményességéhez szükséges helyes gyakorlatokat, beleértve a bejelentő személyek védelmét is. Rugalmas, és célja, hogy a vállalatok – különösen a kis- és közepes vállalkozások – egyéni körülményeikhez (többek között méretükhöz, típusukhoz, jogi struktúrájukhoz, földrajzi és iparági működési területükhöz, valamint a működésükre vonatkozó joghatósági és egyéb alapvető jogi elvekhez) igazítsák. Ezen túlmenően ezen *Irányelvek* alkalmazásában a belső kontrolloknak, etikai és megfelelőségi programoknak vagy a korrupcióval kapcsolatos intézkedéseknek magukban kell foglalniuk a II. fejezetben megfogalmazott ajánlásokkal összhangban lévő, kockázatalapú kellő gondossági intézkedéseket is.

90. A helyi és nemzetközi civil szervezetekkel, üzleti, szakmai egyesületekkel és nemzetközi szervezetekkel való közös fellépés és érdemi együttműködés szintén segíthet a vállalatoknak az eredményes, vállalati korrupcióellenes politikák jobb kialakításában és végrehajtásában, valamint a vállalatok által egyénileg nem csökkenthető korrupciós kockázatok mérséklésében.

91. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 2005. december 14-én hatályba lépett korrupció elleni egyezménye (UNCAC) a korrupció elleni küzdelemre vonatkozó előírások, intézkedések és szabályok széles körét határozza meg. Az UNCAC értelmében a részes államoknak meg kell tiltaniuk, hogy tisztviselők kenőpénzt fogadjanak el, valamint meg kell tiltaniuk, hogy vállalataik belföldi köztisztviselőket, valamint külföldi köztisztviselőket és nemzetközi szervezetek köztisztviselőit megvesztegessék, valamint meg kell vizsgálniuk a magánszemélyek közötti vesztegetés tilalmát. Az UNCAC és az *OECD vesztegetés elleni egyezménye* kölcsönösen támogatják és kiegészítik egymást.

92. A vesztegetés átvevői oldalának kezelése terén a jó kormányzási gyakorlatok fontos eleme a vállalatok vesztegetési kísérleteinek megakadályozása. A hazai és a fogadó kormánynak egyaránt segítenie kell a vesztegetésre vagy a korrupció más formáira irányuló igényekkel szembesülő vállalatokat, fel kell hívnia az érintett köztisztviselők figyelmét és képzést kell nyújtania számukra, mérlegelnie kell a magán- és közszféra képviselőivel, valamint a civil szervezetekkel közös kezdeményezések előmozdítását, és adott esetben összehangolt intézkedéseket kell tennie a vesztegetési kísérlet, illetve annak elfogadása kezelésére. A *vesztegetés elleni ajánlás* II. mellékletében található, az *egyezmény egyes cikkeire vonatkozó helyes gyakorlati útmutatás* kimondja, hogy az OECD vesztegetés elleni egyezményét úgy kell végrehajtani, hogy külföldi köztisztviselők által kért „vesztegetési pénz” esetén ne nyújtson védelmet vagy kivételt. Az UNCAC továbbá előírja a hazai köztisztviselők általi, megvesztegetésre való felbujtás bűncselekménnyé nyilvánítását.

VIII. Fogyasztói érdekek

A vállalatok a fogyasztók irányába tisztességes üzleti, marketing- és hirdetési gyakorlatok szerint járnak el, és tegyenek meg minden ésszerű lépést az általuk nyújtott áruk és szolgáltatások minőségének és megbízhatóságának biztosítására. Különösen:

1. Biztosítsák, hogy az általuk nyújtott áruk és szolgáltatások megfelelnek minden, a fogyasztók egészségére és biztonságára vonatkozó, megegyezően alapuló vagy jogszabály által megkövetelt normának, beleértve az egészségvédelmi figyelmeztetéseket és biztonsági tájékoztatókat, és nem jelentenek indokolatlan veszélyt a fogyasztók egészségére vagy biztonságára az előrelátható használat, illetve az előrelátható, nem rendeltetésszerű használat vagy visszaélészerű használat során.
2. Nyújtsanak pontos, ellenőrizhető és világos információt, amely elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye a fogyasztók megalapozott döntését, beleértve az áruk és szolgáltatások árára, valamint adott esetben tartalmára, biztonságos használatára, környezeti tulajdonságaira, karbantartására, tárolására és ártalmatlanítására vonatkozó információkat. Továbbá adják meg a lényeges elektronikus kereskedelmi információkat, például az adatvédelemmel, a rendelkezésre álló vitarendezési lehetőségekre és jogorvoslati lehetőségekre vonatkozóan. . Az információkat érthető és könnyen hozzáférhető módon, közérthető nyelven kell bemutatni, figyelembe véve a fogyasztókkal élő fogyasztók hozzáférési igényeit is. Ahol lehetséges, úgy nyújtsák ezeket az információkat, hogy az megkönnyítse a fogyasztók számára a termékek összehasonlítását.
3. Nyújtsanak a fogyasztók számára tisztességes, könnyen igénybe vehető, időben történő és hatékony bíróságon kívüli vitarendezési és orvoslási mechanizmusokat, amelyek nem jelentenek túlzott költséget vagy terhet.
4. Ne tegyenek olyan állításokat, ne kövessenek el olyan mulasztásokat, és ne folytassanak olyan gyakorlatot, amely megtévesztő, félrevezető, csalárd, tisztességtelen, vagy más, a fogyasztók vagy a verseny számára ártalmas módon befolyásolja a fogyasztók döntését.
5. Támogassák – az üzleti tevékenységükkel kapcsolatos területeken – a fogyasztók felvilágosítását előmozdító erőfeszítéseket többek között azzal a céllal, hogy a fogyasztókat jobban képessé tegyék *i)* tájékozott döntések meghozatalára a bonyolult árukat, szolgáltatásokat és piacokat érintően; *ii)* döntéseik gazdasági, környezeti és társadalmi hatásának jobb megértésére; *iii)* és a fenntartható fogyasztás támogatására.
6. A fogyasztói adatok jogszerű, átlátható és tisztességes gyűjtésével és felhasználásával kapcsolatos vállalati gyakorlatokkal védjék a fogyasztók adatait, tegyék lehetővé a fogyasztók részvételét és döntési lehetőségeit, és tegyenek meg minden ésszerű intézkedést az általuk gyűjtött, tárolt, kezelt vagy terjesztett személyes adatok biztonsága érdekében.
7. Működjenek teljes mértékben együtt a hatóságokkal a visszaélészerű vagy megtévesztő marketinggyakorlatok (többek között félrevezető hirdetés és kereskedelmi csalás) megelőzése és az ellenük való küzdelem érdekében, továbbá, hogy csökkentsék vagy megelőzzék a termékeik és szolgáltatásaik fogyasztásából, használatából vagy ártalmatlanításából származó súlyos közegészségi, közbiztonsági vagy környezeti fenyegetéseket.
8. A fenti elvek alkalmazása során vegyék figyelembe *i)* a fogyasztók szükségleteit, különösen a sérülékeny vagy hátrányos helyzetű fogyasztókéit, és *ii)* az e-kereskedelem által a fogyasztók számára jelentett sajátos kihívásokat.

Magyarázat a VIII. fejezethez: Fogyasztói érdekek

93. Az *Irányelvek* fogyasztói érdekekről szóló fejezete az OECD Fogyasztáspolitikai Bizottságának és Pénzüpiaci Bizottságának munkájára, az OECD fogyasztóvédelemmel kapcsolatos vonatkozó normáira, valamint más szervezetek munkájára támaszkodik. Ezek, többek közt a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara, a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet és az Egyesült Nemzetek Szervezete, köztük az ENSZ Környezetvédelmi Programja (azaz az ENSZ Fogyasztáspolitikai Irányelvek) és a kapcsolódó eszközök, köztük a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara globális reklámozásra és felelős marketingre vonatkozó reklám- és marketingkommunikációs kódexe. .

94. A fejezet elismeri, hogy a fogyasztói elégedettség és az ezzel kapcsolatos érdekek a vállalatok sikeres működésének fontos alapját képezik. Elismeri azt is, hogy az áruk és szolgáltatások fogyasztói piaca idővel jelentős átalakuláson ment keresztül. A változások fő előidézői a digitális és pénzügyi szolgáltatásokat átalakító szabályozási reformok, nyitottabb globális piacok, új technológiák fejlesztése, és fogyasztóknak nyújtott szolgáltatások növekedése voltak, ami által a fogyasztók nagyobb választékhoz és a nyitottabb versenyből származó más előnyökhöz jutottak. Ugyanakkor a változás sebessége és a piacok növekvő bonyolultsága általában megnehezítette a fogyasztók számára az áruk és szolgáltatások összehasonlítását és értékelését. Idővel a fogyasztók demográfiai összetétele is átalakult. A gyerekek egyre jelentősebb piaci erővé válnak, ahogy az idősebb felnőttek száma is növekszik. Miközben a fogyasztók összességében iskolázottabbak, sokuk még mindig nem rendelkezik azokkal a számtani és írás-olvasási készségekkel, amelyek szükségesek napjaink összetettebb, információigényes piacán. E mellett sok fogyasztó - áru vagy szolgáltatás választása során - növekvő érdeklődést mutat a gazdasági, társadalmi és környezeti kérdések széles skálája, a vállalatok helyzetének és tevékenységének megismerése, és ezek figyelembevételére iránt.

95. A bevezető szövegrész a vállalatokat tisztességes üzleti, marketing- és hirdetési gyakorlatok alkalmazására, valamint az általuk nyújtott termékek minőségének és megbízhatóságának biztosítására hívja fel a figyelmet. Megjegyzi, hogy ezek az alapelvek az árukra és a szolgáltatásokra egyaránt vonatkoznak.

96. Az 1. pont hangsúlyozza annak fontosságát a vállalatok számára, hogy a megkövetelt egészségi és biztonsági normákat betartsák, valamint a termékeikről megfelelő egészségvédelmi és biztonsági tájékoztatást nyújtsanak a fogyasztók számára.

97. A 2. pont az információk közzétételéről szól. Felhívja a vállalatokat, hogy nyújtsanak a fogyasztók tájékozott döntéséhez elegendő információt. Az online térben az információszolgáltatás módját a fogyasztó hozzáférési lehetőségeihez kell szabni és igazítani. Ebbe adott esetben beletartozhat a termékekkel összefüggő pénzügyi kockázatokról szóló tájékoztatás. Továbbá egyes esetekben a vállalatokat jogszabály is kötelezi, hogy olyan formában nyújtsanak információt, amely képessé teszi a fogyasztókat az áruk és szolgáltatások közvetlen összehasonlítására (például egységárazással). A fogyasztókkal való kapcsolatuk során – közvetlen jogszabály hiányában is – ösztönzik a vállalatokat olyan tájékoztatására, amely megkönnyíti számukra az áruk és szolgáltatások összehasonlítását, valamint képessé teszi őket a termék összköltségének egyszerű meghatározására. Meg kell jegyezni, hogy idővel változhat, mi tekintendő „elegendőnek”, ezért fontos, hogy a vállalatok reagáljanak e változásokra. A vállalatok által termékekkel, környezetvédelemmel vagy társadalmi szempontokkal kapcsolatban támasztott igényeknek megfelelő bizonyítékokon és – adott esetben – megfelelő vizsgálatokon és ellenőrzéseken kell alapulniuk. Az igények vonatkozhatnak a termék vagy szolgáltatás előállításának módjára és magának a terméknek vagy szolgáltatásnak a tulajdonságaira egyaránt. A fogyasztók környezeti és társadalmi kérdésekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos, növekvő érdeklődésére tekintettel, adott esetben adjanak tájékoztatást a termékek és szolgáltatások környezeti és társadalmi jellemzőiről. Ez magában foglalhatja a termékek energiahatékonyságára, újrahasznosíthatóságának, tartósságának és javíthatóságának mértékére, a pénzügyi termékek és szolgáltatások fenntarthatósági jellemzőire vonatkozó információkat, vagy például az élelmiszerek esetében a mezőgazdasági gyakorlatra vagy a táplálkozási jellemzőkre vonatkozó információkat.

98. A fogyasztók, vásárlási döntéseik meghozatalakor egyre jobban figyelnek az üzleti magatartásra. Ezért a vállalatokat tájékoztatásra ösztönzik azokról a kezdeményezéseikről, amelyeket a társadalmi és környezeti szempontok üzleti tevékenységükbe való integrálása és a fenntartható fogyasztás egyéb módon történő támogatása érdekében tettek. E tekintetben az *Irányelvek* III. „Információk közzététele” fejezete a releváns. A vállalatokat ezért értéknyilatkozat, illetve az üzleti magatartásról szóló nyilatkozat közzétételére ösztönzik, ideértve a vállalat társadalmi, etikai és környezetpolitikájára valamint a vállalat által aláírt más magatartási kódexekre vonatkozó tájékoztatást. A vállalatok számára javasolt, hogy tegyék ezen információkat közérthető nyelven hozzáférhetővé és gondoskodjanak a környezeti vagy társadalmi teljesítményre vonatkozó igények helytállóságáról. Üdvözlendő lenne, ha emelkedne az ezeken a területeken jelentést készítő és a fogyasztók számára információt szolgáltató vállalatok száma.

99. A 3. pont a *fogyasztói jogviták rendezéséről és az azokkal kapcsolatos kártérítésről* szóló ajánlás [[OECD/LEGAL/0356](#)] nyelvezetét tükrözi. Az ajánlás keretet teremt a fogyasztói panaszkezelés hatékony megközelítésének kialakításához, ideértve az ipar által e tekintetben megléphető intézkedéssorozat. Megjegyzendő, hogy azok a mechanizmusok, amelyeket sok vállalat a fogyasztói jogviták rendezésére kidolgozott, segítették a fogyasztói bizalom és elégedettség növelését. Ezek a mechanizmusok a panaszok megoldására praktikusabbak a jogi eljárásoknál, amelyek minden érintett fél számára költségesek, nehézkesek és időigényesek lehetnek. Azonban e - bíróságon kívüli - mechanizmusok hatékonyságához a fogyasztókat meg kell ismertetni a létezésükkel, továbbá előnyös lenne egy, a panaszok benyújtásáról szóló útmutatás, különösen, amikor a követelések határon átnyúló vagy többdimenziós ügyeket érintenek.

100. A 4. pont a megtévesztő, félrevezető, csalárd és más tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozik. Az efféle gyakorlatok torzíthatják a piacot mind a fogyasztók, mind a felelősen működő vállalatok kárára, ezért elkerülendő.

101. Az 5. pont a fogyasztók felvilágosításáról szól, amely a piacok és termékek növekvő komplexitása miatt egyre fontosabbá vált. A kormányok, a fogyasztói szervezetek és sok vállalat felismerték, hogy ez közös felelősség, és e tekintetben fontos szerepet játszhatnak. A nehézségek, amelyeket a fogyasztók a pénzügyi és más komplex termékek értékelése során tapasztaltak, az érdekeltek számára aláhúzták az együttműködés fontosságát a fogyasztói döntéshozatal javítására irányuló felvilágosítás elősegítésében.

102. A 6. pont a személyes adatokkal foglalkozik. A személyes adatok vállalatok általi, növekvő mértékű gyűjtése és felhasználása nagy kockázatot jelenthet a fogyasztók adatainak védelme és jólléte szempontjából. A fogyasztók személyes adatainak védelme, beleértve az adatbiztonságot is, ezért nagy jelentőségű kérdés.

103. A 7. pont a vállalatok hatóságokkal való együttműködésének fontosságát hangsúlyozza a megtévesztő marketinggyakorlatok hatékonyabb megelőzésének és leküzdésének elősegítése érdekében. Együttműködésre van szükség a közegészséget, a közbiztonságot és a környezetet fenyegető kockázatok csökkentése vagy megelőzése érdekében is. Ide tartoznak az áruk ártalmatlanításával, valamint fogyasztásával és felhasználásával kapcsolatos kockázatok. Ez annak elismerését tükrözi, hogy a termékek teljes élettartama során – különösen a tervezés, a gyártás, a forgalmazás, a használat és az ártalmatlanítás szakaszában – figyelembe kell venni és kezelni kell a termékek biztonságát érintő kockázatokat.

104. A 8. pont felhívja a vállalatok figyelmét, hogy az áruk és szolgáltatások értékesítése során vegyék figyelembe a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű fogyasztókat is. A hátrányos helyzetű illetve veszélyeztetett fogyasztók megnevezés meghatározott fogyasztókra vagy fogyasztói kategóriákra utal, akik személyes jellemzőik vagy körülményeik (például életkor, szellemi vagy fizikai képességek, iskolázottság, jövedelem, nyelv vagy távoli lakóhely) miatt különös nehézségekkel szembesülnek napjaink információigényes, globalizált piacain. A pont kiemeli az e-kereskedelem mobilalapú és egyéb formáinak növekvő fontosságát is a globális piacokon. Az ilyen kereskedelem által nyújtott előnyök jelentősek, és egyre növekednek. De fennáll a fogyasztók sérelmének kockázata is. A kormányok jelentős időt fordítottak annak vizsgálatára, hogyan nyújtsanak a fogyasztóknak olyan átlátható és hatékony védelmet, amely az

e-kereskedelem esetében sem kisebb, mint a kereskedelem hagyományos formáinál. Ezért fontos, hogy az elektronikus kereskedelem kockázatainak csökkentése érdekében a vállalatok hozzanak intézkedéseket, így a védelem szintje ne legyen alacsonyabb, mint a kereskedelem hagyományosabb formáinál.

IX. Tudomány, technológia és innováció

A tudományos kutatás és a technológiai innováció minden ágazatban növelte a termelékenységet, valamint a vállalatok azon képességét, hogy kellő gondossággal járjanak el és hozzájáruljanak a fenntartható fejlődéshez. A vállalatoknak adott esetben hozzá kell járulniuk a helyi és nemzeti innovációs kapacitás fejlesztéséhez. A technológia fejlesztésével, finanszírozásával, értékesítésével, engedélyezésével, kereskedelmével és felhasználásával – beleértve az adatgyűjtést és felhasználást – valamint a tudományos kutatást és innovációt, a vállalatoknak be kell tartaniuk az *Irányelveket*, és meg kell felelniük az alkalmazandó nemzeti jogszabályoknak és követelményeknek, beleértve a magánélet védelmére és az adatvédelemre vonatkozó követelményeket és az exportellenőrzési szabályokat. A vállalatok különösen:

1. Hozzanak kockázatalapú kellő gondossági intézkedést a II. fejezetben leírtak szerint a tudományhoz, technológiához és innovációhoz kapcsolódó tényleges és potenciális káros hatásokra vonatkozóan.
2. Ahol üzleti tevékenységük során megvalósítható, alkalmazzanak olyan gyakorlatokat, amelyek lehetővé teszik a technológia és a know-how önkéntes, biztonságos és hatékony átadását kölcsönösen elfogadott feltételek mellett, valamint a tudományos felfedezések és innovációk előmozdítása érdekében biztosítsák az adatokhoz való könnyebb hozzáférést és az adatok megosztását a szellemi tulajdonjogok, a titoktartási kötelezettségek, a magánélet védelme, a személyes adatok védelme, az exportellenőrzés és a megkülönböztetés-mentesség elveinek kellő figyelembevételével.
3. Adott esetben végezzenek tudományos és technológiafejlesztési tevékenységeket a fogadó országokban a helyi piaci igények kielégítése érdekében, foglalkoztassák a fogadó ország munkavállalóit a tudományos és technológiafejlesztési tevékenységekben, valamint ösztönözzék és támogassák képzésüket – figyelembe véve az integritást, a biztonságot és a kereskedelmi igényeket.
4. A szellemi tulajdonjogok használatára vonatkozó engedélyek megadásakor, vagy egyéb önkéntes technológiaátadásakor kölcsönösen elfogadott feltételek alapján járjanak el, a káros hatások megelőzésére és mérséklésére szolgáló, megfelelő biztosítékokkal, hozzájárulva a fogadó ország hosszú távú fenntartható fejlődési kilátásaihoz, valamint tiszteletbe tartva az exportellenőrzési szabályokat.
5. Amennyiben a kereskedelmi célok szempontjából releváns, alakítsanak ki kapcsolatokat a helyi felsőoktatási intézményekkel, állami kutatóintézetekkel, és vegyenek részt a helyi iparral vagy ipari szövetségekkel – beleértve a kis- és közepes vállalkozásokat és a civil szervezeteket is – közös kutatási projekteknél. Az ilyen együttműködésnek figyelembe kell vennie az eredményes kockázatkezelést, az etikai megfontolásokat, a nemzetbiztonsági szempontokat, az alkalmazandó jogszabályokat és az érdekelt felek szempontjait. Emellett el kell ismernie a nyílt tudomány értékét, és tiszteletben kell tartania a tudományos szabadság megőrzését szolgáló biztosítékokat, valamint a kutatási és tudományos autonómiát.
6. Az adatgyűjtés, megosztás és felhasználás során fokozzák az adathozzáférési és megosztási megállapodások átláthatóságát, és az adatérték-ciklus során ösztönözzék a felelős adatkezelési gyakorlatok elfogadását, amelyek megfelelnek az *Irányelvek* Résztes Országai által alkalmazandó, körükben általánosan elismert vagy elfogadott normáknak és kötelezettségeknek, beleértve a

magatartási kódexeket, etikai elveket, a fogyasztók manipulációjára és kényszerítésére vonatkozó szabályokat, valamint a magánélet védelmének és az adatvédelemnek a normáit.

7. A vállalatok körülményeikhez képest támogassák a megfelelő fórumokon a nyílt, szabad, globális, átjárható, megbízható, hozzáférhető, megfizethető, biztonságos és ellenálló internet előmozdítására irányuló együttműködési erőfeszítéseket, többek között a véleménynyilvánítás, a békés gyülekezés és az online egyesülés szabadságának tiszteletben tartása révén, valamint az *Irányelvekben* foglalt kérdésekkel összhangban.

Magyarázat a IX. fejezethez: Tudomány, technológia és innováció

105. A technológia fejlesztése, licencelése, értékesítése, kereskedelme és használata mélyreható hatással van az Irányelvekben foglalt kérdésekre, beleértve a fenntartható fejlődést, az emberi jogokat, a gazdasági részvételt, a demokrácia minőségét, a társadalmi kohéziót, az éghajlatváltozást, a globális üzleti és munkaügyi környezetet és a piaci dinamikát. A tudományos kutatás és a technológiai innováció minden ágazatban növeli a termelékenységet, valamint a vállalatok azon képességét, hogy kellő gondossággal járjanak el és hozzájáruljanak a fenntartható fejlődéshez – ugyanakkor mindez kihívásokkal és káros hatásokkal is járhat.

106. Tekintettel a téma fejlődő jellegére és arra, hogy számos kérdést érint, ezen fejezet hatóköre tág és átfogó, hogy a jövőbeni tudományos, technológiai és innovációs fejlesztésekkel összefüggő kockázatokkal kapcsolatban folyamatosan időszerű lehessen.

107. A tudásalapú és globalizált gazdaságban a vállalati teljesítmény javításához létfontosságú a technológia, az adatok és a know-how hozzáférhetősége és felhasználhatósága. Ez a hozzáférés fontos a technológiai fejlődés egész gazdaságra kiterjedő hatásainak megvalósulása miatt is, beleértve a termelékenységnövekedést és a munkahelyteremtést a fenntartható fejlődés keretei között.³ A multinacionális vállalatok fontos csatornái a határokon átnyúló technológiatranszfernek. Hozzájárulhatnak a fogadó országok nemzeti innovatív kapacitásához új technológiák belföldi vállalatok és intézmények által való használatának generálásával, terjesztésével, sőt az erre való képessé tétellel. A multinacionális vállalatok kutatási-fejlesztési tevékenysége és az új technológiába irányuló befektetések – ha jól kapcsolódnak a nemzeti innovációs rendszerhez – segíthetik a fogadó országok gazdasági és társadalmi fejlődését. A fogadó ország dinamikus innovációs rendszerének fejlődése pedig bővíti a multinacionális vállalatok üzleti lehetőségeit.

108. A fejezet célja tehát az, hogy elősegítse a kutatás-fejlesztési eredmények multinacionális vállalatok általi terjesztését a működésük szerinti országokban, hogy ezáltal hozzájáruljanak a fogadó országok innovációs kapacitásához a gazdasági megvalósíthatóság és a versenyképességi szempontok által szabott korlátokon belül, valamint a magánélet védelmére, az adatvédelemre, a biztonságra, a szellemi tulajdon védelmére és a titoktartásra vonatkozó kötelezettségekkel összhangban. Ebben a tekintetben a technológiaterjedés előmozdítása magában foglalhatja új technológiákat beépítő termékek és szolgáltatások piaci hasznosítását, folyamat-innovációk engedélyezését, a tudományos és technológiai munkavállalók alkalmazását és képzését, valamint a kutatás-fejlesztési együttműködésre irányuló vállalatok fejlesztését. A technológia eladásakor vagy licenceléskor nemcsak a megállapított feltételekben kell kölcsönösen megállapodni, hanem a multinacionális vállalatoknak figyelembe kell venniük a technológiának a fejlődésre, környezetre és társadalomra gyakorolt, hosszú távú hatásait is. A multinacionális, vállalatok tevékenységük során, létrehozhatják és fejleszthetik nemzetközi leányvállalataik, alvállalkozóik és a velük üzleti kapcsolatban álló, egyéb szervezetek innovációs kapacitását. Emellett a multinacionális vállalatok felhívhatják a figyelmet a helyi tudományos és

³ A 7. pont nem sérti a kormányok pozícióit az elektronikus kereskedelem területén a Kereskedelmi Világszervezetben (WTO). Nem szándéka figyelmen kívül hagyni más fontos, az internet használatára vonatkozó közpolitikai érdekeket, amelyek figyelembevételére szükség lenne. Néhány ország e tekintetben a 2005. évi Információs társadalomról szóló tunéziai agendára hivatkozott.

technológiai infrastruktúra fizikai és intézményi jelentőségére. Ebben a tekintetben a multinacionális vállalatok hasznosan hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a fogadó országok kormányai dinamikus innovációs rendszer fejlődését segítő szakpolitikai kereteket alakítsanak ki.

109. A tudomány itt többek között magába foglalja a kutatást és a feltárást. Technológián itt a digitális technológiát, a nem digitális technológiát és a digitális szolgáltatásokat, valamint a fejlesztésüket és használatukat elősegítő digitális ökoszisztémákat értjük. Innováción t valamely új vagy továbbfejlesztett termék, szolgáltatás vagy folyamat kifejlesztésének folyamatát értjük, amelynek célja, hogy a potenciális felhasználók számára hozzáférhetővé váljon, vagy a vállalat használatba vegye.

110. Adaton – a vonatkozó OECD-ajánlásokhoz hasonlóan – strukturált vagy strukturálatlan formában rögzített információt értünk – beleértve a szöveget, képeket, hangot és videót. Az adatvezérelt innováció és az adatintenzív tudomány rendkívül ígéretes a jelentős társadalmi kihívások kezelése szempontjából. A nyílt tudományos kezdeményezések és az adatokhoz való hozzáférés messzemenő hatással volt a tudományos eredmények reprodukálhatóságára, a tudás társadalmi elterjedésére, a tudományágak közötti együttműködésre, az erőforrás-hatékonyságra, a termelékenységre és a versenyképességre. A határokon átnyúló adatáramlás kritikus fontosságú a nemzetközi kereskedelem, az információ- és tudásmegosztás támogatása, a digitális lemaradás leküzdése és a fenntartható fejlődés érdekében. A 2. pont megerősíti ezeket az előnyöket, de elismeri a lopás, valamint az adatok felelőtlen megosztásának és felhasználásának kockázatait is, amelyek alááshatják a magánélet védelmét, és potenciális nemzetbiztonsági kockázatot jelenthetnek. Az adatokhoz való hozzáférés és az *adatok megosztásának előmozdításáról szóló ajánlásban* [\[OECD/LEGAL/0463\]](#) meghatározottak szerint az adatökoszisztémában működő vállalatokat – beleértve az adattulajdonosokat, az adatelőállítókat és az adatközvetítőket – arra ösztönzi, hogy vegyék figyelembe az említett ajánlás felelős adathozzáférésre, megosztásra és felhasználásra vonatkozó ajánlásait. Ezek célja a kockázatkezelési intézkedések végrehajtása az adatok értékciklusa során, beleértve az adatok bizalmas jellegének, integritásának, biztonságának és rendelkezésre állásának védelméhez szükséges intézkedéseket, különösen a biológiai adatok, például a DNS kezelésével összefüggésben, valamint az adatok bűnüldöző és más kormányzati szervek számára történő átadásakor.

111. A vállalatokkal szemben a 4. pontban megfogalmazott elvárások a nem szándékolt következményekkel járó feltételek elkerülése érdekében arányosak. A vállalatoknak arra is törekedniük kell, hogy azonosítsák azokat a helyzeteket, amelyekben bizonyos szereplők a polgári technológiával való visszaélés érdekében hasznot próbálnak húzni a technológiaátadásból.

112. A II. fejezettel összhangban a tudományhoz, technológiához és innovációhoz kötődő káros hatásokkal kapcsolatos kellő gondosság jellege és mértéke az adott helyzet körülményeitől függ, és kockázatalapú rangsorolást foglal magában. Ennek során figyelembe kell venni a termék vagy szolgáltatás rendeltetésszerű használatához kapcsolódó ismert vagy ésszerűen előrelátható körülményeket, illetve az ésszerűen előrelátható, nem rendeltetésszerű használat vagy visszaélésszerű használat olyan körülményeit is, amelyek káros hatásokat eredményezhetnek.

113. Az új technológia vagy a meglévő eszközök új alkalmazásainak fejlesztésében részt vevő vállalatoknak a lehetőségekhez mérten előre kell látniuk és adott esetben kezelniük kell az új technológia által felvetett etikai, jogi, munkaügyi, társadalmi és környezeti kihívásokat, miközben előmozdítják a felelős innovációt, valamint párbeszédet folytatnak és megosztják az információkat a helyi szabályozó hatóságokkal és a munkavállalók képviselőivel. Az Irányelvek ajánlásainak végrehajtásán túl, azok végrehajtását támogatva, a vállalatok számára ajánlott figyelembe venni az innovációs folyamatról rendelkezésre álló útmutatást. Ennek része a mesterséges intelligencia és a neurotechnológia területére vonatkozó OECD-normákat, többek között a *mesterséges intelligenciáról szóló ajánlás* [\[OECD/LEGAL/0449\]](#) és a *neurotechnológiában történő felelősségteljes innovációról szóló ajánlás* [\[OECD/LEGAL/0457\]](#).

114. A digitális biztonság az összes érdekelt fél, köztük a vállalkozások, a vevők és a kormányok közös felelőssége. A digitális biztonsági incidensek, mint például a rendszerekhez vagy szoftverekhez való

jogosulatlan hozzáférés, veszélyeztetett fiókok, adatvesztés vagy -lopás, illetve az informatikai erőforrásokhoz való hozzáférés, az adatok, információs rendszerek és hálózatok rendelkezésre állásának, integritásának és/vagy bizalmas jellegének aláásásával kárt okozhatnak a vállalkozásoknak, kormányoknak és magánszemélyeknek egyaránt. A vállalatoknak a digitális biztonsági kockázatkezelést az Irányelvek többi fejezetével összhangban kell végezniük. A beépített adatvédelmi elvek, az erős titkosítás, az engedély- és hozzáférés-kezelési protokollok és egyéb bevált gyakorlatok csökkenthetik a fenyegetéseket és mérsékelhetik a károkat. A vállalatoknak figyelembe kell venniük az adatokra vonatkozó OECD-normákat is.

115. A gyermekek és fiatalok digitális környezetben való részvételét, a digitális környezetbe való bekapcsolódását érintő összes tevékenység során a vállalatoknak - adott esetben - elsődleges szempontként figyelembe kell venniük a gyermek mindenképp fennálló érdekét. Ehhez kellő gondossággal kell meghatározniuk, hogy a digitális környezetben hogyan lehet a gyermekek és fiatalok jogait tiszteletben tartani, jóllétét védeni és előmozdítani. Ennek érdekében megfelelő és a *gyermekekről a digitális környezetben szóló ajánlással* [[OECD/LEGAL/0389](#)] és az OECD *digitális szolgáltatókra vonatkozó irányelveivel* összhangban álló intézkedéseket kell hozniuk.

X. Verseny

A vállalatoktól elvárható, hogy:

1. Tevékenységüket valamennyi vonatkozó versenyt szabályozó törvénnyel és rendelettel összhangban folytassák, figyelemmel mindazon joghatósági területek versenyjogára, ahol a tevékenység hatása versenyellenes lehet.
2. Tartózkodjanak a versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodások megkötésétől vagy végrehajtásától, beleértve
 - a) az árak rögzítését,
 - b) a manipulált ajánlattételeket (összejátszó tenderezt),
 - c) a kibocsátás korlátozását vagy kvóták megállapítását, vagy
 - d) a piacok fogyasztók, beszállítók, területek vagy kereskedelmi formák szerinti megosztását vagy felosztását.
3. Működjenek együtt az eljáró versenyhatóságokkal – a vonatkozó jogszabályok és megfelelő biztosítékok mellett – többek között oly módon, hogy információkérésre a lehető leghamarabb és a lehető legteljesebb választ adják, valamint mérlegeljék a rendelkezésre álló eszközök – például adott esetben a titoktartásról való lemondás – használatát, annak érdekében, hogy segítsék a vizsgáló hatóságok közötti hatékony és eredményes együttműködést.
4. Rendszeresen tudatosítsák alkalmazottaikban annak fontosságát, hogy minden vonatkozó, versenyjogi törvényt és rendeletet betartsanak, és különösen a vállalat felsővezetőit képezzék a verseny kérdéseivel kapcsolatban.

Magyarázat a X. fejezethez: Verseny

116. Ezek az ajánlások a versenyjogi törvények és rendeletek fontosságát hangsúlyozzák mind a belföldi, mind a nemzetközi piacok hatékony működése érdekében, valamint megerősítik annak fontosságát, hogy a belföldi és multinacionális vállalatok ezeket a törvényeket és rendeleteket betartsák. Továbbá igyekeznek azt is biztosítani, hogy minden vállalat tisztában legyen a versenyjog hatályával, jogvédelmi lehetőségeivel és szankcionálási következményeivel, valamint a versenyhatóságok közötti együttműködés mértékével. A „versenyjog” kifejezés azokra – a „trösztellenes” és „monopóliumellenes” törvényeket egyaránt magukba foglaló jogszabályokra utal, amelyek különféleképpen tiltják: a) versenykorlátozó megállapodásokat; b) a piaci erővel vagy erőfölénnyel való visszaélést; c) a piaci erő vagy erőfölény megszerzését bármely, hatékony teljesítménytől különböző eszközzel; vagy d) a verseny jelentős mértékű csökkentését, illetve a hatékony verseny jelentős akadályozását összeolvadás vagy felvásárlás révén.

117. Általában a versenyjog és a versenypolitika tiltja: a) kőkemény kartelleket; b) az egyéb versenykorlátozó megállapodásokat; c) a piaci erőfölényt vagy piaci erőt kihasználó vagy kiterjesztő, versenyellenes magatartást; és d) a versenyellenes összeolvadást vagy felvásárlást. *A kőkemény kartellek elleni hatékony fellépésről* [\[OECD/LEGAL/0452\]](#) szóló ajánlás szerint az a) alpontban hivatkozott versenyellenes megállapodások kőkemény kartellnek minősülnek. Azonban az ajánlás figyelembe veszi a tagországok jogi szabályozása közötti különbségeket, beleértve azokat a jogszabályi mentességben vagy

rendelkezésben foglalt eltéréseket, amelyek lehetővé teszik, hogy kivételt tegyenek vagy engedélyezzenek máskülönben tiltható tevékenységeket. Jelen *Irányelvek* ajánlásai nem javasolják, hogy a vállalatok mondjanak le az ilyen jogilag elérhető mentesség vagy rendelkezés kihasználásáról. A b) és c) alpontban foglalt kategóriák általánosabbak, mivel a másfajta megállapodások és az egyoldalú magatartás hatása kevésbé egyértelmű, és kisebb az egyetértés arról, mi tekintendő versenyellenesnek.

118. A versenypolitika célja hozzájárulni az általános jóléthez és a gazdasági növekedéshez olyan piaci feltételek elősegítésével, amelyekben az áruk és szolgáltatások jellegét, minőségét és árát versenypiaci erők határozzák meg. Az ilyen versenykörnyezet – azon kívül, hogy a fogyasztóknak és az érintett gazdaság egészének előnyös – azokat a vállalatokat jutalmazza, amelyek hatékonyan válaszolnak a fogyasztói igényekre. A vállalatok információnyújtással és tanácsadással járulhatnak hozzá e folyamathoz, amikor a kormányok olyan jogszabályt illetve szakpolitikát mérlegelnek, amely a piaci hatékonyságot csökkentheti, vagy a versenyképességet más módon visszafoghatja.

119. A vállalatok legyenek annak tudatában, hogy a versenyjog folyamatosan változik és egyre általánosabb, hogy ezek a jogszabályok a külföldön történő, versenyellenes tevékenységeket tiltják, ha azok káros hatással vannak a belföldi fogyasztókra. Ezenkívül a határokon átnyúló kereskedelem és beruházások következtében egyre valószínűbb, hogy egy adott joghatósági területen megvalósuló versenyellenes magatartás káros hatással jár más joghatósági területeken. Ezért a vállalatok mind a működési területük szerinti ország, mind valamennyi olyan ország jogszabályait vegyék figyelembe, amelyben valószínűleg érezhető a magatartásuk hatása.

120. Végezetül a vállalatok fogadják el, hogy a versenyhatóságok egyre gyakrabban és alaposabban működnek együtt a versenyellenes tevékenységek vizsgálatában és az ellene való fellépésben. Lásd főként a versenypolitika területére vonatkozó OECD-előírások. Amikor a különböző joghatósági területeken működő versenyhatóságok ugyanazt a magatartást vizsgálják, a hatóságok együttműködésének megkönnyítésével a vállalatok segítik a következetes és józan döntéshozatalt és jogvédelmi intézkedéseket, miközben a kormányok és a vállalatok számára költségmegtakarítást tesznek lehetővé.

121. Bár a vállalatoknak és a részvételükkel megvalósuló együttműködési kezdeményezéseknek proaktívan fel kell lépniük az országuk versenyjogi kérdéseinek megértése és a versenyjogot sértő tevékenységek elkerülése érdekében, a hiteles, felelős üzleti magatartásra irányuló kezdeményezések nem állnak eredendően ellentétben a versenyjog céljaival, és az ilyen kezdeményezésekben való együttműködés jellemzően nem sérti a versenyjogot.

122. A nemzeti kontextustól függően a vállalatok a versenyjog hatálya alá tartozhatnak, amikor a munkavállalóktól megvásárolják a munkaerejüket, ugyanúgy, mint amikor egyéb árukat és szolgáltatásokat vásárolnak. Ezekben az esetekben súlyos szankciók alkalmazhatók a munkáltatók bérekkel kapcsolatos összejártsága (bérrögzítés) és a felvételi gyakorlatok (például a másik munkáltató munkavállalójának átcsábítását és felvételét tiltó megállapodások) esetén. A vállalatoknak ezért gondoskodniuk kell az alkalmazandó jogszabályok betartásáról a toborzási és foglalkoztatási politikájukban, valamint az egyesülések és felvásárlások tervezésekor.

XI. Adózás

1. Fontos, hogy a vállalatok adófizetési kötelezettségeik időben történő teljesítésével hozzájáruljanak a fogadó országok államháztartásához. A vállalatok különös figyelmet fordítsanak, és tartsák be a működési területük szerinti országok adójogszabályainak betűjét és szellemét. A törvény szellemének való megfelelés a jogalkotó szándékának felismerését és követését jelenti. Nem szükséges, hogy ezen értelmezés alapján a vállalat a jogilag előírt összegnél többet fizessen. Az adójogszabályok betartása olyan intézkedéseket foglal magában, mint a tevékenységükkel összefüggésben kivetendő adók helyes megállapításához lényeges, vagy jogszabályilag előírt információk időben történő szolgáltatása az illetékes hatóságoknak, valamint a transzferárazási gyakorlatok megfeleltetése a szokásos piaci ár elvének.
2. A vállalatok az adóügyek irányítását és az adójogszabályok betartását a felügyeleti és szélesebb kockázatkezelési rendszerük fontos elemeként kezeljék. A vállalati igazgatóságoknak különösen adókockázat-kezelési stratégiákat kell elfogadniuk az adózással összefüggő pénzügyi, szabályozási és hírnevet érintő kockázatok teljes körű azonosításának és értékelésének érdekében.

Magyarázat a XI. fejezethez: Adózás

123. Adózási szempontból a társadalom felelős polgáraként való magatartás azt jelenti, hogy a vállalatoknak, minden országban ahol működnek, be kell tartaniuk az adójogszabályok betűjét és szellemét, együtt kell működniük a hatóságokkal, és a releváns vagy a jogszabályok által megkövetelt információkat a rendelkezésükre kell bocsátaniuk. Egy vállalat akkor felel meg az adójogszabályok szellemének, ha ésszerű lépéseket tesz a jogalkotó szándékának megállapítására, és e szándékkal összhangban értelmezi ezen adószabályokat, tekintettel a jogszabályi megfogalmazásra és a lényeges, időben párhuzamos jogalkotási előzményekre. Az ügyleteket ne úgy alakítsák ki, hogy azok adóvonzata ellentétes legyen az ügyletek mögöttes gazdasági következményeivel, hacsak nem létezik ilyen eredmény céljából külön jogszabály. Ebben az esetben a vállalat indokoltan tekintheti úgy, hogy az ügylet kialakítása nem vezet a jogalkotó szándékával ellentétes vállalati adóeredményre.

124. Az adójogszabályok betartása szintén magában foglalja az adóhatóságokkal való együttműködést, valamint az általuk – az adójogszabályok hatékony és méltányos alkalmazásának biztosítása érdekében – igényelt információszolgáltatást. Az ilyen együttműködésbe beleértendő az illetékes hatóságoktól – adóegyezmény vagy információcseréről szóló megállapodás alapján – érkező információkérés időben történő és teljes körű megválaszolása. Ez az információszolgáltatásra vonatkozó kötelezettségvállalás azonban nem korlátlan. Az *Irányelvek* kiváltképpen összekapcsolják a szolgáltatandó információkat azzal a jelentőséggel, amelyet a vonatkozó adójogszabályok érvényesítésében betöltenek. Ezáltal elismerik az egyensúlyteremtés szükségességét a vonatkozó adójogszabályok betartásából adódó vállalati terhek és az adóhatóságok azon igénye között, hogy az adójogszabályok betartatása érdekében teljes, időben történő és pontos információkkal rendelkezzenek.

125. A vállalatok együttműködésre, átláthatóságra és az adójogszabályok betartására vonatkozó kötelezettségvállalása tükröződjön a kockázatkezelési rendszerekben, struktúrákban és politikákban. Társasági jogi formában működő vállalatok esetében a vezető testületek helyzete olyan, hogy számos módon képesek az adókockázatokat felügyelni. A vezető testületek például proaktív módon dolgozzanak

ki megfelelő adópolitikai alapelveket, és hozzanak létre belső adóellenőrzési rendszereket, hogy a menedzsment intézkedések összhangban legyenek a testület adókockázatra vonatkozó álláspontjával. A vezető testület kapjon tájékoztatást minden potenciálisan lényeges adókockázatról, és a belső adóellenőrzési funkcióknak valamint a testület felé történő jelentéstételnek legyen kijelölt felelőse. Az adózást magában foglaló, átfogó kockázatkezelési stratégia nemcsak a társadalom felelős polgárként való magatartást teszi lehetővé a vállalat számára, hanem az adókockázatok hatékony kezelését is, ami a vállalatra leselkedő nagyobb pénzügyi, szabályozási és jó hírnevet érintő kockázatok elkerülését szolgálhatja.

126. Az adózási átláthatóság támogatja az adott ország adórendszerének integritását, és fontos eszköz annak megteremtéséhez és igazolásához, hogy a vállalatok betartják az adójogszabályok betűjét és szellemét. Multinacionális vállalatcsoport egyik országbeli tagja kiterjedt gazdasági kapcsolatokkal rendelkezhet egyazon multinacionális vállalatcsoport más országbeli tagjaival. Az ilyen kapcsolatok valamennyi fél adófizetési kötelezettségét befolyásolhatják. Ennek megfelelően az adóhatóságoknak szükségük lehet joghatósági területükön kívülről származó információkra, hogy értékelni tudják az említett kapcsolatokat, és meg tudják határozni a multinacionális vállalatcsoport joghatósági területük alá tartozó tagjának adófizetési kötelezettségét. A szolgáltatandó információ ismét arra korlátozódik, ami az említett gazdasági kapcsolatok előirányzott értékeléséhez – a multinacionális vállalatcsoporttag helyes adófizetési kötelezettségének megállapítása céljából – lényeges vagy jogszabályilag előírt. Ebben az információszolgáltatásban a multinacionális vállalatok legyenek együttműködők. Az *OECD/G20 adóalap-erőzítővel és a nyereségátcsoportosítással foglalkozó inkluzív keret (BEPS)* projekt számos intézkedése az átláthatóság javítását célozza, például az országonkénti jelentések elkészítése és megosztása (BEPS 13. intézkedés), az adófizetési döntésekkel kapcsolatos lényeges információk kötelező spontán megosztása (BEPS 5. intézkedés), valamint az agresszív adótervezési rendszerekre vonatkozó kötelező közzétételi szabályok (BEPS 12. intézkedés).

127. A transzferárzás különösen fontos kérdés a társadalom felelős polgárként való magatartás és az adózás területén. A globális kereskedelem és a határokon átnyúló közvetlen befektetések (és a multinacionális vállalatok e kereskedelemben és befektetésekben játszott fontos szerepének) drámai mértékű növekedése azt jelenti, hogy a transzferárzás lényegesen meghatározza a multinacionális vállalatcsoport tagjainak adófizetési kötelezettségét, mivel érdemben befolyásolja az adóalap megoszlását a multinacionális vállalat működési területe szerinti országok között. Az „OECD Modellegetezmény a jövedelem és a vagyon adóztatásáról” és az „ENSZ Modellegetezmény a kettős adóztatás elkerüléséről a fejlett és fejlődő országok között” című dokumentumokban egyaránt szerepel a szokásos piaci ár elve, amely a kapcsolt vállalkozások közötti nyereség kiigazításának nemzetközileg elfogadott normája. A szokásos piaci ár elvének alkalmazása elkerüli a nyereség és veszteség nem megfelelő áthelyezését, és minimalizálja a kettős adóztatás kockázatait. Megfelelő alkalmazásához szükséges a multinacionális vállalatok együttműködése az adóhatóságokkal, és hogy minden lényeges vagy jogszabályilag előírt információt megadjanak az általuk és kapcsolt felek által nemzetközi ügyletekre elfogadott transzferárzási módszer kiválasztására vonatkozóan. Ismert tény, hogy gyakran a multinacionális vállalatoknak és az adóhatóságoknak egyaránt nehéz meghatározniuk, hogy a transzferárzás megfelelően tükrözi-e a szokásos piaci ár normáját (vagy elvét), és hogy ennek alkalmazása nem mindig lehetséges egzakt módon.

128. Az OECD Adóügyi Bizottsága dolgozik – a szokásos piaci ár elvét tükröző transzferár- képzést biztosító – ajánlások kidolgozásán. A munka eredményeként 1995-ben megjelent az *„OECD Transzferár-irányelvek a multinacionális vállalatok és az adóhatóságok számára”* című kiadvány (*OECD Transzferár-irányelvek*), amely a *kapcsolt vállalkozások közötti transzferár meghatározásáról* szóló ajánlás [[OECD/LEGAL/0279](#)] tárgya lett (adott multinacionális vállalatcsoport tagjai általában a kapcsolt vállalkozások fogalmába esnek). Az *OECD Transzferár-irányelvei* folyamatosan frissülnek, hogy tükrözzék a globális gazdaságban végbemenő változásokat, valamint az adóhatóságok és a transzferárzással foglalkozó adózók tapasztalatait. Fontos megemlíteni a tanácsi ajánlás 2017-es felülvizsgálatát, amely tükrözi a BEPS-csomag Tanács általi jóváhagyását, erősíti a transzferár-irányelvek OECD-tagságon kívüli

hatását és jelentőségét, valamint a kormányok és az adófizetők számára egyértelműbbé és jogbiztonságosabbá teszi a transzferár-irányelvek jövőbeli felülvizsgálatainak státuszát, és támogatja azok időszerű végrehajtását. . Az OECD Tanácsa 2008-ban ajánlást fogadott el adóegyezmény hatálya alá eső fogadó állam adóztatási jogának meghatározása céljából a szokásos piaci ár elvének alkalmazására állandó telephelynek tulajdonítható nyereség megállapítására vonatkozóan. .

129. Az *OECD Transzferár-irányelvek* arra összpontosítanak, miként alkalmazható a szokásos piaci ár elve kapcsolt vállalkozások transzferárazásának értékelésére. Az OECD Transzferár-irányelvek célja – a transzferárazási esetekre kölcsönösen kielégítő megoldásokat mutatva – segíteni (az OECD-tagországi és nem OECD-tagországbeli) adóhatóságokat és a multinacionális vállalatokat, ezáltal minimálisra csökkentve az adóhatóságok közötti, valamint az adóhatóságok és multinacionális vállalatok közötti konfliktusokat, elkerülhetővé téve a költséges jogvitákat. A multinacionális vállalatokat ösztönzi a módosított és kiegészített *OECD Transzferár-irányelveiben* foglalt iránymutatás követésére, annak biztosítása érdekében, hogy transzferárazásuk tükrözze a szokásos piaci ár elvét.

130. Az OECD/G20 BEPS-projekt szélesebb körben megerősítette a multinacionális vállalatcsoportokra vonatkozó nemzetközi adórendszer egységességét és következetességét. Kiemelendő az *adóalap-erózió és nyereségátcsoportosítás megelőzését célzó és az adószerződésekkel kapcsolatos intézkedések végrehajtásáról szóló többoldalú egyezmény* [[OECD/LEGAL/0432](#)], amely megkönnyíti az adóelkerülés elleni küzdelemre és a nemzetközi adószabályok egységességének javítására irányuló számos intézkedés végrehajtását, beleértve a szerződésekkel való visszaélések elkerülésére és a vitarendezés javítására vonatkozó minimumszabályokat. E rendszer sikere a pozitív kapcsolatok hálózatán, az együttműködésen és a kölcsönösségen alapul.

II. rész: Az OECD multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelveinek alkalmazási eljárásrendje

A multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvekről szóló tanácsi határozat

A TANÁCS,

TEKINTETTEL a *Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezetről* szóló, 1960. december 14-i Konvenció 5. cikkének a) pontjára;

TEKINTETTEL az *OECD Nemzetközi befektetésekről és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozatára* (a *Nyilatkozat*) [[OECD/LEGAL/0144](#)], amelyben a Tagok és a tagi státusszal nem rendelkező Résztes Országok (a Résztes Országok) közösen ajánlják a *multinacionális vállalatok felelős üzleti magatartására vonatkozó irányelvek* (az *Irányelvek*) betartását az országukban tevékenykedő vagy székhellyel rendelkező multinacionális vállalatoknak;

FELISMERVE, hogy a Nyilatkozattal kapcsolatos nemzetközi együttműködésnek minden országra ki kell terjednie, mivel a multinacionális vállalatok működése az egész világra kiterjed;

KÍVÁNATOSNAK TARTVA azon eljárások fejlesztését, amelyek segítségével az *Irányelvekben* foglalt kérdésekről konzultációkra kerülhet sor, valamint az *Irányelvek* hatékonyságának előmozdítását;

A Befektetési Bizottság javaslata alapján:

A KÖVETKEZŐ HATÁROZATOT HOZZA:

I. A felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontok

1. A Résztes Országok felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontokat (NKP-k) hoznak létre az *Irányelvek* eredményességének előmozdítása érdekében. Az NKP-k feladatai:
 - a) Az *Irányelvek* ismertségének és alkalmazásának előmozdítása, például a megkeresések megválaszolásával;
 - b) Részvétel az *Irányelvek* alkalmazásával kapcsolatos panaszos esetek során felmerülő kérdések megoldásában.

Ezen túlmenően az NKP-k adott esetben, az érintett kormányzati szervekkel együttműködve támogathatják a kormányuk felelős üzleti magatartást előmozdító politikák kidolgozására, végrehajtására és egységességének fokozására irányuló erőfeszítéseit is.

Az NKP-k működéséről tájékoztatni kell az üzleti szférát, a munkavállalói szervezeteket, a civil szervezeteket és a többi érdekelt felet.

2. Szükség esetén a különböző Résztes Országok NKP-i együttműködnek minden, az *Irányelvekre* vonatkozó és a tevékenységüket érintő ügyben. Általános eljárásként először nemzeti szinten kell egyeztetést kezdeményezni, majd ezt követően van lehetőség az egyéb NKP-kkel való kapcsolatfelvételre.
3. Az NKP-k rendszeresen találkoznak, hogy megosszák tapasztalataikat és beszámoljanak tevékenységükről a Befektetési Bizottságnak.

4. A Részes Országok humán-, és pénzügyi erőforrásokat bocsátanak az NKP-k rendelkezésére, hogy eredményesen, a jelen határozathoz csatolt eljárásrendben leírt eredményességi szempontoknak teljes mértékben megfelelően láthassák el feladataikat, figyelembe véve a belső költségvetési kapacitást és gyakorlatot.
5. A Részes Országok a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport által elfogadott módon, rendszeres időközönként végzett szakértői értékelést végeznek az NKP-k munkájáról.

II. A Befektetési Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport

1. A Befektetési Bizottság (a Bizottság) felügyeli a nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat végrehajtását. Az Irányelvekkel kapcsolatos feladatai tekintetében a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport támogatja a Bizottságot az Nyilatkozat I. szakaszának végrehajtásában.
2. A Bizottság rendszeresen, vagy valamelyik Részes Ország megkeresésére egyeztetést tart az *Irányelvekben* foglalt kérdésekről és az alkalmazásuk során szerzett tapasztalatokról. A Bizottság időszakonként meghívja az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottságát (BIAC), az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottságát (TUAC) (a tanácsadó testületek), az OECD Civil Tanácsadó Szervezetét (OECD WATCH), valamint több nemzetközi partnert is, hogy kifejtsek véleményüket az *Irányelvekben* foglalt kérdésekkel kapcsolatban. A partnerek kérésére további megbeszélések lefolytatását kell biztosítani a fenti témákról.
3. Az *Irányelvekben* foglalt kérdések terén a Bizottság kapcsolatot kezdeményez a nem Részes Országokkal, hogy – az *Irányelvekkel* összhangban – világszerte elősegítse a felelős üzleti magatartást és az egyenlő versenyfeltételek megteremtését. Arra is törekszik, hogy együttműködjön azokkal a nem Részes Országokkal, amelyeknek különös érdeke fűződik az *Irányelvekhez*, valamint azok alapelveinek és normáinak előmozdításához.
4. A Bizottság a felelős az *Irányelvekben* foglaltak pontos meghatározásáért. A pontosítást igénylő panaszos esetekben érintett felek lehetőséget kapnak arra, hogy véleményüket szóban, vagy írásban kifejtsek. A Bizottság nem dönt egyes vállalatok magatartását illetően.
5. A Bizottság megvitatja az NKP-k tevékenységét, hogy növelje az *Irányelvek* hatékonyságát, és előmozdítsa a NKP-k közötti funkcionális egyenértékűséget.
6. A Bizottság időszakonként beszámol a Tanácsnak az *Irányelvekben* foglalt kérdésekről. Beszámolóiban számot ad a NKP-k jelentéseiről és adott esetben a tanácsadó testületek - a BIAC, a TUAC, az OECD Watch, valamint egyéb nemzetközi partnerek és nem Részes Országok - észrevételeiről.
7. A Bizottság a Nemzeti Kapcsolattartó Pontokkal együttműködve proaktívan előmozdítja, hogy a vállalatok hathatósan betartsák az *Irányelvekben* foglalt alapelveket és normákat. Különösen keresi az együttműködés lehetőségét a tanácsadó testületekkel (BIAC, TUAC, OECD Watch, és egyéb nemzetközi partnerekkel, érdekelt felekkel). Az együttműködés célja, hogy ösztönözze a multinacionális vállalatokat a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez való pozitív hozzájárulásban. E mellett célja, hogy segítse a vállalatokat az egyes termékekkel, térségekkel, ágazatokkal vagy iparágakkal összefüggő káros hatások kockázatainak feltárásában és kezelésében.

III. A határozat végrehajtása és felülvizsgálata

1. Jelen határozathoz csatolt eljárásrend meghatározza a Részes Országok, NKP-kre, a Bizottságra és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoportra a jelen határozat végrehajtása során alkalmazandó elvárásokat, ajánlásokat és útmutatást.

2. Jelen határozatot rendszeres időközönként felül kell vizsgálni. A felülvizsgálatra a Bizottság tesz javaslatot, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport pedig a változtatásokra vonatkozó konkrét javaslatokat dolgoz ki és nyújt be a Bizottságnak.

Eljárásrend

I. A felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontok

A felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontok (NKP-k) feladata az *Irányelvek* eredményességének előmozdítása. Az NKP-k működése:

1. látható,
2. hozzáférhető,
3. átlátható,
4. elszámoltatható,
5. pártatlan és méltányos,
6. kiszámítható, és
7. összeegyeztethető az *Irányelvekkel*.

Ezen elvek együttesen alkotják az NKP-k alapvető eredményességi szempontjait. Sajátos körülményeiket figyelembe véve az NKP-k a funkcionális egyenértékűsége törekednek, ami azt jelenti, hogy az alapvető eredményességi szempontok teljesülése révén minden NKP azonos eredményességgel működik.

A. Intézményi keretek

Az NKP-k funkcionális egyenértékűségére és az *Irányelvek* eredményességének előmozdítására vonatkozó célokkal összhangban, a Részes Országok az alapvető eredményességi szempontok követelményeinek teljesülésére tekintettel, rugalmasan szervezhetik meg az NKP-eket. Az NKP-k intézményi kereteinek meghatározásakor a kormányok adott esetben a szociális partnerek és más érdekelt felek, valamint más érintett kormányzati szervek aktív támogatását veszik igénybe.

Ennek megfelelően az NKP-k:

1. Összetétele, szervezete és megfelelő erőforrásai lehetővé teszik, hogy eredményesen foglalkozzanak az *Irányelvekben* foglalt kérdések széles körével, hozzáférjenek az NKP-k feladatköre minden lényeges vetületével kapcsolatos szakértelemhez, pártatlanul működjenek, és megfelelő szintű elszámoltathatóságot tartsanak fenn a részes kormány felé.
2. Az alapvető eredményességi szempontok teljesítéséhez és a funkcionális egyenértékűség megteremtéséhez különböző szervezeti formákat is alkalmazhatnak, szem előtt tartva az érdekelt felek bizalmának fenntartásának fontosságát. Az NKP állhat például egy magas rangú kormánytisztviselőből vagy egy magas rangú tisztviselő által vezetett kormányhivatalból; magas rangú tisztviselőkből álló vagy általuk vezetett intézményközi vagy tárcaközi testületből; a kormány, az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek és egyéb civil szervezetek képviselőiből álló testületből (több érdekelt fél részvételén alapuló) és/vagy független szakértőkből. A kormányok számára ajánlott, hogy – amennyiben ez célszerű – vonják be az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek és egyéb civil szervezetek képviselőit a tanácsadó vagy felügyelő testületekbe, hogy segítsék az NKP-t feladata ellátásában.

3. Érdemi kapcsolatokat alakítanak ki és tartanak fenn, adott esetben együttműködnek a szociális partnerekkel, valamint az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, a civil szervezetek és/vagy más érdekelt felek képviselőivel, akik hozzá tudnak járulni az *Irányelvek* eredményességéhez.

B. Tájékoztatás és népszerűsítés

Az NKP:

1. Megfelelő eszközökkel ismertté és elérhetővé teszi az *Irányelveket*, ideértve az online és a nemzeti nyelveken történő tájékoztatást. Az NKP-knek az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondossági iránymutatását is elérhetővé kell tennie, figyelembe véve az *Irányelv* II. fejezete Magyarázatának 15. pontjában említett útmutatás sajátos jellegét. Az érintett érdekelt feleket, beleértve a leendő (belföldi és külföldi) befektetőket is, adott esetben tájékoztatni kell az *Irányelvről*.
2. Növeli az *Irányelvek*, alkalmazási eljárásaik és az NKP-k iránti tudatosságot, adott esetben az érintett kormányzati szervekkel, az üzleti szférával, a munkavállalói szervezetekkel, egyéb civil szervezetekkel és az érdeklődő nyilvánosságal való együttműködés révén.
3. Válaszol az *Irányelvekkel* és az OECD kellő gondossági útmutatásával, valamint magával az NKP-vel kapcsolatos, többek között a következőktől érkező megkeresésekre, melyek az alábbiak lehetnek:
 - a) más NKP-k;
 - b) az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, egyéb civil szervezetek és a nyilvánosság;
 - c) a nem Részes Országok kormányai.

C. Panaszos esetek

Az NKP bíróságon kívüli panaszkezelési mechanizmus formájában hozzájárul az *Irányelvek* alkalmazásával kapcsolatos, panaszos esetekben felmerülő kérdések megoldásához olyan módon, amely összhangban van a fenti, I.A. szakaszban felsorolt, alapvető eredményességi szempontokkal. Az NKP-k közzéteszik panaszkezelési eljárásaikat, amelyeket a panaszos esetek kezelése során követnek, és amelyek összhangban vannak a jelen eljárásrenddel. Az NKP-k számára ajánlott, hogy a panaszkezelési eljárásaik kidolgozása során egyeztessenek az érdekelt felekkel. A felmerülő problémák hatékony, időben történő, valamint a vonatkozó jogszabályoknak és az *Irányelveknek* megfelelő megoldása érdekében az NKP fórumot biztosít konzultációra és rendelkezésre bocsátja az *Irányelvekkel* kapcsolatos szaktudását, segíti az üzleti szférát, a munkavállalói és egyéb civil szervezeteket, valamint a többi érdekelt felet. Az egyes esetek jellemzőitől függően ez a segítségnyújtás magában foglalhatja a konstruktív párbeszéd támogatását, a felek közötti megállapodások elősegítését és/vagy ajánlások kiadását. Az ilyen segítségnyújtás célja lehet az *Irányelvek* jövőbeni alkalmazásának előmozdítása és/vagy a káros hatásoknak az *Irányelvekkel* összhangban történő kezelése.

Ezen segítségnyújtás során az NKP:

1. Ha a panaszos eset jellemzői miatt más NKP-k is érintettek, jóhiszeműen egyeztet velük a vezető és a támogató NKP-k kiválasztása érdekében.
2. Egyeztet a felekkel a felmerült kérdésekről, előzetesen értékeli, hogy a felvetett problémák indokolnak-e további vizsgálatot, és megválaszolja az érintett felek kérdéseit.
3. Ha az NKP az előzetes értékelés alapján úgy dönt, hogy a felvetett problémák további vizsgálatot indokolnak, akkor felajánlja jószolgálati segítségét az érintett feleknek a problémák megoldásához. Ennek érdekében az NKP konzultál a felekkel, és adott esetben:
 - a) Kikéri az illetékes hatóságok és/vagy az üzleti szféra, a munkavállalói és egyéb civil szervezetek képviselőinek, valamint az illetékes szakértőknek a véleményét;
 - b) egyeztet bármely más érintett Részes Ország NKP-jével;
 - c) a Titkárságtól információt kér hasonló panaszos esetekről, vagy útmutatást kér a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoporttól (WPRBC), ha kétségei vannak az *Irányelvek* értelmezésével

kapcsolatban. Az ilyen információk és útmutatások tanácsadó jellegűek, bizalmasak és esetspecifikusak, nem jelentik az *Irányelvek* értelmezésének tisztázását, amely az alábbi II.2.c) szakasz szerint továbbra is a Bizottság hatáskörébe tartozik. A rendelkezésre álló erőforrások függvényében, és az ügy elintézésének késedelmét megelőzendő, az információkat mielőbb rendelkezésre kell bocsátani;

- d) A felek segítése érdekében, a problémák megoldására megegyezésen alapuló és peren kívüli eszközöket – mint a közvetítés vagy a békéltetés – kínál, és ezek alkalmazását elősegíti – az érintett felek beleegyezése esetén.
4. Az eljárás lezárását és az érintett felekkel történő egyeztetést követően – figyelembe véve az üzleti szempontú és más, az érintett felekhez kapcsolódó érzékeny információk védelmének szükségességét – zárónyilatkozat kiadásával nyilvánosságra hozza az eljárás eredményét:
- a) ha az NKP úgy dönt, hogy a felvetett problémák nem indokolják a további vizsgálatot, akkor a nyilatkozatnak legalább a felvetett problémákat, adott esetben a felek álláspontját, az NKP által a beadvány vizsgálata során tett lépéseket és a felek eljárásban való részvételét, valamint az NKP döntésének indokait kell ismertetnie;
 - b) ha a felek a felvetett problémák tekintetében egyezsége jutottak, akkor a nyilatkozatnak legalább a felvetett problémákat, adott esetben a felek álláspontját, az NKP által a felek segítése érdekében tett lépéseket, valamint a megállapodás elérésének időpontját kell tartalmaznia. A megállapodás tartalmára vonatkozó információk csak annyiban szerepelnek, amennyiben az érintett felek beleegyeznek. Megállapodás esetén az NKP adott esetben az *Irányelvek* alkalmazására vonatkozó ajánlásokat is belefoglalhatja a nyilatkozataiba;
 - c) ha nem születik megállapodás, vagy ha valamelyik fél nem hajlandó részt venni az eljárásban, akkor a nyilatkozatban legalább a felvetett problémákat, adott esetben a felek álláspontját, az okokat, amelyek miatt az NKP úgy döntött, hogy a felvetett problémák további vizsgálatot igényelnek, valamint az NKP által a felek segítése érdekében tett lépéseket kell ismertetni, beleértve a felek eljárásba való bevonására vonatkozó információkat is. Az NKP-nek adott esetben az *Irányelvek* alkalmazására vonatkozó ajánlásokat is meg kell fogalmaznia. Amennyiben szükséges, a nyilatkozat arra is kitérhet, miért nem jött létre megállapodás. Ha az alkalmazandó jogszabályok és az NKP ügyintézési eljárásai lehetővé teszik, az NKP saját belátása szerint a zárónyilatkozatában kifejtetheti véleményét arról, hogy a vállalat betartotta-e az *Irányelveket*.

Az NKP idejében értesíti a Bizottságot és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoportot a panaszos eseteinek eredményéről.

- 5. A panaszos eset lezárását követően - adott esetben - nyomon követi az ajánlások végrehajtását, illetve adott esetben a felek által elért megállapodást. Az NKP-nek nyomon követési nyilatkozatot kell közzétennie. A zárónyilatkozatban utalni kell minden olyan nyomon követésre, amelyet az NKP el kíván végezni, beleértve az erre vonatkozó határidőket is.
- 6. Az NKP átláthatóan jár el, és panasz esetén tájékoztatja az érintett feleket a többi fél által az NKP elé terjesztett, minden releváns tényről és érvről, különösen a jószolgálati szakasz során. Ugyanakkor valamelyik fél ésszerű megkeresésére, például az érzékeny információk és/vagy a panaszos esetben érintett érdekelt felek érdekeinek védelme érdekében az NKP bizonyos információkat bizalmasan kezelhet a többi féllel szemben.
- 7. Tájékoztatja a feleket, hogy az eljárás során, vagy utána nem hozhatják nyilvánosságra, illetve harmadik féllel nem közölhetik azokat a tényeket és érveket, amelyeket a többi fél, vagy az NKP (beleértve adott esetben a külső közvetítő vagy békéltető által) a fenti 1–5. pontban leírt eljárás során megosztott. Ez alól kivétel, ha a megosztó fél beleegyezik a közzétételbe, amennyiben az ilyen tények és érvek már nyilvánosak, vagy ha a közzététel elmaradása ellentétes lenne a nemzeti jog rendelkezéseivel.

8. Ha problémák merülnek fel a nem Résztes Országokban, akkor intézkedik az érintett problémák megértése érdekében, és követi az eljárásrendet.
9. A folyamat során, az NKP-nek lehetőségeikhez mérten minden megfelelő lépést meg kell tennie a panaszos esetben érintett felekkel szembeni megtorlás kockázatának kezelése érdekében. Ha tényleges, vagy potenciális megtorlásról szereznek tudomást, az NKP-knek a lehetőségekhez mérten támogatniuk kell az érintett felet a kár elkerülésében és mérséklésében, és – lehetőség szerint a veszélyeztetett személlyel (személyekkel) egyeztetve – kapcsolatba kell lépniük az illetékes hatóságokkal. A kormányoknak megfelelő lépéseket kell tenniük az NKP és tagjainak a megtorlásokkal szembeni védelme érdekében.

D. A felelős üzleti magatartás előmozdítására irányuló kormányzati erőfeszítések támogatása

Az Irányelvek eredményességének előmozdítása érdekében az NKP-k adott esetben és az érintett kormányzati szervekkel összehangoltan támogathatják kormányuk erőfeszítéseit a felelős üzleti magatartás előmozdítását célzó szakpolitikák kidolgozásában, végrehajtásában, és koherenciájának elősegítésében. Az ilyen támogatás nyújtása vagy igénylése során figyelembe kell venni az NKP-nek a *határozat* I.1. pontjában leírt feladatai ellátásához szükséges erőforrásait és kapacitását.

E. Jelentés

1. Minden NKP évente jelentést készít a Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport számára.
2. A jelentés tartalmazza az NKP tevékenységének jellegéről és annak eredményeiről szóló információkat, ideértve a panaszos eseteket is.

F. Szakértői felülvizsgálat

A Résztes Országok a Titkárság által szervezett, időszakos szakértői felülvizsgálatot folytatnak az NKP-kről az *Irányelvek* eredményesebb alkalmazása, a bevált gyakorlatok megosztása, valamint az NKP-k eredményességének és funkcionális egyenértékűségének előmozdítása érdekében. Az időszakos szakértői felülvizsgálatok módozatait, beleértve a szakértői felülvizsgálat lefolytatásának eljárásait, a szakértői felülvizsgálati ciklus időtartamát és a finanszírozási szabályokat, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport hagyja jóvá, és a vizsgálatot évente meg kell ismételni. Az időszakos szakértői felülvizsgálatok első ciklusa csak az ilyen módozatok jóváhagyása után indul.

II. A Befektetési Bizottság, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport és a Titkárság

1. A Bizottság, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport és a Titkárság saját hatáskörüknek megfelelően megvizsgálja az NKP-k azon kéréseit, hogy tevékenységük végzéséhez segítséget kapjanak, beleértve azt is, ha kétség merül fel az *Irányelvek* értelmezésével kapcsolatban bizonyos körülmények között.
2. A Bizottság, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport segítségével, az *Irányelvek* eredményességének fokozása és az NKP-k funkcionális egyenértékűségének elősegítése érdekében:
 - a) megvizsgálja az NKP-k fenti I.E. szakaszban leírt éves jelentéseit. Ezen jelentések alapján a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport évente nyilvános jelentést ad ki, amelyben elemzi az NKP-k tevékenységét;
 - b) Vizsgálja a Résztes Ország, a tanácsadó testület (BIAC, TUAC, OECD Watch) megalapozott beadványát adott NKP panaszos esetek kezelésével kapcsolatos kötelezettségeinek teljesítéséről. A Bizottság a választ konszenzussal hagyja jóvá. Az a Résztes Ország, amelynek NKP-je megalapozott beadvány tárgyát képezi, jóhiszeműen részt vesz a folyamatban, és elvárható, hogy – kivételes körülmények kivételével – csatlakozzon a konszenzushoz;

- c) mérlegeli az Irányelvek értelmezésének egyértelműsítését valamely Résztes Ország, tanácsadó testület (az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottsága/az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottsága) vagy az OECD Civil Tanácsadó Szervezetének) megkeresésére. Az ilyen kérelmek vonatkozhatnak arra, hogy valamely NKP panaszos esetekben helyesen értelmezte-e az *Irányelveket*, de ilyen esetekben a Bizottság nem von le következtetéseket az egyes vállalatok magatartásával kapcsolatban;
 - d) Szükség esetén ajánlásokat tesz az NKP-k működésének javítása és az *Irányelvek* eredményes alkalmazása érdekében. Ha a legutóbbi kétéves jelentéstételi ciklus alapján és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport javaslatára a Bizottság megállapítja, hogy valamely NKP hosszabb időn keresztül és jogos ok nélkül nyilvánvalóan nem az ezen *eljárásrenddel* összhangban működik, megfelelő ajánlásokat tehet a Résztes Orzágnak, és felkérheti, hogy meghatározott időn belül tegyen jelentést, a Bizottság ezt ismételten megteheti mindaddig, amíg meg nem győződik arról, hogy a problémákat megoldották. A Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport konszenzussal hoz döntéseket ezekben az ügyekben. Az a Résztes Ország, amelynek NKP-je érintett, jóhiszeműen részt vesz a folyamatban, és elvárható, hogy – kivételes körülmények kivételével – csatlakozzon a konszenzushoz;
 - e) együttműködik a nemzetközi partnerekkel;
 - f) kapcsolatot tart az érdekelt nem Résztes Országokkal az *Irányelvekben* foglalt kérdésekben és alkalmazásukban.
3. A Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport az *Irányelvekben* foglalt bármely kérdéssel kapcsolatban kérhet és mérlegelhet szakértői véleményt. Ennek érdekében a megfelelő eljárásról a Bizottság dönt.
4. A Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport hatékonyan és időben látja el feladatait.
5. Feladataik ellátásában a Bizottságot és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoportot a Titkárság segíti, amely a Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport átfogó útmutatása mellett, valamint a szervezet munkaprogramjának és költségvetésének függvényében:
- a) központi tájékoztatási pontként szolgál azon NKP-k számára, amelyeknek kérdései vannak az *Irányelvek* népszerűsítésével, értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban. Az Irányelvek értelmezéséről a fenti I.C.2. c) pontnak megfelelően áll rendelkezésre tájékoztatás;
 - b) összegyűjti, és nyilvánosan hozzáférhetővé teszi – többek között a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoportot a fenti II.2. a) pont szerinti, az NKP-k tevékenységeit elemző éves jelentés közzétételével támogatva – az NKP-k intézményi keretekkel, népszerűsítési tevékenységeivel és az *Irányelvek* panaszos esetekben történő alkalmazásával kapcsolatos, legújabb tendenciákra és kialakulóban lévő gyakorlatokra vonatkozó, releváns információkat. A Titkárság egységes jelentéstételi formátumot dolgoz ki, hogy támogassa a panaszos esetek naprakész adatbázisának létrehozását és fenntartását, és rendszeresen elemzi ezeket a panaszos eseteket;
 - c) elősegíti az egymástól való tanulási tevékenységeket, valamint a kapacitásfejlesztést és a képzést, különösen az új Résztes Országok és az új NKP-k munkatársai számára, az *Irányelvek* és alkalmazási eljárásrendjük, például a népszerűsítés, valamint a békéltetés és közvetítés elősegítése terén;
 - d) a fenti I.F. szakaszban említettek szerint megszervezi az NKP-k rendszeres szakértői felülvizsgálatát;
 - e) Segíti az NKP-k közötti együttműködést, ha szükséges; és
 - f) Népszerűsíti az *Irányelveket* a megfelelő nemzetközi fórumokon és üléseken, továbbá támogatja az NKP-k és a Bizottság erőfeszítéseit az Irányelvekkel kapcsolatos ismeretek nem Résztes Országokban történő terjesztésében.

III. Egyéb

Ezen eljárásrend nem keletkeztetnek további, nemzetközi jog szerinti jogokat vagy kötelezettségeket.

Magyarázat az alkalmazási eljárásrendhez

1. A tanácsi határozat a Részes Országok elkötelezettségét jelenti az *Irányelvek* szövegében foglalt ajánlások alkalmazásának előmozdítása iránt. Az eljárásrend a tanácsi határozat mellékletét képezi, és elvárásokat, ajánlásokat és egyéb iránymutatásokat fogalmaznak meg a Részes Országok, a felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontok (NKP-k), a Befektetési Bizottság (a Bizottság), a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport (WPRBC) és a Titkárság számára, anélkül, hogy a nemzetközi jog alapján további jogokat vagy kötelezettségeket keletkeztetnének. Az elvárásokat a kijelentő mód használata jelzi. Az ajánlásokat a „kell”, „ösztönöz”, „ajánl” és „javasol” igék és toldalékkal ellátott formái jelzik. Az útmutatásokat a „szabad”, „lehet” szavak és a „-hat”, „-het” képző használata jelzik.
2. A tanácsi határozat az alábbiakban összefoglalva meghatározza a Részes Országoknak az Irányelvekkel kapcsolatos legfontosabb feladatait az NKP-k tekintetében:
 - NKP-k létesítése és az érdekelt felek tájékoztatása az *Irányelvekkel* kapcsolatos eszközök hozzáférhetőségéről.
 - A szükséges emberi és pénzügyi erőforrások rendelkezésre bocsátása.
 - A különböző Részes Országok NKP-i között, szükség esetén, az együttműködés támogatása.
 - Az NKP-k rendszeres találkozóinak és a Bizottság számára történő beszámolásnak lehetővé tétele.
3. A Tanácsi határozat a Bizottság *Irányelvekhez* kapcsolódó feladatait is rögzíti az alábbiak szerint:
 - Tapasztalatcserék szervezése az *Irányelvekkel* kapcsolatos kérdésekről.
 - Pontosítások szükség szerinti megjelentetése.
 - Eszmecserék folytatása az NKP-k tevékenységéről.
 - Beszámoló az OECD Tanácsnak az *Irányelvekről*.
4. A Befektetési Bizottság az OECD azon szerve, amely az *Irányelvek* alkalmazásának felügyeletéért felelős. Ez a felelősség nemcsak az *Irányelvekre*, hanem a Nyilatkozat valamennyi elemére vonatkozik (a nemzeti bánásmód eszközeire, valamint a nemzetközi beruházási ösztönzők a visszatartó eszközök és az ellentmondó követelményekre vonatkozó eszközökre). A Bizottság annak biztosítására törekszik, hogy a Nyilatkozat minden egyes eleme világos legyen, tiszteletben tartsák, az elemek kiegészítsék egymást, és összhangban legyenek egymással.
5. A Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport a Bizottságnak alárendelt szerv, melynek felelősségi köre az *Irányelvekre* és a határozatokra, döntésekre terjed ki. Az eljárásrend számos olyan módot sorol fel, amelyekkel a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport segítséget nyújt a Bizottságnak, többek között:
 - Az NKP-k rendszeres szakértői felülvizsgálati módszereinek kidolgozása, a szakértői felülvizsgálatok Titkárság általi megszervezésének felügyelete, valamint a szakértői felülvizsgálatról szóló jelentések jóváhagyása;
 - Tanácsadás azon NKP-k számára, amelyeknek kérdései vannak az *Irányelvek* adott körülmények közötti értelmezésével kapcsolatban;
 - A Bizottság válaszainak előkészítése a megalapozott beadványokra és az *Irányelvek* pontosítására irányuló kérdésekre;
 - Ajánlások megtételére vonatkozó tanácsadás a Bizottságnak olyan Részes Ország viszonylatában, ahol az NKP hosszabb ideje, jogos ok nélkül nyilvánvalóan működésképtelenné vált;

- A Bizottság támogatása az NKP-k éves jelentéseinek vizsgálatában és az NKP-k tevékenységéről szóló, éves nyilvános jelentés kiadásában.

6. Mivel a felelős üzleti magatartás egyre fontosabbá válik a nem Résztes Országok számára, a határozat előírja a nem Résztes Országokkal való kapcsolatfelvételt és együttműködést az *Irányelvekben* foglalt kérdésekben. Ez a rendelkezés lehetőséget teremt a Bizottság számára, hogy külön találkozót szervezzen az érdeklődő nem Résztes Országokkal az Irányelvekben foglalt normáknak és alapelveknek, valamint azok alkalmazási eljárásainak megismertetésére. A Bizottság – az ide vonatkozó OECD eljárásrendet betartva – be is vonhatja a Résztes Országokat bizonyos, a felelős üzleti magatartással kapcsolatos tevékenységekbe vagy projektekbe, ideértve a Bizottság ülésein való részvételt.

7. A Bizottság együttműködik az NKP-kkel, és keresi az együttműködés lehetőségeit a tanácsadó testületekkel (az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottságával és az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottságával), az OECD Civil Tanácsadó Szervezetével és más nemzetközi partnerekkel az Irányelvek eredményes alkalmazásának proaktív előmozdítása érdekében. A nyilatkozat végrehajtásának felügyeletére irányuló munkája részeként a Bizottság – a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport támogatásával – útmutatást ad és arra törekszik, hogy növelje a vállalkozások kapacitását a felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondosság alkalmazásához, beleértve az egyes ágazatokat, földrajzi területeket és kockázati területeket is. Ezt többek között a több érdekelt fél bevonásával és a kis- és közepes vállalkozások igényeinek figyelembevételével, az NKP-kkel együttműködve kell végrehajtani. Az NKP-k részére további iránymutatás ezzel kapcsolatban az alábbi 21. pontban található.

I. Magyarázat az NKP-kre vonatkozó eljárásrendhez

8. Az NKP-k fontos szerepet játszanak az *Irányelvek* ismertségének és eredményességének fokozásában. Bár az Irányelvek mindennapi betartásáért a vállalatok a felelősek, a kormányok és NKP-ik hozzájárulhatnak az *Irányelvek* eredményes alkalmazásának javításához. Ezért a kormányok megállapodtak, hogy jobb iránymutatás szükséges az NKP-k szervezését és tevékenységeit illetően, például rendszeres ülések és a Bizottság felügyelete révén.

9. A határozat eljárásrendjében szereplő, számos funkció és tevékenység nem újdonság, hanem az évek során felhalmozódott tapasztalatot és a kidolgozott ajánlásokat tükrözi. Egyértelmű megfogalmazásuk átláthatóbbá tette az *Irányelvek* alkalmazási mechanizmusainak elvárt működését. Az NKP-kre vonatkozó eljárásrend hat része tartalmazza az összes funkciót: intézményi keretek, tájékoztatás és népszerűsítés, panaszos esetek, a felelős üzleti magatartás előmozdítására irányuló kormányzati erőfeszítések támogatása, jelentéstétel és szakértői felülvizsgálatok.

10. Ezt a hat részt megelőzi egy bevezető pont, amelyik meghatározza az NKP-k alapvető célját, az alapvető eredményességi szempontokkal együtt. Bár a kormányok rugalmasan alakíthatják ki az NKP-ket, az NKP-k mindegyikének azonos eredményességgel kell működnie, ami a „funkcionális egyenértékűségként” határozható meg. A funkcionális egyenértékűség alapvető fontosságú ahhoz, hogy a teljes NKP-hálózat eredményesen járuljon hozzá az *Irányelvek* alkalmazásához, különös tekintettel az összes NKP-nek a panaszos esetkezelési mechanizmusba való, teljes körű bevonására. Az összes NKP ilyen jellegű bevonása fontos az érdekelt felek bizalma és az NKP-k teljes eredményessége szempontjából. Minden NKP – sajátos körülményeire tekintettel – a funkcionális egyenértékűsége törekszik feladatai ellátása során, az alábbiakban ismertetett alapvető eredményességi szempontok teljesítésével, így a Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport számára is segítséget nyújt a szakértői felülvizsgálatok és az NKP-k magatartásának megvitatása alkalmával.

A funkcionális egyenértékűség alapvető eredményességi szempontjai az NKP-k tevékenységeiben:

a. Látható.

A határozatnak megfelelően a Résztes Országok vállalják, hogy olyan NKP-ket hoznak létre, amelyek az érdekeltek és az érintett kormányzati szervek számára könnyen azonosíthatók

országukon belül és kívül, valamint tájékoztatják az üzleti szférát, a munkavállalói szervezeteket és más érdekelt feleket, beleértve a civil szervezeteket is, az *Irányelvek* alkalmazása során az NKP-khez kapcsolódó eszközök hozzáférhetőségéről. Ebben a tekintetben alapvető lépésként az NKP-k átfogó weboldallal vagy honlappal rendelkeznek. A kormányoknak közzé kell tenniük az NKP-ikre vonatkozó információkat, például a kormányzaton belüli helyüket, az intézményi kereteket és az ügykezelési eljárásokat, valamint aktív szerepet kell vállalniuk az *Irányelvek* népszerűsítésében, ami magában foglalhat népszerűsítő rendezvényeket és az eszközzel kapcsolatos anyagokat. Ezen rendezvényeket vagy anyagokat az üzleti, munkavállalói, civil vagy más érdekelt felekkel együttműködve is el lehet készíteni, de nem feltétlenül szükséges az összes csoport bevonása, minden egyes alkalommal.

b. Hozzáférhető.

Az NKP-k könnyű elérhetősége fontos a hatékony működésük érdekében. Ez magában foglalja az elérhetőség megkönnyítését az üzleti élet, a munkavállalói és a civil szervezetek, valamint a nyilvánosság egyéb körei számára. Az NKP-knek hatékonyan és időben meg kell válaszolniuk minden megalapozott információkérést, és el kell járniuk a panaszos esetekben. Az NKP-k nem számítanak fel benyújtási díjat, a panaszok benyújtására vonatkozó követelmények világosan megfogalmazottak, könnyen hozzáférhetők, szükségtelenül nem megterhelőek. Adott esetben, az NKP idő- és költségvetési kapacitásának megfelelően az NKP-k pártatlan és méltányos segítséget is nyújthatnak az érintett feleknek. Ilyen támogatás lehet például a nyelvhasználat és a fordítás, az elfogadható beadványok benyújtására és a közvetítésre vonatkozó útmutatás, rugalmasság a határidők tekintetében, vagy az eljárásban való részvétel megfizethető lehetőségeinek biztosítása, például online tárgyalási lehetőségek.

c. Átlátható.

Az átláthatóság a többi, alapvető eredményességi szemponthoz való hozzájárulása miatt és az érdekelt felek, a panaszos esetekben érintett felek, valamint a nyilvánosság bizalmának elnyerése szempontjából fontos. Így általános elvként, az alkalmazandó jogszabályok függvényében, az NKP tevékenysége átlátható. Az átláthatóságot mutatja például, hogy az NKP-k éves jelentéseit közzéteszik az OECD számára. Mindazonáltal a panaszos esetek során, az NKP az eljárások I.C.6–7. szakaszával, és a kapcsolódó Magyarázatokkal összhangban az eljárásrend bizonyos aspektusait bizalmasan kezelheti.

d. Elszámoltatható.

Tekintettel az *Irányelvek* ismertségének növelésében játszott szerepükre – és arra a potenciális lehetőségre, hogy segítsék a vállalatok és a társadalmak közötti nehéz kérdések kezelését – a Nemzeti Kapcsolattartó Pontok beszámolnak tevékenységükről. Nemzeti szinten a parlamentek, a kormányok, az NKP-k tanácsadó testületei (ahol ilyenek léteznek), valamint az érdekelt felek szerepet játszhatnak a NKP-k tevékenységéről való visszajelzésben, és a folyamatos tanulás forrásaként szolgálhatnak az NKP-k teljesítményének javítása érdekében. Az éves jelentések és az NKP-k rendszeres találkozóit, az egymástól való tanulási tevékenységek és a szakértői felülvizsgálatok lehetőséget adnak a tapasztalatok megosztására és a „legjobb gyakorlatok” ösztönzésére az NKP-k tekintetében. A Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport vélemény- és tapasztalat-megosztást is folytat, amelynek során értékelni lehet az NKP-k tevékenységeinek eredményességét.

e. Részhajlástól mentes és méltányos.

A pártatlanság és a méltányosság előfeltétele az érdekelt felek, a panaszos esetekben érintett felek és a nyilvánosság folyamatos bizalmának. Ennek megfelelően a kormányok olyan módon szervezik meg az NKP-iket, amely lehetővé teszi számukra, hogy ekként cselekedjenek, és ekként is tekintsenek rájuk. A panaszos esetek rendezése során az NKP-k pártatlanul járnak el, többek között azáltal, hogy aktívan igyekeznek megelőzni és kezelni a lehetséges, vagy vélt

összeférhetetlenséget mindazon személyek estében, akik az NKP nevében, vagy azon kívül szerepet játszanak a feleknek a panaszos esetben felmerült problémák rendezésében való segítségnyújtásban. Az NKP-knek arra is törekedniük kell, hogy – különösen egyértelmű és hozzáférhető ügykezelési eljárásokon keresztül – a felek tisztességes és méltányos feltételek mellett vehessenek részt az eljárásban, például azáltal, hogy a hatalmi és erőforrásbeli egyenlőtlenségek ne akadályozzák a felek eredményes részvételét az eljárásban, vagy az eljárás szempontjából releváns információforrásokhoz való ésszerű hozzáférés biztosításával.

f. Kiszámítható.

Az NKP-k egyértelmű és nyilvánosan hozzáférhető tájékoztatást nyújtanak a működésükről és szerepükről, a feladataik ellátása során követett eljárásokról, különösen a panaszos esetek megoldása során. A következő területeken kell ilyen információkat nyújtani:

- jószolgálati tevékenység,
- a panaszos eljárás szakaszai, beleértve az indikatív időkereteket és az előzetes értékelés szempontjait,
- a jóhiszeműség és a titoktartás elvárásai,
- a folyamat jellege és lehetséges eredményei, és
- az NKP-k szerepe a felek között létrejött megállapodások vagy az NKP által tett ajánlások végrehajtásának nyomon követésében.

Az NKP-k egyértelmű és hozzáférhető módon megfogalmazott ügykezelési eljárásokat tesznek közzé, és rendszeresen tájékoztatják a panaszos esetekben érintett feleket az ügy előrehaladásáról, különösen akkor, ha az alábbi 51. és 52. pontban meghatározott, indikatív időkeretek meghosszabbításra szorulnak.

g. Összeegyeztethető az Irányelvekkel.

Az NKP-k az Irányelvekkel összeegyeztethető módon működnek. A panaszos esetek kezelése során ez azt jelenti, hogy a felekkel együttműködve el kell kerülni minden olyan helyzetet, amikor a megállapodások ellentétesek az Irányelvekkel, vagy amikor az ügykezelési eljárások nincsenek összhangban az eljárásrenddel.

Intézményi keretek

11. Az NKP intézményi keretei lehetővé teszik az NKP számára, hogy megfeleljen az alapvető eredményességi szempontoknak, adott esetben megőrizze a szociális partnerek és más érdekelt felek bizalmát, és elősegítse az *Irányelvek* nyilvánosságra kerülését. A határozat és az eljárásrend rugalmasságot engednek a Részes Országoknak az NKP-jük intézményi kereteinek meghatározásában, és meghatároznak néhányat a különböző lehetséges lehetőségek közül. Emellett felsorolják az ezen elvárások teljesítéséhez szükséges minimális jellemzőket is, mint például a felső vezetés bevonása, elegendő emberi és pénzügyi erőforrás, valamint az *Irányelvekben* foglalt kérdésekben megfelelő szakértelemhez való hozzáférés. A kormányok rugalmasan dönthetnek arról, hogy az NKP-jüket a nemzeti kontextusuknak megfelelően más néven nevezzék el. Az NKP-k iránti bizalom erősítése érdekében a kormányoknak egyeztetniük kell az érdekelt felekkel azokról a döntésekről, amelyek jelentősen befolyásolhatják az NKP intézményi kereteit.

12. Függetlenül attól, hogy a kormányok milyen struktúrát választottak NKP-jük számára, a kormányoknak ajánlott több érdekelt felet tömörítő, tanácsadó vagy felügyelő testületet létrehozni, ahol ez segítheti az NKP-ket feladataik ellátásában.

13. Az NKP-k eredményessége és felhatalmazása szempontjából alapvető fontosságú a megfelelő források megléte. A határozat előírja a Részes Országok számára, hogy NKP-ik számára rendelkezésre bocsássák azokat az humán és pénzügyi erőforrásokat, amelyek szükségesek az NKP számára feladatai eredményes, az eredményességi szempontoknak teljes mértékben megfelelő ellátásához. A Részes

Országoknak ajánlott e forrásokat az NKP-k rendelkezésére bocsátaniuk, adott esetben erre a célra elkülönített költségvetés részeként. A munkatársak váltakozása esetén a Részes Országoknak gondoskodniuk kell a folyamatosságról. Ez magában foglalhatja az új munkatársak megfelelő képzését (szükség szerint, a titkárság támogatásával), valamint az intézményi emlékezet megőrzését.

14. Az NKP-k – összetételüktől függetlenül – érdemi kapcsolatokat alakítanak ki és tartanak fenn az érintett kormányzati szervek, az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, egyéb civil szervezetek és más érdekelt felek képviselőivel, és együttműködnek velük, hogy elnyerjék az érdekelt felek aktív támogatását és bizalmát.

Tájékoztatás és népszerűsítés

15. Az NKP tájékoztatással és népszerűsítéssel kapcsolatos feladatai alapvető fontosságúak az Irányelvek ismertségének növelésében az érdekelt felek és a nyilvánosság körében, valamint a vállalatok arra való ösztönzésében, hogy az Irányelvek szerint járjanak el, és ennek során használják az OECD kellő gondossági útmutatásait.

16. Az NKP-k kötelesek aktívan népszerűsíteni az Irányelveket, és ajánlott, hogy adott esetben népszerűsítsék az OECD kellő gondossági útmutatását is, kifejezetten az ilyen útmutatásról szóló tanácsi ajánlásokban foglaltaknak megfelelően, figyelembe véve az Irányelvek II. fejezetében, a Magyarzatok 15. pontjában említett útmutatás sajátos jellegét. A népszerűsítő tevékenységek közé tartozik például az érdekelt felek számára anyagok rendelkezésre bocsátása, illetve a felelős üzleti magatartással kapcsolatos rendezvények szervezése vagy az azokon való részvétel. Az OECD, más NKP-k vagy az érintett szereplők által szervezett, felelős üzleti magatartással kapcsolatos rendezvények is támogathatók. Az NKP népszerűsítő tevékenységeinek és a kapcsolódó információknak könnyen hozzáférhetőnek kell lenniük, online és más megfelelő eszközökkel, többek között nemzeti nyelveken is. Az Irányelvekre és az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondossági útmutatásaira mutató linkeket fel kell tüntetni az NKP honlapján. Az angol és francia nyelvű változatok az OECD titkárságán férhetők hozzá.

17. Az NKP-k törekedjenek arra, hogy a fent említett tevékenységeket és információkat méltányos módon kínálják az érintett, érdekelt felek sokszínű és reprezentatív körének. Az eljárásrend példaként említi a lehetséges, belső és külső beruházókat. Az NKP-k számára ajánlott továbbá, hogy kapcsolatba lépjenek az érintett kormányzati szervekkel és diplomáciai hálózatokkal, amelyek jelentősen felerősíthetik az Irányelvek népszerűsítését és az NKP-k ismertségének növelését, többek között más országok érdekelt felei körében is. Az NKP helyzetétől és erőforrásaitól függően az érdekelt felek feltérképezése és a népszerűsítési tervek segíthetnek az NKP népszerűsítési erőfeszítései hatókörének és hatásának növelésében.

18. Az NKP-knek az alapvető eredményességi szempontok fényében tájékoztatást kell adniuk feladataikról és tevékenységeikről is. Az NKP-knek a panaszos esetekben betöltött szerepükről tájékoztatniuk kell az érintett érdekelt feleket, beleértve – amennyiben lehetséges és helyénvaló – a panaszos esetek potenciális benyújtóit is. Ennek tartalmaznia kell az eljárásra vonatkozó információkat, amelyet a feleknek követniük kell, amikor az adott panaszt benyújtják, vagy a benyújtott panasz kapcsán válaszolnak, tovább tanácsokat az adott panaszos eset benyújtásához szükséges információkról, és információkat az adott panaszos esetekben részt vevő felekre vonatkozó követelményekről, beleértve a titoktartást, valamint az NKP által követendő eljárásokról és indikatív időkeretéről.

19. Az Irányelvek ismertségének növelésére irányuló erőfeszítései során az NKP-k együttműködnek a legkülönbözőbb szervezetekkel és egyénekkal, beleértve adott esetben az érintett kormányzati szerveket, az üzleti szférát, a munkavállalói szervezeteket, a civil szervezeteket és más érdekelt feleket. Ezeknek a szervezeteknek jelentős szerepük van az Irányelvek népszerűsítésében, és erre az intézményi hálózatuk lehetőséget kínál, amellyel, ha élnek, nagyban felerősíti az NKP-k ilyen irányú erőfeszítéseit.

20. Az NKP-ktől elvárt másik alaptevékenység a megalapozottan benyújtott kérdések megválaszolása. Ebben a tekintetben három csoport emelhető ki: i) más NKP-k (a Határozat tartalmaz

egy erre vonatkozó bekezdést); ii) az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, egyéb civil szervezetek és a nyilvánosság; és iii) a nem Résztes Országok kormányai.

21. Az Irányelvek alkalmazásának a Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport általi proaktív előmozdításában az NKP-knek rendszeres kapcsolatot kell fenntartaniuk a szociális partnerekkel, és más érdekelt felekkel – adott esetben a találkozókat is beleértve hogy:

- a) áttekintsék a felelős üzleti magatartással kapcsolatos új fejleményeket és kialakulóban lévő gyakorlatokat;
- b) támogassák a vállalatok lehetséges pozitív hozzájárulását a gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődéshez;
- c) részt vegyenek olyan közös kezdeményezésekben, amelyek során azonosítják és kezelik egyes termékeinek, térségeinek, ágazatoknak, vagy iparágaknak a káros hatásokkal kapcsolatos kockázatait.

Egymástól való tanulás

22. Túl azon, hogy hozzájárulnak az Irányelvek hatékonyságának növelését célzó bizottsági és Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport általi munkához, az NKP-k részt vesznek az egymástól való tanulási tevékenységekben is. Az ilyen egymástól való tanulás megvalósítható az OECD ülések vagy az NKP-k közötti közvetlen együttműködés révén.

Szakértői felülvizsgálat

23. A szakértői felülvizsgálatok fontos mechanizmust jelentenek az *Irányelvek* eredményesebb alkalmazása, a legjobb gyakorlatok megosztása és a funkcionális egyenértékűség előmozdítása szempontjából. A határozatban foglaltaknak megfelelően a Résztes Országok kötelezettséget vállalnak arra, hogy rendszeres időközönként szakértői felülvizsgálatot végeznek az NKP-kről. A Titkárság a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport felügyelete alatt megszervezi az ilyen szakértői felülvizsgálatokat. A szakértői felülvizsgálatok értékelik az NKP-k erősségeit és gyengeségeit a megbízatásának teljesítése és az eljárásrend I. szakaszában meghatározott alapvető eredményességi szempontok tekintetében, és adott esetben ajánlásokat adnak az NKP tevékenységének a fejlesztése érdekében.

24. Az időszakos szakértői felülvizsgálatok módozatait (folyamat, a felülvizsgálati ciklus időtartama és a finanszírozási szabályok) a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport által, konszenzussal jóváhagyandó és az OECD honlapján közzétett „Core Template for NCP Peer Reviews” (Az NKP szakértői felülvizsgálatok alapsablonja) című dokumentum határozza meg. A Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport minden ciklus végén felülvizsgálja az alapsablont, különösen annak biztosítása érdekében, hogy az NKP-k elegendő időt kapjanak a szakértői felülvizsgálatok előkészítésére. E mellett cél, hogy a szakértői felülvizsgálatok ne jelentsenek indokolatlan terhet, legyenek költséghatékonyak a kormányok és az NKP-k (beleértve a szakértői felülvizsgálatot végző NKP-eket is) számára, és vegyék figyelembe a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport és a Titkárság munkaterhelését, valamint hogy a szakértői felülvizsgálatot végző NKP-k kiválasztási folyamata biztosítsa, hogy minden NKP lehetőséget kapjon a szakértői felülvizsgálati csoportokban való részvételre. Az időszakos szakértői felülvizsgálatok ciklusa csak akkor kezdődik, ha a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport jóváhagyta a módozatokat.

Panaszos esetek

25. Ha a panaszos esetek során az *Irányelvek* alkalmazásával kapcsolatban problémák merülnek fel, az NKP-nek segítenie kell azok megoldásában, és bíróságon kívüli panaszkezelési mechanizmusként kell működnie. Ebben az összefüggésben az NKP-k célja, hogy elősegítsék a felek közötti párbeszédet, és támogassák őket abban, hogy kölcsönösen elfogadható és az *Irányelvekkel* összeegyeztethető megoldásokat találjanak a felvetett problémákra, ugyanakkor az *Irányelvekkel*, kapcsolatos szakértelmükkel aktívan információnyújtással hozzájárulnak a párbeszédhez. Az NKP-knek a zárónyilatkozatokat is úgy kell megfogalmazniuk, hogy iránymutatást adjanak a kérdések megoldásához és az *Irányelvek* alkalmazásához. Az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó kellő gondossági

útmutatása és az OECD ágazati kellő gondossági útmutatásai hasznos forrást jelentenek az NKP-k számára az *Irányelvek* megértéséhez és népszerűsítéséhez, de nem szolgálnak kizárólagos alapként a panaszos esetek benyújtásához. Az egyes NKP-k egyértelmű és könnyen hozzáférhető esetkezelési eljárásokat tesznek közzé, amelyek a jelen eljárásrenddel összhangban lévő, panaszos eljárásokat ismertetik. Az NKP-k számára ajánlott, hogy ügykezelési eljárásaikat az érdekelt felekkel egyeztetve dolgozzák ki.

Jóhiszemű bevonás

26. A panaszkezelési eljárásban való részvétel önkéntes. Az eljárásba bevont minden féltől elvárt a jóhiszemű részvétel. A jóhiszemű bevonás ebben az összefüggésben az időben történő válaszadást, az NKP ügykezelési eljárásaival összhangban a titoktartás fenntartását, az ügyek és az eljárás félrevezető bemutatásának mellőzését – különösen a nyilvános kommunikációban –, valamint az eljárásban részt vevő felekkel vagy magával az NKP-vel szembeni fenyegetés vagy megtorlás mellőzését jelenti. Továbbá az eljárásban való tényleges részvételt a felmerült problémák *Irányelveknek* megfelelő megoldásának megtalálása érdekében, beleértve az NKP által nyújtott jószolgálat érdemi megfontolását.

27. Ha valamely NKP tudomást szerez arról, hogy valamely panaszos esetben érintett személyt, illetve az NKP vagy annak valamely tagját megtorlás fenyegeti, vagy megtorlás történik, saját hatáskörében és adott esetben más érintett kormányzati szervekkel, például diplomáciai képviselőkkel egyeztetve lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy a kockázatnak kitett személy megfelelő védelemben részesüljön, és hogy az eljárás biztonságos, hozzáférhető, méltányos és pártatlan módon folytatódhasson. Bármilyen, ezzel kapcsolatos intézkedés megtétele előtt az NKP lehetőség szerint egyeztet a kockázatnak kitett személlyel. A megtorlás magában foglalhatja az egyénre, a családjára vagy más kapcsolatra irányuló fenyegetéseket, a munkaviszony, vagy juttatások megszüntetésére irányuló - nem helyénvaló - fenyegetéseket vagy a jogi lépésekkel való - nem helyénvaló - fenyegetéseket. Megfelelő intézkedés lehet például a veszélyeztetett személy személyazonosságának bizalmas kezelése, annak javaslata, hogy a veszélyeztetett személyt egy megbízható harmadik fél képviselje, a megtorlási kísérletek dokumentálása a nyilatkozatokban, az illetékes hatóságokhoz való fordulás vagy a veszélyeztetett személy segítése mindebben.

28. Emellett, a hozzáférhetőség és a pártatlanság megőrzése érdekében, a kormányoknak – a nemzeti joggal összhangban és az illetékes kormányzati hatóságokkal egyeztetve – megfelelő lépéseket kell tenniük az NKP és tagjainak a megtorlásokkal szembeni védelme érdekében. A kormányoknak támogatniuk kell az NKP által saját maga és tagjai védelme érdekében hozott intézkedéseket.

Az NKP-k közötti egyeztetés panaszos esetekben

29. Mivel az *Irányelveket* a Részes Országok a „területükön vagy területükről” működő vállalatoknak címzik, az NKP-k panaszos eseteket kaphatnak az országukban felmerülő, vagy az országukban működő vállalatokkal kapcsolatban. Ennek megfelelően bizonyos panaszos esetek több Részes Ország NKP-jét is érinthetik, mint például:

- ha valamely panaszos eset különböző származási és fogadó Részes Országokat érint (pl. az egyik Részes Országban székhellyel rendelkező, de egy másik Részes Országban hatást kifejtő vállalat tevékenységei, vagy több Részes Országban különböző székhellyel rendelkező vállalat tevékenységei);
- ha a panaszos esetben felvetett problémák több Részes Országban merülnek fel, vagy több, különböző Részes Országban székhellyel rendelkező vállalatot érintenek;
- ha ugyanazon panaszos eset vagy egymással összefüggő panaszos esetek (például ugyanazon projektben vagy ugyanazon ellátási láncban tevékenykedő különböző vállalatokat érintő panaszos esetek) több NKP-hez is benyújtásra kerülnek.

Ilyen helyzetekben a panaszos eset(ek)et befogadó NKP-k a kezdetektől fogva tájékoztatják az összes többi érintett NKP-t és egyeztetnek velük a vezető és a támogató NKP-k kijelölése és a koordinációs intézkedések elfogadása céljából.

30. Általában annak az országnak az NKP-je lenne a vezető NKP, ahol a problémák felmerültek. Bizonyos helyzetekben azonban más szempontok is alkalmazhatók, pl. ha a felmerült problémák megoldásának elősegítése érdekében szükséges, vagy ha a problémák nem részes országban merültek fel. A feleket folyamatosan tájékoztatni kell a koordinációs intézkedésekről, és egyeztetni kell velük az az ügyet befogadó NKP-től eltérő vezető NKP-hez történő átadásáról szóló határozatokról.

31. A vezető NKP felel a panaszos eljárás minden részletéért, és az eljárásra az ő esetkezelési eljárásrendjét kell alkalmazni. A panaszos eljárás során a támogató NKP-k folyamatos tájékoztatást kapnak a fejleményekről, és erőforrásokat adhatnak, például a nyilatkozatok/jelentések felülvizsgálata, fordítási szolgáltatások nyújtása, a felekkel való közös találkozók támogatása és egyéb gyakorlati segítségnyújtás révén. A támogató NKP-k jóhiszeműen járnak el a panaszos eset megoldásának elősegítése érdekében, és minden érintett NKP tiszteletben tartja a más NKP-k által kapott információk és anyagok titkosságát és megfelelő felhasználását.

32. Az NKP-k a vezető és támogató NKP-k kiválasztásának és a közöttük való koordinációnak megvitatásához a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport elnökétől kérhetnek javaslatot. Ha az NKP-k nem jutnak konszenzusra, a panaszos eset(ek)et befogadó NKP-nek vagy NKP-knek a többi érintett NKP-vel egyeztetve kell meghozniuk a végső döntést az ügyben, és rendszeresen tájékoztatniuk kell őket az ügy előrehaladásáról.

Előzetes értékelés

33. A felvetett problémákról - a felekkel folytatott egyeztetést és adott esetben a többi érintett NKP-vel a vezető NKP fenti 29–32. pont alapján történő kijelölése érdekében végzett koordinációt követően - az NKP előzetes értékelést készít arról, hogy a felvetett probléma indokol-e további vizsgálatot.

Az előzetes értékeléskor az NKP figyelembe veszi:

- az érintett fél személyazonosságát és az ügyben való érdekelttségét;
- a kérdés lényegességét, azaz, hogy releváns-e az *Irányelvek* alkalmazása szempontjából; és megalapozott-e, azaz, hogy a panasz elegendő és hiteles információval alátámasztott-e;
- hogy a vállalat az *Irányelvek* hatálya alá tartozik-e;
- látszik-e kapcsolat a vállalat tevékenységei és a panaszos esetben felmerült probléma között;
- mennyiben korlátozzák az alkalmazandó jogszabályok és/vagy a párhuzamos eljárások az NKP azon képességét, hogy hozzájáruljon a kérdés megoldásához és/vagy az *Irányelvek* alkalmazásához az alábbi 35. pont fényében;
- hogy a kérdés vizsgálata hozzájárulna-e az *Irányelvek* céljaihoz és eredményességéhez.

34. Az előzetes értékelést követően az NKP válaszol az érintett feleknek. Ha az NKP úgy dönt, hogy a panasz nem indokol k további vizsgálatot, tájékoztatja a feleket döntésének indokairól. A döntés, miszerint valamely panaszos eset további vizsgálatot indokol, nem jelenti azt, hogy a felvetett problémák végérvényesen el lettek volna bírálva, és nem jelenti annak megállapítását, hogy a vállalat az *Irányelvekkel* összhangban járt-e el vagy sem.

Párhuzamos eljárások

35. A „párhuzamos eljárás” kifejezés olyan bírósági vagy bíróságon kívüli eljárásokra utal, amelyek lehetnek hazai vagy nemzetközi jellegűek, melyek azonos vagy szorosan összefüggő kérdéseket érintenek, és amelyek befolyásolhatják a folyamatban lévő panaszos esetet. Ez magában foglalja például az ugyanazon NKP vagy egy másik NKP előtti panaszos eseteket. Ha párhuzamos eljárásra került sor, párhuzamos eljárás van folyamatban vagy az érdekelt felek rendelkezésére áll, ez nem zárja ki, hogy az NKP jószolgálati szolgáltatásokat nyújtson a feleknek. Az NKP azt mérlegelje, hogy a jószolgálati segítségének felajánlása pozitívan járulhat-e hozzá a felmerült probléma megoldásához és/vagy az *Irányelvek* további alkalmazásához, és nem okoz-e egyik érintett félnek sem jelentős sérelmet a másik eljárásban, illetve nem eredményez-e bírósági eljárást sértő helyzetet. Az értékelés során az NKP-k figyelembe vehetik más NKP-k gyakorlatát, mérlegelhetik annak lehetőségét, hogy a panaszos esetet

részben elfogadják, vagy a párhuzamos eljárás idejére felfüggesztik vizsgálatát, és adott esetben egyeztethetnek azokkal az intézményekkel, amelyekben a párhuzamos eljárás zajlik vagy zajlana. A párhuzamos eljárásokkal kapcsolatos, releváns információk és vélemények bekérésével az NKP-k a felek segítségét kérik e kérdések vizsgálatában.

Jószolgálat

36. Ha a felvetett problémák további vizsgálatot indokolnak, az NKP felajánlja „jószolgálati tevékenységét”, hogy hozzájáruljon a problémák megoldásához. A jószolgálati tevékenység részeként az NKP – az NKP saját ügykezelési eljárásaival összhangban – kikérheti az érintett hatóságok, valamint az üzleti szféra, a munkaügyi szervezetek, más civil szervezet képviselőinek és a szakértőknek a véleményét. A probléma megoldását segítheti továbbá más országok NKP-ivel való egyeztetés, illetve a Titkárságtól kapott tájékoztatás vagy a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport útmutatása az *Irányelvek* értelmezésével kapcsolatos kérdésekben.

37. Az NKP-k jószolgálati tevékenységük révén platformot biztosítanak a felek közötti párbeszédhez, hogy segítsék a felvetett problémák megoldását. A panaszos eljárás bíróságon kívüli jellegével összhangban és a felek beleegyezésével az NKP szerepe magában foglalja a felek közötti párbeszéd és megállapodás feltételeinek megteremtését a vállalat azon kötelezettségvállalása kapcsán, hogy a jövőben előmozdítja az *Irányelvek* alkalmazását, és adott esetben az *Irányelvekkel* összhangban kezeli az esetlegesen bekövetkezett káros hatásokat. A párbeszéd elősegítése során az NKP-nek el kell magyaráznia az *Irányelvek* azon rendelkezéseit, amelyek a felvetett problémákra vonatkoznak, így támogatva a feleket az *Irányelvekkel* összeegyeztethető megállapodás elérésében.

38. Az NKP-k a jószolgálati szolgáltatások rendelkezésre bocsátásának részeként, és amennyiben az adott kérdések szempontjából releváns, konszenzusos és nem vitás eljárásokhoz – például közvetítéshez vagy békéltetéshez – való hozzáférést ajánlanak fel, vagy elősegítik azokhoz való hozzáférést, hogy segítsék a feleket a szóban forgó kérdések megoldásában. A békéltetés és közvetítés elfogadott gyakorlatával megegyezően ezen eljárások csak az érintett felek beleegyezésével és az eljárás során való, jóhiszemű részvételre vonatkozó kötelezettségvállalásukkal együtt alkalmazhatók. Ha a közvetítést választják, az NKP-k dönthetnek úgy, hogy a közvetítést maguk folytatják le, vagy a felekkel egyeztetve külső közvetítőket bíznak meg a közvetítés lebonyolításával vagy támogatásával.

Az eljárások lezárása

39. Az NKP-knek az eljárásrend I.C.4. és I.C.6. pontjával összhangban mindig nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenniük a panaszos esetek eredményeit.

40. Amennyiben az NKP az előzetes értékelést követően úgy határoz, hogy a panaszos esetben felmerült probléma nem érdemes további vizsgálatra, az érintett felekkel való egyeztetést követően nyilvánosan elérhető nyilatkozatot bocsát ki, figyelembe véve az üzleti szempontból és egyébként érzékeny információk bizalmassága megőrzésének igényét. Amennyiben az NKP úgy véli, hogy az előzetes értékelés eredményét figyelembe véve méltánytalan lenne a döntéséről szóló nyilatkozatában valamely fél kilétét nyilvánosan felfedni, megfogalmazhatja nyilatkozatát úgy, hogy abban megóvja az adott fél kilétét.

41. Az NKP nyilvánosságra hozhatja azt a döntését is, hogy a felmerült probléma érdemes további vizsgálatra, továbbá jószolgálati felajánlását az érintett felek irányába.

42. Ha az érintett felek megállapodnak a felvetett problémákban, a feleknek megállapodásukban meg kell határozniuk, hogy a megállapodás tartalmát hogyan és milyen mértékben hozzák nyilvánosságra. Az NKP a felekkel egyeztetve nyilvánosságra hozza az eljárás eredményét tartalmazó nyilatkozatot. Az NKP akkor is tehet ajánlásokat az *Irányelvek* alkalmazására, ha a felek között egyetértés vagy részleges egyetértés áll fenn.

43. Ha az érintett felek nem jutnak megállapodásra a felvetett problémák mindegyikében vagy egy részében, ha az egyik vagy mindkét fél visszalép az eljárástól, vagy ha az NKP úgy találja, hogy a

panaszos esetben az egyik vagy több fél nem hajlandó jóhiszeműen részt venni, az NKP nyilatkozatot ad ki, és adott esetben ajánlásokat tesz az *Irányelveknek* a felmerült problémákkal kapcsolatos alkalmazására vonatkozóan. Ez az eljárás világossá teszi, hogy az NKP akkor is kibocsát nyilatkozatot, ha külön ajánlásra nincs szükség. A nyilatkozat tartalmazza az érintett felek kilétét, a felmerült kérdéseket, az időpontot, amikor az NKP elé kerültek a problémák, az NKP által tett bármely ajánlást és az NKP által helyénvalónak tartott, bármely észrevételt azokról az okokról, amelyek miatt az eljárás nem vezetett egyezséghez.

44. A kérdések megoldása szempontjából releváns esetben az NKP saját belátása szerint – amennyiben az alkalmazandó nemzeti jog és az NKP ügykezelési eljárásai lehetővé teszik – zárónyilatkozatában kifejezheti véleményét arról, hogy a vállalat betartotta-e az *Irányelveket*. Hasonlóképpen, adott esetben az NKP tájékoztathatja az érintett kormányzati szerveket a felek jóhiszemű kötelezettségvállalásáról vagy annak hiányáról, és átlátható módon tájékoztatja a feleket az ebben a tekintetben tervezett, vagy tényleges lépésekről.

45. Az NKP biztosítson lehetőséget a felek számára, hogy a nyilatkozat tervezetét véleményezzék. Mindazonáltal a nyilatkozat az NKP nyilatkozata, és az NKP belátására van bízva, hogy megváltoztatja-e a nyilatkozat tervezetét a felek észrevételei alapján.

Nyomon követés

46. Az NKP-k adott esetben nyomon követik a közreműködésükkel született megállapodásokat vagy az általuk tett ajánlásokat. A nyomon követés nem feltétlenül releváns például olyan helyzetekben, amikor a felek elutasítják a nyomon követést, vagy egyetértenek abban, hogy a kérdések teljes mértékben megoldódtak. Az erre vonatkozó határidőket az NKP nyilatkozatának kell tartalmaznia. A nyomon követés magában foglalhatja például a felektől kért aktualizálásokat, vagy egy, vagy több találkozót az NKP és a felek között (akár külön-külön, akár együttesen) a megállapodásban vállalt kötelezettségek vagy az NKP ajánlásainak végrehajtása terén elért előrehaladás értékelése céljából. Az NKP-nek a nyomon követés után nyomon követési nyilatkozatokat kell közzétennie.

Átláthatóság és titoktartás

47. Az átláthatóság az NKP-k működése általános elveként ismert (lásd a fenti 10c. pontot az „Alapvető eredményességi szempontok” résznél). Az eljárásrend I.C.6. pontja azonban elismeri, hogy bizonyos körülmények között indokolt a felek által előadott, bizonyos tények és érvek bizalmas kezelése. Az NKP például megfelelő lépéseket tesz az érzékeny üzleti információk (például az üzleti titkok) védelme érdekében. Hasonlóképpen, más információkat (például az eljárásban érintett személyek személyazonosságát) is bizalmasan kell kezelni, például akkor, ha nyilvánosságra hozataluk esetén őket, vagy a velük kapcsolatban álló személyeket megtorlás veszélye fenyegeti. Ugyanakkor fontos megfelelő egyensúlyt teremteni az átláthatóság és a titoktartás között a panaszos eljárások iránti bizalom kialakítása és az *Irányelvek* eredményes alkalmazásának elősegítése érdekében. Elismert tény, hogy az NKP-k ezen rendelkezésektől függetlenül is kötelesek lehetnek az átláthatóságra és közzétételre vonatkozó nemzeti jogszabályokat követni.

48. A felek közötti információmegosztás tekintetében, a méltányos eljárás érdekében, az NKP-nek elvben tájékoztatnia kell a feleket az eljárás során (különösen a jószolgálati szakasz során) a többi fél által az NKP elé terjesztett minden releváns tényről és évről. Ha valamelyik fél indokoltan kéri, hogy a beadványt ne osszák meg teljes egészében a másik féllel, nevezetesen az érzékeny üzleti információk és más érdekelt felek érdekeinek védelme érdekében, az NKP-nek a megosztás megkönnyítése érdekében együtt kell működnie a beadványt benyújtó féllel az érzékeny tartalmak szerkesztésében. Az NKP-knek lehetőség szerint el kell kerülniük, hogy döntéseik alapvető szempontjait olyan információkra alapozzák, amelyek nem állnak mindkét fél rendelkezésére.

49. A nyilvánossággal vagy harmadik felekkel a panaszos esetről folytatott kommunikáció tekintetében – az átláthatóság alapvető eredményességi szempontjával összhangban – a felek és az NKP nyilvánosan kommunikálhatnak a panaszos eset létezéséről, kivéve, ha a felek és az NKP másként

állapodtak meg. Az NKP-knek továbbá ajánlott lehetővé tenniük a felek számára, hogy az eljárásrend I.C.1–5. szakaszában leírtak szerint nyilvánosan kommunikáljanak az eljárás szakaszáról (vagy maguk tegyék ezt meg), és hogy lehetővé tegyék a felek számára, hogy közvétegyék saját kezdeti beadványukat. Mindkét fél megvitathatja a másik fél által megosztott információkat vagy dokumentumokat a panaszos esethez rendelt tanácsadóival is, feltéve, hogy a tanácsadók maguk nem hozzák nyilvánosságra ezen információkat. Az egyéb információk bizalmasak, kivéve, ha a felek másként állapodnak meg. Az NKP-k az eljárás kezdetén tájékoztatják a feleket arról, hogy az eljárás során a másik fél vagy maga az NKP (beleértve adott esetben a külső közvetítőt vagy békéltetőt is) által megosztott olyan tényeket és érveket, amelyek még nem nyilvánosak, a másik fél, illetve az NKP hozzájárulása nélkül nem hozhatják nyilvánosságra. A kiszámíthatóság és a bizalom érdekében az NKP-k ebben a tekintetben írásbeli biztosítékokat kérhetnek a felektől és tanácsadóiktól, és ügykezelési eljárásaikban olyan rendelkezéseket fogadhatnak el, amelyek ösztönzik a titoktartási kérelmeknek való megfelelést.

Nem Résztes Országokban felmerülő problémák

50. Amint az a „Koncepció és alapelvek” fejezet 2. pontjában szerepel, a vállalatokat mindenhol arra ösztönzik, hogy kövessék az *Irányelveket* akárhol is tevékenykednek, figyelembe véve minden egyes fogadó ország sajátos körülményeit.

- Abban az esetben, ha nem résztes országban merül fel az *Irányelvekkel* kapcsolatos probléma, az anyaországi NKP lépéseket tesz a felvetett kérdések megértése céljából. Bár nem mindig megoldható, hogy az NKP az összes vonatkozó információhoz hozzáférjen vagy összehozza az összes érintett felet, azért a helyzete lehetővé teheti, hogy információt kérjen és egyéb tényfeltáró tevékenységet folytasson. Ilyen lépés lehet például az anyaországbéli vállalat vezetőségével, illetve szükség esetén, a nem Résztes Ország nagykövetségével és kormánytisztviselőivel való kapcsolatfelvétel.
- A fogadó országok törvényeivel, rendeleteivel, szabályaival vagy szakpolitikáival fennálló ütközések az *Irányelvek* eredményes alkalmazását panaszos eseteknél nehezebbé tehetik, mint a Résztes Országokban. Ahogy az az „Általános elvek” fejezet magyarázatában említésre kerül, míg az *Irányelvek* számos esetben túlmutatnak a jogszabályokon, nem szabad és nem is cél egy vállalatot olyan helyzetbe hozni, ahol egymásnak ellentmondó követelményekkel szembesül.
- Az érintett felek tájékoztatást kapnak az *Irányelvek* nem Résztes Országokban történő alkalmazásában rejlő korlátokról.
- A nem Résztes Országokban felvetődő, *Irányelvekkel* kapcsolatos kérdéseket az NKP találkozókön is meg lehet vitatni annak érdekében, hogy a nem Résztes Országokban felmerülő kérdések kezelésében szakértelem alakuljon ki.

Az indikatív időkeret

51. A panaszos eljárás öt különböző szakaszból áll:

1. *Koordináció*: Adott esetben a beérkezett panaszos eset jellemzői alapján egyeztetés a többi NKP-vel a vezető NKP meghatározása érdekében. A vezető és a támogató NKP-k azonosítására irányuló kezdeti koordinációs intézkedéseket két hónapon belül be kell fejezni.
2. *Előzetes értékelés és döntés a feleknek felajánlandó jószolgálati segítségéről*: A vezető és a támogató NKP azonosítását követő három hónapon belül az NKP törekedjen az előzetes értékelés befejezésére, bár további időre is szükség lehet a megalapozott döntéshez szükséges információk összegyűjtéséhez és lefordításához.
3. *Segítségnyújtás a felek részére a felmerült problémák megoldása érdekében tett erőfeszítéseikhez*: Amennyiben egy NKP a jószolgálati felajánlásáról dönt, törekedjen megkönnyíteni a problémák időben történő megoldását. Elismerve, hogy a jószolgálat – például a közvetítés és a békéltetés – révén történő előrehaladás, végül is az érintett feleken múlik, az NKP – a felekkel való egyeztetést követően – állítson fel ésszerű időkeretet a felek közötti megbeszélésekre a felmerült problémák megoldása érdekében. Amennyiben nem sikerül

egyezségre jutni az adott időkereten belül, az NKP egyeztessen a felekkel a nekik nyújtott segítség folytatásának hasznosságáról. Amennyiben az NKP arra a következtetésre jut, hogy az eljárás folytatása várhatóan eredménytelen lesz, zárja le az eljárást, és készítse el nyilatkozatát.

4. *Az eljárás lezárása:* Az NKP-nek törekednie kell arra, hogy nyilatkozatát az eljárás lezárását követő három hónapon belül kiadja.
5. *Nyomon követés:* Az NKP a felekkel egyeztetve maga határozhatja meg a nyomon követés ütemtervét.

52. Általános elvként az NKP-knek törekedniük kell arra, hogy az eljárást a panaszos eset beérkezésétől számított 12 hónapon belül (14 hónapon belül, ha a vezető NKP meghatározásához koordinációra van szükség) lezárják. Nyilvánvaló, hogy ezt az időtartamot a körülmények függvényében meg lehet hosszabbítani. Ilyen helyzetek például, amikor a kérdések nem részes országban merülnek fel, amikor a panaszos eset több vállalatot, több benyújtót és több NKP-t érint, vagy amikor fordítások van szükség. Ha valamely panaszos eset kezelése során késedelemmel kell számolni vagy késedelem tapasztalható, az NKP-nek időben tájékoztatnia kell a feleket az eljárás kiszámíthatóságának megőrzése érdekében. Az NKP – ügykezelési eljárásainak megfelelően – dönthet úgy, hogy az ügyek állásáról nyilvánosan tájékoztatja a nyilvánosságot.

Jelentéstétel a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport és a Befektetési Bizottság számára

53. A jelentéstétel az NKP-k fontos feladata, és egyben segítené a tudásbázis és az alapvető kompetenciák kiépítését az *Irányelvek* eredményességének előmozdítása érdekében. Ennek fényében az NKP-k éves jelentést nyújtanak be a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoportnak és a Befektetési Bizottságnak, annak érdekében, hogy az OECD-irányelvekről szóló éves jelentésben szerepeljenek a felek által kezdeményezett összes panaszos esetre vonatkozó információk. A Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport a Bizottság rendelkezésére bocsátja az NKP-k éves jelentéseinek elemzését, amelyet az Irányelvekről szóló éves jelentésbe kell belefoglalni. Az NKP éves jelentéseinek tartalmazniuk kell a koordinációt, az előzetes értékelést, a jószolgálati segítséget, a lezárás vagy a nyomon követés panaszos eseteit. A panaszos esetekben folytatott végrehajtási tevékenységekről való jelentéstétel során az NKP-k az eljárásrend I.C.6–7. pontjában és az ügykezelési eljárásaikban meghatározott átláthatósági és titoktartási megfontolásoknak megfelelően járnak el.

A felelős üzleti magatartás előmozdítására irányuló kormányzati erőfeszítések támogatása

54. A határozat elismeri, hogy az NKP-k adott esetben és az illetékes kormányzati szervekkel egyetértésben támogatást nyújthatnak a felelős üzleti magatartást előmozdító kormányzati politikák és programok kidolgozásában, igazgatásában és koherenciájában. Az NKP-k különösen támogathatják az ilyen erőfeszítéseknek az *Irányelvekhez* való igazítását, és hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az Irányelvek, valamint az *Irányelvekből* levezethető egyéb OECD-eszközök és útmutatások – például az OECD kellő gondossági útmutatása – a felelős üzleti magatartás nemzetközi normájaként működhessenek.

55. Az NKP-k a körülményektől függően többféle módon támogathatják kormányukat a felelős üzleti magatartást elősegítő szakpolitikák kidolgozására, végrehajtására és koherenciájának előmozdítására irányuló erőfeszítéseikben. Először is az NKP-k számára ajánlott, hogy tájékoztassák az érintett kormányzati ügynökségeket nyilatkozataik és jelentéseik, valamint egyéb adataik, felméréseik és meglátásaik megosztásával, ha az NKP tudomása szerint ezek relevánsak egy adott szerv politikái és programjai, például a kereskedelmi érdekérvényesítés, gazdasági diplomácia vagy a vállalatoknak nyújtott egyéb támogatások és szolgáltatások szempontjából. Másodsorban a Részes Országok úgy ítélték meg, hogy hasznos, ha bevonják NKP-jüket olyan szakpolitikák vagy programok kidolgozásába és végrehajtásába, mint például a felelős üzleti magatartásra és/vagy az üzleti és emberi jogokra vonatkozó nemzeti cselekvési tervek. Ez a rendelkezés nem változtatja meg az *Irányelvek* önkéntes jellegét, és az NKP által nyújtott vagy tőle kért támogatásnak figyelembe kell vennie az NKP kapacitásait és prioritásait, és nem csökkentheti a határozatban és az eljárásrendben leírt feladatai teljesítésének képességét.

II. Magyarázat az eljárásrendhez a Befektetési Bizottság, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport és a Titkárság tekintetében

56. A tanácsi határozathoz kapcsolódó eljárásrend további útmutatást nyújt a Bizottság, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport és a Titkárság számára feladataik ellátásához, többek között a következőkkel kapcsolatban:

- Feladataik hatékony és időben történő ellátása.
- Az NKP-től kért segítségkérések elbírálása, többek között az *Irányelvek* panaszos esetekben történő értelmezésére vonatkozó pontosítások, iránymutatások és információk nyújtásával.
- Eszmecserék folytatása az NKP-k tevékenységéről.
- A nemzetközi partnerektől és szakértőktől való tanácsadás lehetőségének biztosítása.

57. Az *Irányelvek* nem kötelező jellege kizárja, hogy a Bizottság bírói vagy kvázi bírói szervként járjon el. Az NKP által tett megállapítások és nyilatkozatok (az *Irányelvek* értelmezésén kívül) nem kérdőjelezhetők meg a Bizottsághoz történő betérjesztéssel sem. Maga a határozat fenntartotta azt a rendelkezést, hogy a Bizottság nem von le következtetéseket az egyes vállalatok magatartásával kapcsolatban.

58. A Titkárság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport megvizsgálja az NKP-től való segítségkérést abban az esetben, ha kétség merül fel az *Irányelvek* értelmezésével kapcsolatban a folyamatban lévő panaszos esetekben. Ilyen helyzetekben az NKP-knek először a Titkársággal kell felvenniük a kapcsolatot az *Irányelvek* hasonló esetekre vonatkozó értelmezésével kapcsolatos tájékoztatásért. Amennyiben az ilyen információk nem állnak rendelkezésre vagy nem elegendők az NKP támogatásához, vagy a Titkárság nincs abban a helyzetben, hogy segítse az NKP-t, az NKP a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport útmutatását kérheti. Az ilyen kérelmek kezelése bizalmas és – a rendelkezésre álló erőforrások függvényében – gyors. Az útmutatás iránti kérelmek gyorsabb kezelése érdekében a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport eseti üléseket szervezhet vagy alcsoportot hozhat létre az ilyen kérelmek megválaszolására. Ilyen esetben a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport kidolgozza az alcsoport által követendő eljárásokat. A Titkárság által nyújtott információk és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport iránymutatása bizalmas, esetspecifikus és tanácsadó jellegű. Titoktartás mellett a Titkárság rendszeresen jelentést tesz a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoportnak, a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport pedig rendszeresen jelentést tesz a Bizottságnak az információ- és útmutatáskérésekhez vezető kérdésekről, valamint a kapott válaszokról. Ha a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport úgy ítéli meg, hogy valamely kérdés, amelyre vonatkozóan útmutatást kérnek, az *Irányelvek* értelmezésének tisztázását igényli, akkor felkéri az NKP-t, hogy az eljárásrend II.2.c) szakasza alapján kérjen felvilágosítást a Bizottságtól.

59. Az *Irányelvek* értelmezésének az eljárásrend II.2.c) szakasza szerinti pontosítása továbbra is a Bizottság egyik fő feladata, ami garantálja, hogy az *Irányelvek* értelmezése országonként ne különbözzön. Pontosításra vonatkozó kérelmet nyújthat be bármely Részes Ország, tanácsadó testület (az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottsága vagy az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottsága) vagy az OECD Civil Tanácsadó Szervezete többek között azzal kapcsolatban, hogy valamely NKP helyesen értelmezte-e az *Irányelveket* vagy egy korábbi Bizottságot egy lezárt panaszos esetben. A Bizottság pontosítását a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport készíti el a Titkárság támogatásával a Bizottság által meghatározandó eljárásokkal összhangban, és az OECD honlapján nyilvánosságra kerül. A Befektetési Bizottság nem von le következtetéseket az egyes vállalatok magatartására vonatkozóan a pontosítása kiadásakor, és a pontosítás eredményeképpen az NKP-k várhatóan nem nyitnak meg újra panaszos eseteket.

60. Az NKP-k tevékenységének megvitatása során a Bizottság szükség esetén ajánlásokat tehet a működésük javítása érdekében, többek között az *Irányelvek* eredményes alkalmazása tekintetében, valamint az NKP-k működésképtelenné válása esetén. A Bizottság különösen az NKP legutóbbi kétéves jelentési ciklusa alapján és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport javaslatára megállapíthatja, hogy

az NKP hosszabb ideje, jogos ok nélkül, nyilvánvalóan nem az eljárásrenddel összhangban működik. Ilyen megállapítás lehet például: az NKP feladatainak alapvető ellátásához szükséges erőforrások kijelölésének ismételt elmulasztása, a bizonyíthatóan nem megfelelő intézményi keretek, a népszerűsítő tevékenységek hiánya, a panaszos esetek kezelésének ismételt és jelentős indokolatlan késedelme vagy a jelentéstétel hiánya. A Bizottság ezután ajánlásokat tehet az NKP országának, és felkérheti, hogy meghatározott határidőn belül tegyen jelentést a végrehajtásról, valamint további ajánlásokat fogalmazhat meg, amennyiben a jelentés nem győzi meg a Bizottságot arról, hogy az NKP az eljárásrenddel összhangban működik. A Bizottság felkérheti a Titkárságot, hogy segítse a Részes Országot az ajánlások végrehajtásában. Annak a Részes Országoknak, amelynek NKP-je érintett, jóhiszeműen kell részt vennie a folyamatban, és elvárható, hogy csatlakozzon a konszenzushoz, kivéve, ha az adott ország által meghatározott kivételes körülmények ezt nem teszik lehetővé.

61. A Bizottság megvizsgálja valamely Részes Ország, tanácsadó testület (az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottsága vagy az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottsága) vagy az OECD Civil Tanácsadó Szervezetének megalapozott beadványát is, miszerint valamely NKP panaszos esetekben nem teljesítette eljárási kötelezettségeit az *Irányelvek* alkalmazása során. A Bizottság válaszát a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport készíti el a Titkárság támogatásával a Bizottság által meghatározott eljárásokkal összhangban. Jóváhagyása konszenzusos. Annak a Részes Országoknak, amelynek NKP-je megalapozott beadvány tárgyát képezi, jóhiszeműen kell részt vennie a folyamatban, és elvárható, hogy csatlakozzon a konszenzushoz, kivéve, ha az adott ország által meghatározott kivételes körülmények ezt nem teszik lehetővé. A Bizottság lehetőséget ad a kérdéses Részes Országoknak, hogy a Bizottság döntése előtt kifejtse álláspontját a megalapozott beadványról, és a Bizottság felkérheti a Részes Országot, hogy a választól számított tizenkét hónapon belül tegyen jelentést az esetleges ajánlások végrehajtásáról.

62. Annak érdekében, hogy kapcsolatot kezdeményezzen nem Részes Országokkal az *Irányelvekben* foglalt kérdésekről, a Bizottság meghívhat érdeklődő nem Részes Országokat az üléseire, az éves vállalati felelősségvállalási kerekasztal beszélgetéseire, valamint a felelős üzleti magatartásról szóló konkrét projektekhez kapcsolódó ülésekre.

63. Végezetül, a Bizottság és a Felelős Üzleti Magatartás Munkacsoport felkérhet szakértőket, hogy foglalkozzanak tágabb témákkal (például a gyermekmunka vagy az emberi jogok) vagy egyedi kérdésekkel és azokról számoljanak be, vagy javítsák az eljárások hatékonyságát. Ebből a célból a Bizottság felkérhet belső OECD-szakértőket, nemzetközi szervezeteket, tanácsadó testületeket (az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottságát és az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottságát), az OECD Civil Tanácsadó Szervezetét, civil szervezeteket, a tudományos élet képviselőit és másokat. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy ezzel nem jöhet létre olyan fórum, amely egyedi esetek megoldására szolgál.

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei a felelős üzleti magatartásról

Az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei a felelős üzleti magatartásról* a kormányok ajánlásai a multinacionális vállalatok számára. Céljuk, hogy ösztönözzék a vállalatok pozitív hozzájárulását a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez, és minimalizálják az Irányelvekben foglalt kérdésekre gyakorolt káros hatásokat, amelyek a vállalatok működésével, termékeivel és szolgáltatásaival összefüggésben jelentkezhetnek. Az Irányelvek felölelik az üzleti felelősség minden főbb területét, többek között az emberi jogokat, munkajogokat, környezetvédelmet, vesztegetést, fogyasztói érdekeket, nyilvánosságra hozatalt, tudományt és technológiát, versenyt és adózást. Az Irányelvek 2023. évi kiadása aktualizált ajánlásokat tartalmaz a felelős üzleti magatartásra vonatkozóan olyan főbb területeken, mint az éghajlatváltozás, biológiai sokféleség, technológia, üzleti integritás és kellő gondosság az ellátási láncban, emellett aktualizált alkalmazási eljárásokat is tartalmaz a felelős üzleti magatartással foglalkozó Nemzeti Kapcsolattartó Pontok számára.

PRINT ISBN 978-92-64-60598-5
PDF ISBN 978-92-64-81363-2

9 789264 605985